

MYSTERELE CĂSĂTORIEI.

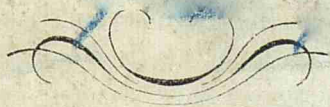

PARTEA I

BARBATUL PREDESTINATŪ.

de

C. D. ARICESGU

BUCURESCI.

TYPOGRAPHIA STEPHAN RASSIDESCU,

Strada Nemțescă, Otelul German Nr. 27.

1861

„Am văzut moravurile societății de azi, mi am publicat această operă. De ce n'am trăit într'o epocă în care să fiș nevoie a scria în locă aceste pagine!

J. J. Rousseau.

J. J. Rousseau

PREFAÇA

În konkluziunea opereî melle de la 1847, intitulatъ FLORICA, am promis seksuâlî frumosş kъ voiş descrie într'o zi kъsъtoria eroilor mei din acea operă. Azi îmi plineskş acea promisiune.

Ка съ descriş kъsъtoria kъm trebşe съ fie, şrma să descriş mai întîiş kъsъtoria kъm este ea azi, kъm a formato adikъ korupciunea. A trebşit съ fakş anatomia kadaveruâlî, ka съ vazъ lektoruâl şnde e skaznuâl morbâsî kronikş; şi, kъnoskind rşşl, съ poatъ anlika leakşl kş şşçesş.

Am împuşit dar opera aceasta în trei părşî :

În Partea I descriş pe femeea kş anlikrî şrite, ce a priimit o edşkaciune afarş din familie, şi în kontakt kş femeî vicioase: piş pe acea femee şşbt epitronia şniş bşrbatş kare, prin defectele şi viciurile lşî, kşpşlate dela natşrş, dela edşkaciune şi dela societate, împinge singşr pe femeea lşî în abissl peiriî; dar pe marginea acestş abisş, braşşl şniş amantş, în linsъ de egida şnei mame saş a şniş mentorş, o onreşte a se affnda în acellş abisş şnde disnar azi atîtea virtşşî!

În Partea II, acesamî femee, ka sogie a amantuâlî ei, devine o bşnş soaşş şi o bşnş mamş de familie,

кэ toate lăptele bърbatslăi d'a o ouri sь нк allănicе în tina prostituciіi, xnde o împinge ші temperamentl ei, ші societatea cea depravatъ în care e kondamnatъ a trъi.

Partea III este oglinda кэсътoriei fericite ші oneste, basatъ pe konformitatea de etate, de karaktere, de prinсipiі, de edъkaciune, între bърbatъ ші femeе; асi viklenia face lokъ amorăslăi, arta face lokъ natsreі.

Opera асeasta este o dagerotіnie a Natsrei ш'a Societăдii. Morala ei este кэ кэсътoria xгmeazъ a fi o legъtărg sakrgъ, bazatъ pe amorъ ші stima reсiproкъ, ші avъnd de цintъ finalъ fericirea konillăslăi prin edъkaciunea de familie, ші аjstorъl reсiproкъ al кэсътorigilor în disgraciile fortănci; în fine, кэ bърbatъl treбde a fi pentru femeе ceea ce este mama pentru konillă, mentorъl pentru elevă; кэ dela d'nsul атргнъ ka femeea sь fie xнă monstrъ saă xнă angelă, o Kornelie saă o Borgie.

„Reformaдi moravъrile, a zis filosofъl Genevei, ші адi reformat societatea.“

Într'adevъr, familia este baza societăдii, este kiar societatea în miniatură; къm va fi familia, аша va fi societatea; ка sь avem бхні четъденi, xгmeazъ a avea mai întiă бхне mame de familie, късi elle sьnt kеmate a emanсina поnălii ші a цивилisa omenirea; dar femeea e пssъ de Natărg ші de Societate sьbt еpi- tronіa mamei ka fatъ, ші a bърbatslăi ka sogie; cea mai бхнъ fatъ, кэ edъkaciunea cea mai îngrijitъ, poate deveni, ка sogie ші ka mamъ, o femeе menprisabilъ, ce mъna xнăi bърbatъ ulină de vigieri ші de defecte: inima femeei e ka чеара, bърbatslăi poate da forma ce voește, anroniind чеара de foksl amorăslăi.

Sunt rare aelle femeii kari, ka niute monstrii de bърбагi, гъмънѣ fidele legъmintelѣ sakъ, ~~sakrifi-
kъndsse elle pentъ ferichirea kopijlor~~, ka mi Kristѣ pentъ omenire. Aelle femeii se nъmeskѣ Sablime, ka mi Domnitorii kari se sakrifikiъ pentъ ferichirea povoarelor; din nenorochire kidi sunt aei Domni sblimi mi aelle femeii sblime?

Kare e kassa atъlor kъsъtorii neferichite?

Kъsъtoria e o artъ, a zis Balzac, ka drent kavъntѣ. Noъ zechi mi noъ dintr'o sstъ de bърбагi se insoargъ nъmai ka sъ se insoare; vni, de imitacie, de ambigie, de xъtѣ (ennui); algii, de vanitate, de surringъ, de gelosie, de makiavelismъ (surre a mouteni o bърtinъ); algii, de nechestitate, de mъstrarea kъgetelѣ (amъgind innocenца), d'o passisne nebъnъ, (vнѣ fokъ de paie) saъ de rekъnomtingъ; chei mai mълji se insoargъ de INTERESЪ, surre a'mi assigъra viitorъl, surre a nъtea jъka o rolъ oare kare kx zestrea nevestei, surre a nъtea inainta prin protekъisnea pъringilor m'a konsъngenilor nevestei, шчл. шчл. Abia vнѣl dintr'o sstъ de bърбагi, inгелlegъnd misterъl sakъ al kъsъtoriei, achestъ utiingъ kare nъ se 'nvaгъ in kъrji, abia vнѣl zik dintr'o sstъ se insoargъ ka sъ fakъ ferichitъ o femeie, pe kare mi Natъra mi Societatea aъ nedrentъdii'o; o femeie kare, kx inima mi kx spiritъl, preгseunte mai mълt dekъt bърbatъl. Prea пъgini se insoargъ ka sъ afe in kъsъtorie vнѣ adъnostѣ kontra fъrtъnelor vieгii, mi in femeie, vнѣ balsamъ la dъrerile fiisice mi morale, o sorъ. o mamъ, vнѣ amikъ, pe kari singsъr femeea tinъrъ (ten-dre) mi virtuoasъ 'i poate inlokxi pe denlin. In fine, prea пъgini se insoargъ kx skonъl d'a sъravieгdъ in niute ko-

пії кагі съ fie toeаgяі бърънежелог пъринџилор, мър-
дріа уіодеі lor, бъркѳіа сѳфлетѳлѳі lor; преа пѳгіні се
інсоаръ кѳ скопѳл д'а да patrieі четъдені ка Чинѳіпа-
тѳс, ка Brѳtѳs саѳ ка Katon, ші зманітъѳіі, бърбаѳі
ка Pavel de Saint-Vincent, ка Franklin, ка Garibaldi,
че сѳнт четъдені аі іаміі інтегі.

C. D. A.

ÎNTRUDUCERE

AFRODITA,

patroana femeilor frumoase.

Fiind că opera aceasta este destinată seksualității frumoase, am crezut de datorie a face biografia Afroditei, zeea frumuseții, și patroana femeilor frumoase.

La Roma, zeea frumuseții se numea Venera, la Atena se numea Afrodita. Am preferat cuvântul Afro-dita ca mai pittoresc.

Nușterea, caracterul și întinplirile Afroditei seamănă, ca două sticle, cu nușterea, caracterul și întinplirile femeilor în genere. Făcând portretul Afroditei, facem portretul femeilor care adăuc offrande pe altarul acestei zee. Lectorul va judeca singur din cele ce urmează.

Dupe o tradițiune din Kreta, Afrodita era fiica lui Ioiie și a Dionei; iar Diona era una din favoritele lui Ioiie tănândul, dăca vom crede kronika scandalosă a Olimpului.

Sekşlşl lşl Herikles, kşnd Olimpşl era în toatş splendoarea sa, seamşnlş mlşl kş sekşlşl lşl Lşdovik XIV al Franşiei. Țitigş Mitologia mi Memoriile sekşlşlşl XVII, mi vedş vedea frapanta asemşnare dintre kşrtea lşl Joie, acestş' soare al Olimpşlşl, mi kşrtea soarelşl dela Versaliş: pare kş kşrtea şşşia este kopnia fidelş a kşrgşlş chellşl-lalt.

Joie avea de nevastş legitimş pe orgolioasa Jşnone, al kşrgş simbolş era Pşşşşl, prekşm Akvilaera emblema pşterii lşl Joie. Afrodita era fiica lşl Joie, pşşkştlş kş altş femeie; kşşl şşşşta lşl konsoartş era stearnş. Sternişşnea, la chei che şinş şşştrşl, este o kşşş legalş de desşşşgşre între kşşştorişl. Eroşl dela Aşsterlişl 'şl a lşsat nevasta, şşş angelş de blindeş, ka şş ia de soşie pe orgolioasa mi perfida fiie a Țesarilor. Idee gremitş! Bironiş mi Napoleoniş şşnt niunte meteore che nş lasş în şşma lor de kştl lşminş: eilş nş şş pot pernetşa de kştl în aktele lor eroiće, în şşblimele lor konşşşşşşl.

Kş toatş omninştinga sa olimpiantş, Joie nş se pştea şşli de faşş kş frşktşl adşlterişlşl, de şl prinşipinşl poligamikş era adşnk şşuat în tablele leşilor Olimpşlşl, kşm mi în datine mi în moravşri, în aşellş sekşlş de şşşş al Mitologiei.

Dşne Esiod, patroana femeilor frşmoase s'ar fi pşşkştdin şşşma mşrgiş. Opinişnea lşl Esiod e chea mai akkreditatş din toate opinişnele.

Kşm apşşşş pe şşşrafşga auelor, Zefiriş, din înaltş ordinş, lşargş pe Afrodita pe bragele lor aeriane, mi o amezargş într'o skoikş de mare, impingşnd skoika şşor pşşş în inşşla Țitera. Aşl Orele, tot din înaltş or-

dină, fărî însurghinate cu edzkaçia nea prea izbitei mi illastrei fiie a lui Joiie.

I se dette indatî de guvernantî zœa Elokzingei, namitî Pito. Nî prea era nevoe d'o asemenea guvernantî: frîmseçea este eloksingî prin ea însuși! Cesar zita imperiul lîmiî la niçoarele Kleopatrei. Elena lui Menelaș aprinse cu frîmseçea ei unî fokî kare înflîkîrî Ellada zech anî, m'al kîrîia rezultat fî dîrî-marea Troadei.

Joiie prezintî într'o zi konsiliulî olimpiantî pe graçioasa mi koketa sa fetiçî. Tot Olimpîl, adîkî toçi kîrtizaniî, rîmîn zimiçi d'atîta frîmseçee. Toçi denî girlyante pe frîntea ei. Nîmaî soçiile mi amantele Zeilor, mi maî cu seamî Jînone, se zitarî çrîtî la bella kopillîçî, mi î pîserî çrîndî rî. Joiie îngellese, mi înkîrîntî sprînceana: Olimpîl se kîstremîrî, mi învîdioasele Zeiçe tremîrîrî de mînia lui Joiie.

Afrodita era akîm de maî-spre-zech anî, elate kritîkî pentrî o femee frîmoasî. Argîstîl ei pîrinte, pîrevîzînd neajînsîrile çe o sî î faktî o asemenea fiîndî çlîtra nervoasî, kîçetî la mîritîmîl ei; maî alles kî limbelo relle vorbiaș mîlte înfîavoarea fetei m'a lui Joiie.... Jînone, geloasî, cu okîl lui Argîs, deskoperî kriminala lor legîtîrî; mi o trîmbitî înfîtot Olimpîl prin Zeiî sî kîrtizaniî. Joiie se çrîbi dar amîrîta pe fiie sa, ka sî skane de çrîrelle relle; ellî argîkî okîl sî paternî asîpra lui Vîlkanî. Unî zîkî k'acheastî allegere avea de motîvî rekînostîmîa lui Joiie pentrî Vîlkanî çe î fîçrîsse fîlçerîl, cu kare trîsni pe Çîklonî rebelî; alçi zîkî kî a fîçrît'o cu skopî politikî; alçi... Orî kîm, Afrodita fî destinatî pentrî Zei çellî maî çrîtî mi maî nesîfferitî.

Afrodita, ka fatъ kpeckъ de Hito insъnpnerea шi respektъl къtre astorъl шi protektorъl fiingei salle, priimi fъrъ mъrmъrъ mъna lъi Vълkan, kare fъchea зnsъ kontrastъ revoltantъ kъ соция lъi. Se зиче къ Vълkan s'ar fi оппъs la асeastъ insogire nepotrivitъ, превъzнд чеea че'l аштеantъ; Joiie insъ ordonnъ, шi Vълkan кътъ sъ se sъnpzie voingei sъveranъlъi, депrinsъ a нs sъfferi ничi знъ felъ de oppositie de la nimeni.

A doza zi дъne insogirea lor, Afrodita skimbъ пe Vълkan pentръ Apollon, Zexl poesiei, чellъ mai frъmosъ шi intelliginte dintre тоџi Zeiи Olimpъlъi.

Кът џинъ amorъl Afroditei къ Apollon? Дънъ natre Amоръlъi шi дъne natre Afroditei, пstem afirma къ sigрандъ къ a џinst кът profъmъl de iasomie de la бsketъl къ flori че Apollon presintъ divinei salle amante, a doza zi дъne insogirea ei къ legitimъl sъъ бърbatъ.

Mobilъ ka зnda, fragetъ ka зnsma мъриi, Afrodita нs пstea fi fidelъ poetikъlъi ei amant, къ toate jъrъ-mintele шi protestagiile ei de fidelitate. Sъ sъnpnem insъ, пentръ оноarea patroanei femeilor frъmoase, къ, de n'ar fi fost sъrurinsъ de tatъl ei вn bragele lъi Apollon, Afrodita нs l'ar fi delъsat poate аша къrъnd, Ka tatъ, Joiie кръџъ ne fiiea lъi; ка Sъveranъ insъ, regele Zeilor esilъ ne Apollon вn planeta lokъitъ de fiilъi Adam, sъb pretestъ къ ar fi зччis ne Чikлонi къ sъgeџi veninate. Чikлонii eraъ fabrikatorii fълџerilor sъb presidarea lъi Vълkan.

Vълkan, Zexl monstrъ, n'avea къvintъ a fi gelosъ de чеa mai frъmoasъ шi volъntoasъ Zeiџъ; dar fiind къ п'atъnъ nъ se inventasоръ iukъ oglinzele, вn kare mons-

trăi să'și vază monstruasa figură, Vulkan se kredea și ellă zn Adonis.

Dșne leșile Natșrei, elementele omogene se attrag și se înfrățeskă; prin șrmare, bșnal și frșmossl șrmează a se înfrăți asemenea. Pe auestă temeăș, amorșl Afro-ditei pentș Apollon pștea așea o skșzș; nș pștea fi înșș skșsabilș kondșita ei d'a skimba pe Apollon pentș Marte, Zeșl reshellelor; dar Apollon era esilat de Joiie, și inima Afroditei nș pștea șmșșnea vșdșvș: ea așca nevșe de konsolagisne, de distrakșisne, de alimentagisne...

S'a osservat kș primșl adoratorș al șnoi femei frșmoase și snirtoase este în genere zn poetș saș znș artistș; al doilea, znș militarș; al treilea, zn diplomat; al patșlea, znș bankerș; și așa mai înkolo.

Ka toate amorșrile (ni jamais, ni toujours, c'est la devise de l'amour) amorșl Afroditei kș Marte nș șinș mșlt. Aleksrion, amikșl intimș al lși Marte, addormi într'o noante pe kșnd șșșea sentinella la porșile tem-lșlși șnde repassăș șei dșoi înamorași. Soarele, gelos de fericișrea lși Marte, rivalșl șșș în auestă amorș, șșș-prinșe pe șoșia lși Vulkan în bragele patronșlși militarilor; ellă dete de utire bșrbatșlși, kare, înșriat d'a-șeastș nekredinșș, șșșreazș într'o klinș znș firș foarte șșșșire, și tot de odatș foarte tare, în kare înfșșșșșș, ka într'znș șerkș de ferș, pe amanșii fericiși.

Kș toatș țșria mșskilor șșș margiali, Marte șmșșne ferekat în lanșșrile lși Vulkan, kare dș îndatș de utire țșșșor Zeilor, șe se bșkșrșrș de auestă skandalș; dar Joiie ordonș lși Vulkan a face șș înșette skandalșl.

Afrodita, atinșș de șocedarea bșrbatșlși ei la

кѣ Adonis н'а fost fericitъ а аѵеа аѵеастъ konsola-
цiе.

Кѣ Joie ea нъскѣ Graiile.

Кѣ Меркѣр, не Ermafrodita.

Кѣ Вакѣс, не Priапъ ми Imenezl.

Кѣ Marte, Armonia ми Amorsl.

Niчi o Zeitate н'а авѣт маi мѣлте templeгi ми маi
мѣлгi adoratori ми sektatori ка Zeea frѣmssegiu.

Terminъnd biografia Afroditei, крѣзѣгъм de da-
torie, нентрѣ kompletarea аѵестѣi sbbiektъ, а desкрие ми
amorsl fislxi ei чellъ маi favorit.

Fiisl, ei Erola, авѣ ми ellъ in viaga lxi знъ singъръ
amorъ.

Amanta lxi Erola se нѣmia Psyché, fatъ de rege
ми чеа маi frѣmoasъ dintre srorile ei. Frѣmssegea sa
rivalisa кѣ а Afroditei, care ordonъ нѣлxi сѣъ а aprinde
in sfflletsl аѵестеi fete знъ amorъ nedemнъ de дѣнса,
sure а о змили ш'а о degrada in окуi seksъlxi ei; dar
Kъnidon se inamorъ ellъ de Psyché; ми о transportъ
intr'знъ palatъ inkintъtorъ, знде ea era servitъ de
Nimfe nevъzste, ми знде amantsl ei о visita in toate
nonциle, sbb forma знѣ frѣmosъ jъne.

Fiind кѣ intlnirea lor сѣ fъѵеа la slaba lъminъ
a stelleror, че нъ 'i permiteаъ а vedea bine faга amantslxi
ei, кѣrioasъ ка toate fiingele de seksъl сѣъ, ми dorind
а се inkredinga кѣ окуi сѣi de аdevъrsl знѣ Orakolъ
че'i prezisese кѣ va fi iъbitъ de знъ Dragonъ (balъръ),
пrefъkстъ in Zeъ, Psyché aprinde о lampъ, ми inainteazъ
sure natsl знде dormia Amorsl. Ma vederea аѵестѣi
frѣmosъ jъne, ea скоате зн ципътъ de mirare ми de
bъkъrie, мъна i tremъгъ, о nikътъгъ de olliъ ferbinte

kade din lampă ne sîni amantăi addormită . . . Amorul se demteantă, și dispare!

Disperată d'această neașteptată nenorocire, Psyché se aruncă în apele oceanăi, care, din înaltă ordină, o scoate la uscat, și o învie. În fine, Amorul se împacă cu Psyché și o ia de soție; se zice însă că n'a fost fericit ca înaintea căsătoriei.

Allegoria Afroditei însemnează că femeea, mobilă din natura ei, numai cu amorul și delicatețea o poate lăsa sărbătosă la carul și Erota să al Imenească.

Allegoria și Psyché însemnează că dărata fericității în amoră atâră della dărata illușionelor.

CAPITOLU I

PREDESTINATI.

La mea e așa de tristă azi, din kassa krisei pe-
kniare mi politice, încât, înuins de komplimire, am
vrst să o distreză puțin kă ačeastă operă komikă, kare
konjine mări adevrări, ce nămai sșbt o asemenea formă
pot ačea sșchesei doritș. Molier kă komediile lăi uni-
versale, de țeilă mai klassikă komizismă, a fărăt mai
mălt poate nentș revoluziunea della 1789 dekăt însuși
Rousseau, Montesquieu mi Voltaire. Kă satira mai ș-
șor îndrentezi azi o soçietate de kăt kă katilinare.

Să intrăm în materie, konvinși kă vom ačea în
partea noastră tot seksal frșmosă, afară de femeile ne-
konsekșinte; mi pe toți bърbagii, afară de ței predes-
tinati; kă țe gămъnem dar? Kă minoritatea bърbagilor
mi kă majoritatea femeilor. Kșragiș dar! Ține are fe-
meea nentș sine, e sigșr de triamfșl sșă.

Fiind-kă ačeastă operă va fi çititș, mșlșmitș çi-
vilisagișniș, de Vestale a kșgora inimă e kastă, kă mi
așșl, șantem nevoiș, nentș respekșl kștre ačește pre-
otese alle Vestei, a întrebsinga kșvinte ad-hoc, kă-
vinte de konvençiune kșm ar zice françesșl; așfel
sșnt kșvintele, minotaurismă, nekonsekșindș,
predestinare, etc, etc.

Ks toate acestea, Vestalele negative, înninse de curiozitate, vor dori să afle esențierea acestor kvințe, misterioase ca amorul și ca căsătoria. Căți să ne sâpnem seksuăli sâbt a căria inspirație srim aceste glume serioase.

Prin Minotaură, Ellenii înțelegeă un monstru, ca kâșl de țară și ca koadă de balaură, și care trăia într'un labirentă (kalea rătăcită) din insula Kreta. Vițe a zăi Tezeu a șchis p'acestă monstru îngrozitor. În opera noastră, prin Minotaură înțelegem șarpele din Biblie, care a amăgit pe moșna Eva, fâkind-o să gâste din smokînșl așezat în mijlocul Paradisului... Ks alte vorbe, dăne espressionea poetică săș pittorescă a unii scriitoră franșeză, anșme Pavel Kokoshl, Minotaurul, în materie konjugală, este le mari de ma femme....

Nekonsekventă se zice d'o femeie care, ca și moșna Eva, înninșă de curiozitate, de plăcere săș de vr'ună alt sentimentă analogă, gâstă din frâștele arborăli oprit al căsătoriei; prin șrmare, asemenea femeie nă este logică săș konsekventă, kâkând promissionea dată bîrbatului înainte altarului m'a martorilor, de a fi adică îndelă așelșia care are a fi în viitoră Mentorul ei și părintele kônșilor săi. Așna dar, căsătoria în lșna de miere este paradisul din Biblie; șarpele amăgitoră e Minotaurul, ce șnarge ca kôrnele șalle terribile șșele temulșli sakră, șnde nșmaș pontifșele maritală are drent a intra; iar smokinele din arborul oprit șșnt doringele, palnitsl, îksșșnele, misterul Amoralăi, care, de și frate ca Imenesh, kșm șm arștat în întrodșchere, face însă un kontrastă mare ca acesta, ca și păringiă lor; fiind că, vș adșchegi aminte, Amo-

defekte ce risineskǝ illǝsisnele, ши kari sileskǝ ne kǝ-
sǝtoriǝi a afla distraкциѝni ши konsolаѝиѝni deпarte de kǝ-
minǝl konjsgalǝ, adikǝ in dedalǝrile obskǝre ши peri-
kǝloase alle intrigelor skandaloase, renprobate de morala
pǝblikǝ.

Astfel sǝnt:

Чeй kǝ nasǝl inveni plinǝ de tabakǝ, ши kari nǝ-
maǝ lasǝ nipa din gǝrǝ.

Kǝsǝtoriѝi чikǝlitoriǝ, gelowǝ, avariǝ, risinitoriǝ, sǝgǝ-
toriǝ, arǝgǝowǝ, somnogowǝ, negiobiǝ, brstaliǝ (mojiчи),
fǝriowǝ, jǝkǝtoriǝ de kǝrǝѝi, mǝrdariǝ in toaleta ши in kon-
versaѝиѝnea lor, шчl. In fine, чeй kǝ defekte kari des-
gǝstǝ ши kari sǝnt kǝssa divorsǝlǝi (desnǝrǝѝиѝi).

II Bǝtrǝniǝ kari iaǝ de neveste niпte Amogawǝ
gingawǝ, flǝtǝrǝi destinaѝi a sbǝra din floare in floare.

III. Doktorǝi in medичиѝnǝ, in filosofie, in dreпtǝrǝi,
in arte, in geometrie, шчl.

Nasǝra okǝpаѝиѝnei lor i fakǝ a linsi mǝlte ore,
ши mǝlte zille kiar, de lingǝ kǝminǝl konjsgalǝ, ѝnde
Minotǝrǝl poate face mariǝ striкǝчѝni in Paradisǝl kǝ-
sǝtoriѝi.

In nǝmǝrǝl ачestora intrǝ magistrаѝиѝ, amovibili ши
inamovibili, siliѝi a medea nironiѝi ore intregǝ ne fo-
tolisǝ lor magistralǝ; Depǝtaѝиѝ, kari diskǝtǝ legile de
interesǝ komǝnǝ; Ministriǝ, kari esekǝtǝ ачeste legǝ; kǝm
ши direktoriǝ de депertamente kari ѝinǝ lokǝl Ministri-
lor, ne kǝnd ачешtia priimeskǝ la bobǝrnache din partea
чelor чe nismǝeskǝ banka ministerialǝ, stǝnkǝ fatalǝ a
mǝltor niloѝi nesperimentаѝиѝ saǝ de rea kredinѝǝ; in
fine, dela шeѝi de sekѝиѝni pǝnǝ la konistiǝ, nironiѝi ne
skǝkǝnele lor kǝte mǝse ore ne zi, тоѝи not fi predes-
tinаѝиѝ.

Tot în nămărlă acestora intră și militarii, della kaporală pănă la Mareșală, siliiți a sta în tabărgă saș în kazerne, saș la postăriile lor respektive: ei nă pot deserta postărl, de temere d'a nă fi împășskaiți, degrađai, areștaii saș destițaiți. Kasa lor poate arde în bșnă voe, kanarărl poate sbăra din kolivie, ei nă pot alerga să stingă foksl saș să prinăă kanarărl.

În kategoria acestora kadă poeții, artistii, akademicianii, natăraliștii, matematișii, filosofi, în fine toii bărbaii d'o înaltă imaginaișne, d'o mare simđișne, d'o profșndă meditașne, pe kari gravele, profșndeale lor okășpaișni 'i țină înkii în kabinetărl lor zille întregi, șni făkând vise de așră, alii repădăkând kapetele d'operă alle Natărei saș alle artistilor eminenii, alii stădiind vre șnă osă antidelșviană, alii deslegând vr'o ekașne din algebra șșnerioră, alii problemele șșialiste saș de ekonomia politikă, alii în fine okășpai în kăștarea pietrei filosofale, șșl.

Așștia, ată șșnt de assorbiți de ideea lor fikșă, în kărl văđă kă okii lor perikolărl, și așđă ținetele viktimei, fărg a se deșșenta din viselo lor, așșrite saș arginti. Pentă așștia, ka pentă despoii popoarelor, pătem zice: oki aș și nă vor vedea, șșekii aș și nă vor simđi perikolărl ăși ameningă.

Așștia, osservă Balzac, poartă steagărl korpărației, fiind predestinaiți par excellence.

Pentă înđellegerea șșbiektărlă, đșm doă oșșemple, șșnăl trasă din șșocietatea noastră, altărl din opera lărl Balzac ășitată mai șșș.

Șșnă membră al Akademiei franșeze, întărnăđășșe akășă, đșpe o șședindă pedantikă de mai măște ore, șșșșrind de șș șșșia lărl în brăgele șșnărl stăđentă đermană.

— Quand je vous disais, Madame, zisse stădentsi ne-vestei akademicianăși, qu'il fallait que je m'en aille ?

În limba țăringilor noștrii ačeste kăvinte inseamă:

„Nă'đi săneam eă să mă lași să mă dăkă, k'o să țăđim nevoe?„

Germanăi noștră invăđasse limba frančesă țără grăm-
matikă, ka măđi din fečoriđ ex-boerilor ređlamentari; kăčđ, đăne ređlele grammaticeđ frančese, șrma a zice:

„qu'il fallait que je m'en allasse.“

Akademicianăi, kare đinea la țăritatea limbei fran-
čese mai măđt de kăł la onoarea familieđ șalle, șită ke-
tăšnea de onoare konjugală pentră ketăšnea grammatikală,
șii zice germanăși dekončertat:

— Eh! Monsieur, dites au moins que je m'en allasse.

Pe romănie, ačeste kăvinte aă șrmatorăi îndeles:

„Đste drăksăi, kă limba te kă tot; nă'mđi poči ar-
monioasa limbă a lăi Boileau șii Racine.“

Germanăi eșii pe șșră tot kăm intrasse, adikă kă
kapăi pe șmerđ, kă măinele șii kă ničoarele întregđ;
plăș kă inima plină de amorăi konșarteđ akademici-
anăși, kare șitasse marea nenoročire če'łă ameringasse.

Feričidđ čeđ șimulđi kă inima, kăčđ al lor e impe-
riđl čeresk!

O asemenea nenoročire se întămplă șii poetăși
N . . . . Pe kănd poetăi făčea versșri rimate în Par-
nassăi săđ, illștra lăi konșartă desemna Amorđ în bă-
đarăi eđ, prin ađtorăi șnăi fiđș al lăi Apolon, čirakă
al bърbatăși poetă. Ačesta remăne estasiată!

— Če însemnează ačesta?!! întreabă ellă fărios
pe șođia sa.

— Ačesta însemnează, poetșle, kă nă trebșe a te
okkșna nămađ kă poesia. . . i respănde șođia liniuntă

Къвѣнтѣ профандѣ,plinѣ de spiritѣ ши de filosofie
Înt'r'adevѣr, omѣl nѣ poate servi dѣoѣ zeitѣдї d'odatѣ.
Garofida ши kanarellѣl trebѣsesкѣ ingrijїї кѣ attentїsne:
кѣчї floarea nexdatѣ se ѣssкѣ, к ѣnarѣl neadѣpat moare
de sete.

Iar poetsl nostrѣ (bѣrbatѣl), infѣriatѣ d'acheastѣ fla-
grantѣ nekonsekвїнцѣ a societѣi salle, преvѣzѣтѣ de ar-
tikolѣl 267 din kondika penalѣ a Prїngѣsї Шїtirbeї, a-
postrofѣ ши blestemѣ,ne чїrakѣl poetѣ кѣ acheste versѣrї,
trase dїnt'r'o poesie a D-її Eliade:

„ Ingrat 'дї e bѣnѣl nѣme ши bѣna pomenїre!

. . . . .
. . . . . Ajsngѣte blesteme

A dѣoѣ inimї kalde че тѣ le аї desѣnit!

etc.

etc.

etc.

— Achesteа sѣnt glѣme, va zїche lektorѣl. Dѣne
пѣrregeа lї Balzac, trebѣe sѣ nѣ se maї їnsoare nїmenї:
кѣчї kare bѣrbat nѣ lїnseante din kasѣ, mѣkar кѣte-
va ore ne zї, kemat їn societate de datorїile salle de
пѣrinte, de четѣgeanѣ, de fѣnkвїonarѣ, de komerçant, etc?

— Aї foarte mare кѣvѣntѣ, їzbїte lektorѣ; sѣnt кѣ
totsl de пѣrregeа D-le. Ёnsѣ'mї am zїs, la їnчепѣtl a-
chesteї kapitolѣ, кѣ кѣsѣtoria азї e o komedїe; ши o-
pera noastrѣ e o glѣmѣ, kare askѣnde їn sine verїtѣдї
nekontestabile ши їnstrѣktivo. Kslllege florile, ши
leapѣdѣ gimnїї.

CAPITOLU II

Femeea onestă și virtuoasă.

Kă mare sfială atingem aचेastă kestіone, fiind în jokă kiar amorul propriu al femeii, koarda чеa mai simțibilă a ачestăi seksă nervosă; mă înккragează însă ideea kă opera noastră în genere este o glăsmă, și ачestă kapitolă în parte, oglinda seksălei frămosă parisiană; prin кmare, seksăl frămosă română n'are să se formalisese de чelle konpinse în ачestă kapitolă; ш'апої, kăm zіche Balzac, la personne présente est toujours exceptée.

Deчї, eată че aflăm în opera че ne servă de кълъзъ,¹⁾ la Meditația III și IV че noartă titlul ачestăi kapitolă. Nă facem de къл a da ekstraktul ачellor dăoz Meditații instruktive.

La 1830, zіche Balzac, populația franceză se ктка aproape la 30 milioane, din care, кă aproape маjie, jămătate eraă femeї, jămătate бърбаці.

Din 15 milioane femeї, se skoatem vr'o 9 milioane че аă mare асемъnare кă felul maимădelor кănoskate săb nămele de Orang-Ūtang, nefind de къл simple animale кăvintătoare: кълї, linsite de frămăsege,

---

¹⁾ Physiologie du mariage.

gradii, spirită, călător, etc, nu pot împărtăși amorul, privilegiu exclusiv al lui zădărnici și rău de bărbat și femeie, favorisaj și de Nație și de Societate.

Aceste animale binede au fața de teletină, mână de maimuță, gâtul de cărkă, și cornă disformă aconerit ca strănge, și esalând o odoare nesferibilă; aceste fiind scot niște sennete răgăsite și selbatice; oții lor cați în pământ, ca animalul, și dormă la zădărnici ca cădellul și ca pucellul.

Asemenea femeie, nepătrund nici inspira, nici împărtăși amorul, nu pot prin zămare nici a'le simți; amorul lor e plătirea brătă a bestiei. Femeia în genere, astfel cum a eșit din mână Creatorului, e o varietate rară în genul uman; ea este capul d'operă al Creatorului, cogoana creației. Însuși Dumnezeu a zădărnici a admirat sblima sa operă, a căria origină este coasta bărbătescă, precum lăsat să zădărnici este sorgintea acestuia. Cătransi nostră, în limbajul său pittoresc, zice că femeia este spiritul fătă din cădărnici.

Din cello 9 millioane de Paria feminine, vr'o trei millioane fătă eschepizne la regăla generală: frămoase ca niște Amori, pe arrinele frănssegei și alle spiritălor, elle singăre se înalță în atmosfera aristocrată, unde residă fătă Afroditei.

Din șase milioane rămase, cari presăpănem că pot inspira și împărtăși amorul, skădem vr'o două milioane de matroane venerabile, amabile, ca spiritălor călătită, ca inima simțibilă; dar cari, vai! ajănsse la 40 de ani, rămă pot face să vibre, ca la 25 de ani, koarda simțibilă a bărbătescă; disperate, elle își conțentă a zădărnici toată affekținea lor așăra cădeilor, pisicilor,

пътъниilor, табакълѣ, frekantъnd bisericile snre a se покъи de пъкatele jънедеї. Asemenea прочедърї, ridikole дака вреї, нъ pot offensa пе бърбацїї ачелlor femeї; din kontra, ferїциї k'ащ скънат de fьrtъnele очeanълѣ maritalъ, ачештї бърбацї trъeskъ liniutїдї, addormind фъръ grijъ de Minotaxrъ de care нъмаї ащ а se teme акъм.

Маї ремънъ patrъ milioane, din kari маї скъdem dъoъ milioane de fetїce, че се афї la Alfa-Vita a Amoraлѣ, la ачаа etate къnd innocentele копилїge se joакъ фъръ grijъ d'a baba-оарба къ бъдеї de etatea lor; бъедї kari le факъ съ rїзъ, фъръ а се гънди, бїetele fetїce, къ tot ачеї бъедї le vor face їnr'o zi съ пїънгъ poate къ amar....

Din чelle dъoъ milioane remase, маї skoatem vr'o szte de мїї de fete скъпъtate, яrite, disforme, къ maritalїї kronїче, effektъ al miserieї; аsemenen fїnge, къ tot spirїtl че pot авеа, къ тоатъ fїгъра lor пїккътъ, гъмънъ fete mari їn тоатъ vїаца! Ної skoatem їнкъ о sztъ мїї de fete къnoskъte sъb нъmele de sъrорї de karitate, адїкъ, къллгъrїge, їnstїtrїче, damїchelle de kompanїe, шчл. Posїcїъnea шї professїъnea lor le sїleskъ a їnsпїra бърбацїlor маї мълт respектъ de кът amorъ; къ toate ачестea, нъ le нътем пїъnge ка пе чelle d'ъntїдъ, ауъnd мълте шансе а fi їъbite шї ferїchїte, яnele пе фадъ, алтеле їnr'аскъns.

Маї скъdem їn fine о jъмъtъte milion de femeї къnoskъte sъb нъmele biblїкъ de fetele lъї Baalъ, fїїnd къ сукълъ къ опоarea lor. Ѓnr'ачестea їnrъ пїїtoarele, modїstele, акtrїgele, кантatrїgele, fetele дъне la kantoare, etc, etc. Ної їнъelegem ачї regъla gene-

ralъ, care face legea; însъ ori че regълъ are eschепци-
unea sa.

Asta dar гъмъне зпъ millionѣ de femeї, allese bo-
bъл kз bobъл, oiѣe albe, фъгъ максъл, kari ar згма съл
fie mi oneste mi virtuoase, fiind favorisate mi de Soartъл
mi de Societate.

Ка съл ne inкredinѣм къте femeї din millionѣl a-
чesta sânt oneste mi virtuoase, згмеазъл съл импъгѣim
ачестѣ millionѣ in дшоъ категорiѣ: зпа, care se бъръгъл
d'зпъ venitѣ anзалѣ della trei пълъ (a зече miї lei; alta,
della зече miї in sзs пълъ la sate de miї.

Femeile de categoria a дшоа, osservъл Balzac, pot
proкзга adoratorilor lor пълчегї, felsrite mi allese, pos-
sedъnd mi frъmъseѣe, mi spiriѣ, mi gradїї, mi кълъгъл,
mi маї кз seamъл азгъл, ачестѣ factotum, ачестѣ
earбъл a fearrelor, care deskide mi porѣile Raizлї
mi porѣile Iadлїї.

Asemenea femeї sânt tot de зпа oneste in okїї
adoratorilor lor, kari прозснѣгъл нъмеle lor la зрекеа
amїчилor lor iнтїmї, кз жъръmintѣ din partea ачестора
a нз divълга sekretл, sзbt amenїngare de дзелѣ.

Din kontra, femeile de categoria d'знтъїѣ kari нз
se бъръгъл de toate avantagele чellor de categoria a
дшоа, sânt tratate de кертисаниї lor кз маї пзгїn res-
pektѣ; нъмеle lor е пзrtat din гъръл in гъръл, и'адесеа
асемenea legъminte efemere sânt ridikълate mi satirate.

Съл чегъетъл акзм дака ачелле femeї oneste pot fi
mi virtuoase, адикъл, дака ачелле femeї се pot мъргїni
la amorъл зпдї singърѣ бърbatѣ?

Pentрз ачестѣ сфъгїuit, трѣбзе съл анализъм табъга
челor 15 milioane de бърбаѣї, kari formaѣ жъмъtate пѣ-
пъlациunea franчезъл la 1830.

Din 15 milioane de bărbați, scoatem, ca și la femei, dintr'ună singură condeiș, 9 milioane de bimanți, kari korespondă cu celle 9 milioane de femei de felul lui Orang-Ţtang. Din achemtia pot emi kăuți va bărbați superiori, ca Dupin, fostul premedinte al kamerei legislative din Franța, și alți asemenea, kari, prin propriile lor merite, așchindă în țerul litterelor, al artelor, al științelor, al diplomatiei. Dar achemtia sânt niște rare eschepișni, ce se perdă în oceanul bestiilor binede, ka un trandafir într'ună nemărginit kămuș de brăstări și de skaeci.

Din șase milioane rămase, scoatem trei milioane de bărbați și de kopii. La femei s'aș skos patru milioane; nentru kăvântul cu elle, mărțișdăse la 20 de ani, la 40 daș demisișnea la amoră, kăm zicea odată poetul Rosetti; bărbatul însu (kăre de voinikă!) la etatea de 50 de ani, e adesea mult mai de temst decât la etatea de 25 de ani: kăci la acea etate, ellă are mult mai mult kăragiș, și este și aproape de frântariile Amorsăi, șnde va zice adio la plăceri! Asemenea Pompiersăi dela 13 Septembrie 1848, ellă lăptă disperat să învingă săș să moară, strigând, ka garda imperială a lui Napoleon la Waterloo: „la garde se meurt, la garde ne se rends pas.“ Garda moare, dar nu depune armele. „O! Ună bărbatș erkșleană, la 50 de ani, face minșni de eroismă în amoră!

„Fisikamente, zice Balzac, bărbatul e mult mai forte de cât femeea.“

Într'adevăr, ună bărbatș d'o konstășișne tare, și k'o viadș regzlatș, poate, fărș esagerașișne, să îmbătrăneaskă patru femei.

Din trei milioane scoatem două milioane de băr-

bağı fьrъ edzkaціune, fьrъ advantage fisice, morale mi pekъniare; kъ toate kъ della zъъ bьrbatъ nъ se cere, in genere, de kъt пьuinъ spiriтъ (spirital e deboleца femeі: elementele omogene se attragъ), o figьrъ пьuin intere-santъ, vestminte kьrate, ш'zъъ пичоръ agorъ; kъ aces-te kondiціni, zъъ bьrbatъ nъ poate fi nenorocitъ in a-morъ, kiar fьkъnd parte din celle 9 milioane de bьr-bağı, пъшї de Balzac hors la loi de l'Amour.

Remъne dar zъъ milionъ de bьrbagї, demni d'a insuira mi d'a impьrtъшї amorъ, mi kari kongъspъndъ kъ milionъ de femeі d'aceeашї kategorie; deчї, zъъ bьrbatъ pentrъ o femee!

Intreabъ akъm Balzac pe bьrbagїi din Franца:

„Ia sьzъneці, vъ rog, kъ mъna pe kьgetъ, kare din Voi s'a mьrginit, in toatъ viaца sa, la amorъl zъeї sin-gьre femeі? „

Тъчере profъndъ! . . .

„Eї bine! adaogъ Balzac, пъmaї kъte trei intrige amoroase de vom attribui fie kьrъї bьrbatъ, aшъm trei milioane de intrige; mi noi d'abia avem zъъ milion de femeі oneste, kari pretindъ a fi mi virtuoase; prin xmare, fie kare femee (in Franца) a avъt чel пьuin trei amanđї in viaца eї . . .

„Zъde dar sъnt femeile virtuoase? se intreabъ Balzac; mi tot ellъ resъnde singъrъ:

„Da, sъnt femeі virtuoase; celle mьritate de eї, presъpъind kъ, пъnъ in prezioa kъsъtorieї, aъ aprins fokъl Vesteї.

„Da, sъnt femeі virtuoase; чelle зrite ka mъma пъ-dъreї mi neroade ka o raцъ; чelle че aъ in vinele lor, in lokъ de sъnge, zeamъ de kastraveцї saъ lante dъlче; чelle че n'aъ mijlokъ d'a fi nekonsekъente; чelle tre-

kste de 50 de ani, ka toate k̄ n̄ le p̄stem l̄a ne kez-
mie. шчл шчл. шчл.

„Femeea virtuoasă are în inima ei o fibră mai mult
saș mai puțin de k̄t celle lalte femei: este s̄blim̄,
saș st̄nid̄.

„Iar virtutea în k̄z̄torie este poate o kest̄ne
de temperament̄.“

Din acestea rezult̄ k̄ Nat̄ra se infrineaz̄ prin
ed̄k̄āīne; iar adev̄rata ed̄k̄āīne se bazeaz̄ pe
eseemple de virtute, în s̄n̄l̄ z̄nei societ̄ții altele.

Natsrell̄ este metal̄: natsrell̄ cell̄ b̄n̄ este
așrl̄, kare n'are nevoie de mult l̄str̄, fiind k̄ așrl̄
r̄m̄ne așrl̄ ori k̄t timp̄ ar fi îngroat̄ în p̄m̄nt̄;
natsrell̄ r̄ș este fer̄l̄, kare treb̄e bine și des po-
leit k̄ așrl̄, ka s̄ plak̄ și s̄ am̄geask̄ vederea.

Oms̄l̄ fiind materie și spirit̄, și materia k̄tre
spirit̄ fiind ka trei k̄tre z̄na, tot sekret̄l̄ ed̄k̄āīnī
este a s̄bordina materia spirit̄l̄i, bestia angel̄l̄i.

Oms̄l̄, fiind prin z̄mare din nat̄ra sa z̄n̄ animal̄
karnivor̄ și s̄ngeros̄, z̄meaz̄ a p̄ne botniç̄ L̄z̄-
l̄i saș Ÿrs̄l̄i, s̄re a n̄ îi perik̄los̄; deç̄i, botniç̄a
legilor fiind slab̄, botniç̄a morav̄rilor e sinḡra ga-
rançie valabil̄ și pent̄r̄ oms̄ și pent̄r̄ societate.

Dar k̄ morav̄rile akt̄ale, z̄nde kopii v̄d̄ în kasa
p̄rintoask̄ eseemplele celle mai skandaloz̄e și kon-
d̄amnabile, çe ferich̄re poate autenta societate, a k̄-
ria baz̄ și p̄nt de reaz̄m̄ este familia?

Și fiind k̄ b̄rbat̄l̄ este kan̄ femei, d̄ne k̄m
și logika și biserika m̄rt̄risesk̄, b̄rbat̄l̄ este da-
tor̄ a da eseempl̄l̄ de onestitate și virtute; kans̄l̄ dar
s̄ kond̄k̄ inima și membrii, kans̄l̄ fiind resonsabil̄
de toate mișk̄rile membrilor, s̄bordinat̄i l̄i.

Femeea se complache în sãbordinarea bãrbatãrã, mai mult de cât în sãbordinarea mamei; fiind cã astfel a voit Natura; deci, pentru toate sacrificiile ce bãrbatul, copilul și societatea sânt îndreptate a cere della femeie, ea nu cere în schimb de cât amorul și stima bãrbatãrã.

Pe femeie, numai sacrificiul nașterii le costã adesea viața; pe bãrbat, ce 'lã costã? Nimic, de cât VOINȚA.

Ei bine! bãrbatul, care dăne la onoarea familiei, la fidelitatea soției, la fericierea copiilor, la libertatea și independența patriei sale, isbească cã sinceritate, și stime cã sinceritate pe femeie, acesã provedință a familiei, balsamul ori kãria durerii sufletului, focarul libertății ș'al civilizației.

Acum să revenim la Balzac, și să 'l ascultăm și pe dânsul:

„Amorul fizic este ca foamea, zice dânsul, cã diferința cã stomahul se înapoacă șmor cã puțin pãine și apă; dar inima omului, în amor, ca în toate, e nesățioasă.

„Amorul, pe lângă bucuria lui de pãine, are și arta d'a izbii, care face farmecul vieții; artă pe care puțin bãrbatul o cunoaște ș'o aplică în cunoștința lor.

„Meritul nu stă în a sãrbăta și Statul, a grăbi și tresărire, a kșutiga și tronul, a fi posesorul n'o inimă d'asră a unei femei; meritul stă a ști să pștrezi statul sãrbătat, tresărire aflat, tronul kșutigat, amorul konkvizat.

„Inima femeii e o Argă, care în lalele și O-rang-ștang scoate șșnete ce șșgrie azel și atacă nervii; tot acea Argă, pe mna și artist, scoate me

lodiî divine, ce rîpescă sffletul în regiunile armoniei cereşti.

„Păgini matorî gâstă adevărata ferichire a amorului, fiind că foarte păgini kgnoskă sekretele lui; kasa este că nu kgnosk în fînd inima femeii, acestă instrumentă divină, atît de misterios, ce nu e dat tîtlor a knta k dînsul, ka şî maimăgei k violonul lui Paganini.

„Kvîntul amoră, aplikată la reproducerea speciei şmane, este ună blasfemă. Natura, pîndîne în frîntea tîtlor fiinţelor organice, prin darul divină al kgetrîi ş'al vorbirii, ne a năş în stare a pstea încerca se nşagîşni şî sentimente: acaestă dăblă natură krează în omă ne amantă şî ne animală.

„Prin şrmare, kşştorîa poate fi konsiderată ka ună aktă politikă, çivilă şî morală; adîkă, ka o lege, ka ună kontraktă, ka o instituçiune. Ka lege, çinta ei este reproducerea oamenilor; ka kontrakt, transmiterea proprietăţii; ka instituçiune, o garançie alle kşria îndatoririi interesează ne toçi d'opotrîv: avem un tată şî o mamă, vom avea şî noi kopii.

„Din acaestă prîvîngă, kşştorîa şrmează a fi obîektul resneţăşî generală.

„Çei mai măgi bşrbăşî kînd se însoară nu aş în vedere de kît proprietatea şî kopîşî; dar nşmaş acaeste dşoz kondiçionă nu konstită ferichirea konjşgal¹⁾. A çere unei femei, ne kare aş vşşî'o abia de dşoz trei orî, a î çere amorul ei în nşmele legii, al religii

---

¹⁾ Între animale şî asemenea bărbaşî, puşînă differinţă: animalul, împîns de instinct, are de şcop, ca şî omul, reproducerea speçiei; căt pentru nutrimentă, Natura îllu procură mai uşor animalului de căt omului.

m'al proprietății, este o aserditate demnă de cei mai mari predestinați.

„Ce este în fine amorul? Armonia între trebuințe și sentimente.

„Așa dar, ferivirea în căsătorie rezultă din conformitatea de caractere, de principii și de aplicații, între bărbați și femei: cum și din maniera bărbatului, care trebuie a trata pe soarta lui ca pe unghiul căsătoriei, ca pe focarul libertăților publice, ca pe soarele civilizației umane.

„Să dăm lui Kesar dinari și lui Demnezor tărfa; să împărțim trebuința, dar să facem a înflori sentimentele, ca sărăciunea și plămădeala ce o pune Vergina în cultivarea florilor.

„A fi însă pasionat, este a dori tot de-așa. Poate oare și bărbat dori tot d'asna a ceeași femei? Poate, și eată căvântul.

„N'ar fi oare aseră a zice că și celebri artistă are nevoie de mai multe viae ca să poată esekta o arie, să a krea o melodie? Dacă bărbatul e într'adevăr înamorat de sffletul femeii pe care 'și a-făcă o soarta vieții sale, ce altă este ellă de căt artistă? Și ce altă este sffletul femeii sale de căt viaa artistă, care scoate snete felzite dane voința artistă?

„Se îngellege însă că sădă deșgăst. Mășra dar fie în toate regzla konditei noastre. Să adontăm, cel puțin în căsătorie, mijlocul (τὸ μέσον) lui Aristotele între prea mult și prea puțin. Estremitățile sânt vătămătoare în tot.

„Amorul este noesia simțurilor. Ellă are destina a tot ce e mare în om, a tot ce procede din căgeta-

rea. sa. — Saș este, saș nș este; kșnd esistș, esistș nen-
trș tot de-șna, mi merge crescendo. Avesta este a-
morșl pe kare 4ei vekī illș nșmiaș fiisl 4erșlșī ō'allș
Terreī.

„Litteratșra se reazimș pe șante sitșagisnī; mș-
sika eșnrimș totșl kș șante note; nikșra n'are de kșt
șante kșlorī; eī bine! ka a4este treī belle arte, amo-
rșl se konstitșe poate din șante prin4inī; lșșm pro-
blemșl avesta a'lș deslega generatișnele fiitoare.

„Daka poesia, mșsika ōi nikșra aș eșpressișnī
infinite, ka ōi dșnșele amorșl, in plș4erile lșī, katș sș fie
tot așa de abșndent. In 4elle treī arte, kari ne aįștș
a deșkoneri adevșrșl prin analogie, ōi adesea fșrș
folos, omșl se aflș singșr kș imaginatișnea lșī; pe
kșnd amorșl este șnirea a dșoș kornșrī ō'a dșoș sșf-
flete. Daka 4elle treī arte 4erș stđdī preliminarīi dela
poegī, mșsikanđī ōi nikșorī, n'ar trebși oare sș fie ōi
bșrșbađī iniđiagī in sekretele amorșlșī, kasș fie pedenlin
feri4idī in kșștorie? Tođī simđim nevoea reprodș4erīi,
prekșm tođī simđim foamea ōi setea; nș sșnt insș tođī
kemađī a fi amangī ōi gastronomī.

„4ivilisatișnea a nrobat kș gșstșl e o ōtiingș;
nșmaī șnele fiinge privilegiate ōtiș a mșnka ōi a bea
kșm se kade; plș4erea, konsideratș ka artș, așteantș
ōi ea pe fisionomiștl eī.

„Kșștoria dar e o ōtiingș.

Mșlđī kemađī, nșđin alleșī.“

CAPITOLU III.

EDUCATIUNEA FEMEII.

Ună amică allă meă de kollegiă avea o verișoară care 'mă făcuse edukaționea într'ună pensionată de fete; numele ei era Efimița, kăria, prin preskurtare, amichele ei zicea Mița. Ea era amică intimă kă Avestița, eroina Pygii I și II din această operă. Mița a komunikat vărăsi să zelle che utia despre Avestița; și verișoară ei mă le-a komunikat mie; restul l'am aflat din kiar gura lui Misticeskă.

Deci, eată che zicea Efimița despre Avestița.

„Eram peste 60 de fete în pensionatul D-nei X . . . ; din acestea, șnele kă dela 14 — 18 ani. Celle măi multe fete erau trimise de păringii lor în acellă pensionată kă într'ună esiliă; kăci păringii lor nekonservă indii voiaș, kă mijlokel aceștia, a șkăpa de niște Argș inkomozii, kă atăt măi perikăloșii, kă kăt erau măi nesperimentații, și kopii ai lor. Trei părgii din patră din fetele acestăi pensionată erau kă anlekări șrite, și kă deprinderi și măi șrite, frăkăt al șnăi nătreleș perversă ș'allă șritelor esempele părintești. Merele celle bșne se strikă în kontakt kă celle nătrede. Multe fete kă șn nătreleș angelikă și kă o primă edukaționea ingrijită, aș emit vergine din acellă pensionată; nă însă și kaste; fiind kă, fără voea lor, aș-

ziaș vorbe și vedeăș lăkrăi ce nu trebse să le vază și să le arză o fată puru nu se mărît.

„Fetele d'o etate della 14—18 ani eraș mai toate înamorate, kari dăp'ânș eroș de romangrî ce citeăș într'askans, kari dăpe vr'ânș frate saș verimorș allș vre zneî amiçe intime din pensionatș; ачемі verimorі aveăș liberu intrare în pensionatș, și psteăș korespunde și konversa liber kș obiektaș adoraciunii lor.

„Astfel Avestiga se înamorș de zneș văr allș meș, anșme Iorgș Червгeanș, june, frumosș, avatș, și kare kълъtorisso în toatș Европа; dar perodș ka o гъиншъ, și innocentș ka zneș melkș.

„Tatș sșș, kșș komerciant fallit, keltșisse millioane pentru dănsș, kș professori și kș pedagogi, pe la Kollegișrî și Ūniversitătî, kș bibliotika și kълъtoriile lăi; dar, în demert. Sșmъnъa arșkatъ în nisiu se sșșk!

„Vărș meș trecea de omș kș spiritș și poetș în okiș Avestigei, pe kând eș utiam kș kreerî lăi de гъșkъ și inima lăi cea reče nu pot prodăče nimika. Kș toate ачестea, kъmаша e mai aprone de kât rokia. În kisseiș okiș; ba înkș deveniș mijlocitorș amorșlăi lor. Amorș și аmicija sșnt fii Devotamentșlăi. Аша kre-deam; dar m'am înwellat! X

„Kș toatș privigerea neaddormitș a direktigelor m'a sșneriș, fetele d'o etate înaintatș, și înamorate dăpe eroi din societate, aveăș sste de mijloače a korespunde m'a se întrîni kș adoratoriș lor. Astfel, Avestiga korespundeа kș Червгeanș prin mine și printr'o bșkъ-treasъ a pensionatșlăi, kare, în kalitatea ачasta, având liberu intrare și emire în tot minștș, psteа addăče kъte zeče билете pe zi dela amanșii nostriș. Вггасsem în konfidența noastră și ne zna din direktigele pensio-

natslxi, o germanx romantikx, care ixbia mi ea k passione pe znl din professori nostrii, germanx ka d'nsa. Aveste konfidinxe, korespondinxe mi int'lniri kostaş foarte sksmnş pe adoratori Avestigi, care singx ellş ginea toate keltzelele.

„Se int'mnla adesea ka bskt'reasa s' fie amatx, ka adoratori nostrii s' n' poate veni la pensio-nat, in zioa k'nd porşile pensionatslxi eraş deskise pentx p'ringii mi kons'ngeni fetelor; atsnxi C'erbx-reanx mi Misticeskx, la ora nopşii k'nd mi g'rla ad-doarme in albia sa, kxm zice znş poetş rom'nxş, veneai sşb fereastra kamerei noastre do kskatş, care da sure stradx, mi loviaş şmor in geamş kx o trestie l'ngx, care zioa se skimba in bastonş; prin a'cea trestie priimiam billetele-d'şlxi, la care resundeam indatx.

„Şneori ne koboram noantea in gr'dina pensio-natslxi, prin mijlocirea şnor kei dela şmele kasei de jos ş'alle gr'dinei, pe care kiei zioa le gineam as-kense in lokşii nenp'tr'nsse de çellş mai agerş Argx.

„Avestiga, d'znş temperamentş foarte inflamabilş, k'zş k'g'nd in laşurile C'erbxreanşlxi; eş insx, ştixiş a m'ş ap'ra bine de k'rsele Misticeskşlxi, care, çe e drept, n' era depravatş ka v'rxl meş C'erbxreanx; era znş j'ne konştiinşiosş, dar kx znş şnitriş foarte intri-gant şi diplomatikş, kxm veşii vedea.

„In fine, intr'o zi Avestiga simşii k'ş e mamx; kx-noskx atsnxi errorea sa, pl'nsse kx amar g'ţ'çirea sa, se inçerkx a şşgr'sma in germine fruktşl libertinş al a-morşlxi ei; toate in deşert! Atsnxi v'rx s'ş se şinşçigx, ka s'ş skane de desonnoare; eş îi redideiş k'ragişl, şure a p'stea gine neutş Restristei, mi destentaiş in inim'ş'i şperanşa znşl viitorş fericit. Kxm 'mf a resnl'şit

această amikă, pentru care mă devotasem atâta? Cu ingratituda!

„Avestița trebuia dar să grăbească minxșl însoțirii sale cu Cherșreanș; mi fiind că pșingii ei se oppzneaș la o însoțire nepotrivită, (ei fșceaș parte din fosta protipendată a dșrrei) Avestița otșrî să se mșrite fșră voea pșingilor.

„Înr'o noapte, fiind toate pșegștite de Misticeskș mi de Cherșreanș, șnș preotș de la șnș satș, aproape de Bșkșreștî, kșșșș pe Avestița cu Cherșreanș; nașii lor fșrșm eș mi adoratorșl meș; totș în kostșmș dșrșneskș. Preotșl kreșș cu kșșșș niște Romșnî din Transilvania, kari serveaș, ca argașî, la moșia șnșî boereș mare.

„Adșoazi dșpe kșșșșie, Avestița skrissse mamesei șrșștorșl billetș:

„Mșkșșlîcș, amorșl mi onoarea m'aș silit, kontra „voindei pșrinteștî, a mă kșșșș în noaptea trekștș, la „șnș satș aproape de Bșkșreștî. Kreșș cu amorșl pșternș va învinge ori ce skrșșș în inima voastrș. „Bine-voește! a 'mi da benedikșșnea, ș'a erta o fie a „tșt de nenorocitș! Doreskș a te întșlni de searș la mș-tșșș mea N . . . .”

AVEȘTIȚA.

Aveșș billetș era skrissș mai mșlt cu lakșmi de kît cu chernealș.

„Mama Avestișei așergș infșriatș la pensionatșl nostrș, cherșnd pe fiesa della șșneriora instițștșșș; a-șeasta îi respșșse liniștitș, cu Șșmbștș seara o trșșșș venissse să o ia, ca dșpe obișeșș; prin șrșmare, ori ce aktș al fetei afarș din pensionatș, pșivește pșșșș pe pșingii fetei.

„Duce zădărnă, Avestiga se împacă cu părinții ei; dar ea, d'a doua zi după căsătorie, se desilabionase de bărbatul ei, altesă kiar de inima sa!„

D'o kam dată terminăm achi narrațiunea Efimiei.

Ne permitem akum câteva observații asupra Pensionatelor și căltsreii femeilor.

„Satan singsă, zice Balzac, 'mă a nstă înkinși zădărnica de fete în mijlocul unei capitale ka Paris; o fată poate emi vergină din asemenea institute; kastă însă, niči odată! Mă bine dar să mezi p'zădărnica fărnikară, de cât să ieși de nevastă o fată ce 'mă a fărkat edskăziunea în'r'zădărnica pensionată.“

Balzac ni se pare severă și nedrent în kestisnea ačeastă.

Sntem kă Rousseau, Fénelon și Aimé Martin pentră edskăziunea mameilor de familie; la noi însă, zădărnica mamele nă pot înkă imulini sakra misiune rekomandată de achi mări bărbăți reformatori, zmează ka o generațiune de fete, sădădărnica, cel puțin, să priimeaskă învățătura lor nečessariă în pensionate; čerem însă ka ačeste institute se fie amezate afară din capitală, daka se poate, pentră mărte kvinte kari se 'ngellegă; čerem înkă ka să fie dirigeate de femeii reksnoskste pentră moralitatea lor; și institutičele și gvernantele să fie asemenea onorabile; ničoră de bărbăți, ka profesoră și servitoră, să nă kalče în salele ačelor institute. Etatea fetelor să nă fie măi mikă de șante, niči măi mare de 13 ani: în mase ani o fată are destă timpă a învăța tot ce poate folosi p'o femeie, ka fată, ka soacă, ka menageră, ka mamă, ka četădeană. În fine, nșmăi părinții fetelor, sădădărnica konșngeniă kănoskăni pentră moralitatea lor, și kă astorisarea înskris a părin-

gilor, se poate vedea pe fete, mi a le lsa a kasъ, la o lsnъ odatъ, sure a se distra o zi în sъnsl familiei; dar în zioa aceea, mi în timnsl vakanșilor d'o lsnъ, petrext la darrъ, mama sъ nъ pearzъ snъ minstă din oki pe fata ei. În fine, fetele kъ o kondsitъ ekivokъ sъ fie de-ърtate îndatъ din pensionată.

Kъ aceste kondișni, sine qua non, priimeskă e- stinga pensionatelor de fete, nentrъ kъteva genera-șni, nъnъ se vor forma mi la noi mame de familie în spirital reformatoilor șașii mai sșs. Kъ modsl a- chesta, pensionatele devină niște neneniere de edska-șisne, șnde se vor pregara soagele mi mamele. Ast- fel se pot oare kșm reforma moravșrile; mi prin a- chesta, întreagъ societatea.

O genet însъ, fșrъ exemplele frșmoase alle pș- ringilor, kari konstitse prima ș'adevșratъ edskașisne a konillșsl, mi kare este nentrъ omă ceea ce este nen- trș arșre șrijinșl ce'i 'lă pșne grșdinarsl sure a kre- ște drent, fșrъ exemple de virtște, toate sșnt inde- șert. Morala înaintea totșsl. Șntșș mama, apoї pro- fessorsl; Șntșș familia, apoї pensionalsl; Șntșș mo- rala, apoї știinșa; Șntșș inima, apoї kapșl. Femeea prin familie e kematъ a reforma mi societatea.

Kșnoskă kъ toate achesta fete ce 'mi aș fșkșt e- dskașisnea kiar în pensionalșl în kare a fost mi Avestișa, mi aș emit mi kaste mi vergine; mi aș fost kon- solarea mi bșkșria pșringilor, fericișrea bșrbatslșl ș'a koniilor. Kassa a fost natsrellșl fetei mi frșmoase- le exemple pșrinteșl. Dar achesta sșnt esșenșisnea; mi vorba e de generalitate. Noi kombatem ași vijio- șitatea așelor stabilimente kemate a fi neneneria te- meilor ce aș a reforma familia mi societatea.

Sъ venim акъм la кестіаnea allegerіі бърбатіаі.

Aimé Martin зиче, къ дрепт кьвунтѣ:

„Дъне кьм стаѣ азі лъкріаіле іп Франца, фетеле нъ vor пстеа фаче о бьнъ allegere de бърбаці, іпнд лінсіте де сперіпнга черстъ іп ачаствъ, ші де каре се бькьръ фетеле іп Англіа.

„Allegerea пърпгпilor е маі tot d'a зиа грешітъ, іпнд басатъ маі мьлт пе кондераціоні де фаміліе, де іптересе, шчл, карі нъ кондітсе адевърата ферічіе копжгалъ; база армоніеі копжгало есте копформітатеа де карактере, де едъкаціоне, де кьлтъръ, де прпчпне; авереа, посігіа, фрѣмъседеа, сьнт ефемере. Супе а емі дар дпн ачаствъ stare tristъ ші денлорабілъ, че іпфліпгеазъ d'a дрептл асьпга соціетъціі, нъ кьпоскѣ дерът зпѣ шпјлокѣ ефікаче : а да лібертате фетелор, дъне кьм се зрмеазъ іп Англіа, іп Elveгіа, іп Germania, іп Statsrіle-Ъпте.“

„Обичеіріле Germanіеі, зиче Balzac, даѣ фетелор нпnte дрептърі карі іп Франца с'ар пъгеа рестърнагеа дпн темеліе а моралеі пьбліче. Аколо фетеле іпї allegѣ сіпгьре пе бърбаціі лор, карі аѣ а імпьртъші кь соцііле лор бьнл ші амарл віедеі. Де ачеа іп Germania кььторііле іп genere сьнт ферічіте.“

Пстем аніка la ноі аствзі ачесте теоріі? Дпн неферічіе, нл Іптр'о пачіоне фъръ моравьрі (іар моравьріле сьнт віртатеа пьсъ іп прастікъ, зиче зпѣ філософѣ германѣ) о асемenea доктрпнъ ар авеа тісте реслітате : la ноі, супе есемплѣ, зпде когръпціонеа е іпфліатръ іп съпге де дьоі секслі де о гьвернаге фанаріотікъ ші московітъ, јьпїі нъ фрекантеазъ кьсеle зпде сьнт фете магі кь сконл нобілѣ d'a стьдіа іпма фітоделор лор копсоарте; чі маі мьлт ка съ когръпъ о іпімъ кастъ, абьсьнд де несперіпнга Vestaleлор.

Ърмеазъ дар ка фетеle сѣ се ласе пе деvизіsnea пѣринџилор; іар пѣринџіі сѣ бazeze іnsogіrea kоnіilor lor пе kоnformitatea de karaktere, de edskagіsne, de prinсіpe шсl.

Акѣm vine іntrebarea :

Vine este ka о femee сѣ шtie karte ?

Двоѣ пѣрeri snt іn іntъ іn kestіsnea aveasta.

Ъnіі pretіnd ka femeea сѣ шtie нѣмаі а сlіті ші а skrie limba maternъ. Алџіі srsuіnъ ka femeea сѣ іnvе-
де tot че іпоate folosi ka soaцъ, ka mamъ, ka четъдеанъ.

Чеі d'ntііs bazeazъ пѣrerea lor пе згmъtoarele kvinte ші esemule, trase din suerіingъ, din istorie ші din differіџі аstorі.

„Шtiingа pentrъ femee este зnъ іskсsъ, allъ kъrіa effekt іn genere este slъbirea ші rзina moravъrilor.

„Virtstea ureдreute маі mълt dekъt шtiingа; prin згmare, о femee сѣ fie маі bine, б з nъ dekъt іnvъдгaтъ.

„Цinta Natsreі, іn urivіngа femelilor, а fost ka elle сѣ fie okkъnate нѣмаі кѣ grіjile kasnіche; ші сѣ fie о onnoare pentrъ elle а џine маі bine fъrka ші fъssъl, de къt karteа ші kondeisl.

„Spіritъl femelіі fіnd inflamabilъ, veamъnъ kъ пра-
fъl de пѣшкъ; deсl, іnvъдъzгa este fokъl kare іnflakкъrъ silitra.

„Fie kare seksъ are rolъl sъъ, kоnform orga-
nіzаrіі kоrporale, fakъltъџilor mintale, misssіsіnіі salle respекtіve; бърbatъl е destinat а іnstrsі m'a protege; femeea, а fi blъndъ ші simџibilъ.

„Ferісіrea genъslі zmanъ repassъ пе simplitatea moravъrilor domestіche; femeea е regіnъ de drent іn interiorъl famillіel; зnъ menagіsъ nъ се poate kоndъche

кэ spiritsl lxi Talleyrand ши кэ principiile lxi Machiavel; чи кэ blândoга бърбатылxi ши amorxl femeii.

„Omagele че бърбагii ащ денсs în тогii timpii la niçoarele seksxlxi frumos, s'aş adressat la graçiiile ши virtuşile lxi, ши niçi deкxm la utiinga lxi.

„Napoleon I a respuns D-ei de Stael, astore a ml-tor opere însemnate:

„Maî ml-t stimezş n'o femeе karę face kopii, de „kът ne chelle че fak kъгци.“

„O femeе perde graçiiile ши moravşrile salle, кэ kът къштигъ în utiinge ши talente.

„Lokxl femeii нэ este ne бърчеле skoalelor, дзне кxm s'aş vъzxt adesea asemenea esemhle în Bolonia ши în Italia; чи la кxхnie ши lъngъ leagъnl kopillxlxi sъş.

„Natzra a indemnizat ne femeе, pentrx genisl че a akordat бърбатылxi, кэ graçiiile ши кэ finegea; niçi o femeе, ori къл de прокоpsитъ, n'a inventat nimic. Niçi kiar invengisnea gazxlxi нэ o sntem datorî femeilor.

„Femeea are destsle okkşuagisni în menagisl ei, ka sşii maî гъмъie timpş pentrx skrisş ши lektşrş.

„O femeе че çine pana în mънъ este tot ama de ridicxlъ ka xнş soldatş че face çoranii.

„Prima edşkagisne a kopillxlxi, inkredingatz мамеi maî кэ seamъ, este кэ totxl paralizatъ kъnd mama este atakatъ de boala aştorlikxlxi. Oble гъмънş nekloçite, къnd çina vrea sъ къnte mereş ши tare ка kokoxl, ziçe проçerbxl.

„Permitş xnei femeii sş skre pentrx пşblikş, ziçe Lemontey, sşb trei kondigisni:

1° A avea tot de-zna dingii albi, mînele krate
și rfele toate albe ca zpada.

2° A se okkla de kasz și de kopii, mkar pa-
trz ore pe zi.

3° A nș lxa în risș ničī odatz pe bșrbatzl eī.

La ačestea mai adzogm, din partene, o a patra
kondiziune, sine qua non:

4° Ka femeea litteratz sș pbllice operile salle a-
nonim.

„Poute fi čeva mai ridikalș de kzt a intra într'o
kasz znde domnește desordinea și nekșgșia, și a ve-
dea p'o fatz, p'o soașz saș p'o mamz kș papa într'o
mșnz și kș kartea într'alta ?

„Femeile-astore sșnt mai pșgin fekznde de kzt
čelle lalte, și facherile lor kș mșlt mai grelle, și sș-
pștatea lor kș mșlt mai debilz, și renștaziunea lor kș
mșlt mai ekivokz.

„Voltaire zice : „din minștl kșnd sekszl, pșkkt
„șpre a plaze prin grașile și virtștea sa, avș ridi-
„kșla pretenziune a jșka rolzl de invșșaș, morala și
„litteratșra merserz deskreskșnd.“

„Proverbșl franșeș zice :

Femme sage

Reste à son ménage.

„Aristotelș, Esxil, Malebranche, Montaigne, Moli-
ère, Rousseau, Boileau, Fenelon, Juvénal, toșī genii
reformatoři s'aș pronșșat gategorik kontra femeilor
prokopsite.

Rousseau zice :

„Șnș omș kș edșkaziune nș se kade sș ia de so-
șie o femœ fșgz edșkaziune; preferș insz d'o mie de
oșī mai bine o femee simplz și kreskștz la țargz, de

кѣт о femeе sanientъ (прокопситъ) ши кѣ pretengiѣne de astorѣ (bel-esprit), kare se aшеze вn kasa бѣrbatskѣи знѣ tribunalѣ de literatsкѣи, presidat de дѣnsa. O asemenea femeе e flagellat бѣrbatskѣи, al koniilor, al amicilor, al valegilor, al tatsror. Din вѣлгimeа genislat sѣѣ, ea desdemнѣ toate datoriile de femeе, ши devine бѣrbatѣ dne esemulat damicellei de Lenclos. . . . Toate аceste femei, кѣ pretinse talente mari, нѣ impнѣнѣ dekѣt nerozilor. Mai toate operile lor sнnt вn mare parte skrise saѣ korektate de adoratorii saѣ amicii lor intimi. O asemenea шарлатанie e nedemнѣ d'o femeе onestъ, kiar avнnd femeea talente adevѣrate; pretengiѣnea sa de astorѣ o вnjoseut. Demnitatea ei este a fi некнnosкѣтъ (ignorée); gloria ei стѣ вn stima бѣrbatskѣи; ши плѣcherile salle, вn fericirea familiei. “

„Вn fine, Molière zice:

Je consens qu'une femme ait des clantés de tout,
Mais je ne lui vєnx point la passion choquante
De se rendre savante afin d'être savante.

. . . . .
Il n'est pas bien honnête, et pour beaucoup de causeŕ,
Qu'une femme étudie et sache tant de choses.
Former aux bonnes moeurs l'esprit de ses enfants,
Faire aller son ménage, avoir l'oeil sur ses gens,
Et régler sa dépense avec économie,
Doit être son etude et sa philosophie.
Nos pères sur ce point étaient gens bien sensés,
Qui disaient qu'une femme en sait toujours assez
Quand la capacité de son esprit se hausse
A connaître un pourpoint d'avec un haut-de-chausse.
Les leurs ne lisaient point, mais elles vivaient bien;

Leurs ménages étaient tout leur docte entretien ;
Et leurs livres, un dé, du fil et des aiguilles,
Dont elles travaillaient au trousseau de leurs filles ;
Les femmes d'aujourd'hui sont bien loin de ces mœurs !
Elles veulent écrire et devenir auteurs. . . . 1)

Еатъ ми кѣте ва есемпле трасе дин историа уни-
versalъ, спре сѣсѣинереа челлор зисе.

„Dacă Pericles n'ar fi fost dominat de frumoesa As-
pasie, ce era mai tot aша de învățatъ ка ми dъnsul, Atena
n'ar fi perdut аша кѣгъnd moravurile, ми prin зmare,
libertatea, сѣb гѣvernul ацестеї кѣrtisane прокопситъ.

„Margerita de Navarra, prima femeе a lui Enrik IV,
ar fi fostă mai пѣyin galantъ dака intia mai пѣyinъ karte.

„Dacă Katerina de Medicis n'ar fi intist karte, nѣ
s'ar fi intъmulat poate mъchellъria kѣnoskъrtъ sѣb nъmele
la Sainte-Barthélemi.

„Dacă dъchessa de Longueville ar fi fost o sim-

1) Eată traducerea acestor versuri sublime.

„Consimțu ca o femeе să aibă idee despre tot ce o poate in-
teresa ca soție și ca mamă; nu pot sufferi însă s'o vădu
stăpânită d'astă patimă ridiculă d'a voi să fie *procopsită* nu-
mai ca să fie *procopsită*. . . .

„Nu e deloc frumos, pentru multe cuvinte ce se nțelegă,
ca o femeе să știe câte știe un bărbat. Singurul studiu,
singura filosofie a femeii cată să fie de a forma spiritul copit-
lor săi pentru bunele moravuri, a îngrijii bine de toate alle
casei, a fi cu privegere asupra purtării servitorilor, și a fi
econoamă, cheltuind mai puțin de cât venitul.

„Părinții noștri (Francesii), oameni cu minte ,aveau drep-
tate când ziceau că o femeе e destul de învățată când știe să
deosibească minteanul de mantaoa bărbatului. Femeile lor
nu citeau cărți; trăiau însă bine cu bărbații lor; toată con-
versația femeilor p'atunci privia la căsnicia lor; în loc de
cărți, aveau аcul, аța și degetarul; lucrau mereu la rufele
de zestre alle fetelor. Femeile d'azi, cât nu seamănă elle
cu acellea! Tuturor femeilor azi le au intrat în capу să se
facă autori; și toată zioa le vezі cu cartea în mână. . . .

пъ femæ kasникъ, фъгъ атъта кълтъръ, п'ар фи абсат де инфлнга са моралъ аскура Mareлсї Търен, ин.кът съ'л факъ а intoарче армеle контра патриеї сале.

„Daka doamna Guyon s'ar fi mslușmit nъmaї къ frș-mșecea eї, фъгъ а маї инвѣца карте мълтъ, п'ар фи гъ-тѣчит frșmosxl geniș al lșї Fenelon.

„Antigona, fata lșї Edinș, п'авъ nevoe de инвѣ-цѣтъръ, ка съ devie modelxl pietъциї filiale; asemenea шї Rșta, fata ingelenteї Noemi, че нș шtia ничї мъркар а чїти шї а skrie. . . . .

„Din kontra, Safo 'шї ar fi konservat genștașisnea daka нș шtia съ skrie; шї n'ar fi dat seksxlșї eї eșem-ple de skandalș.

„Pe църмърile Nilxlșї, ingelentele egintene нș ин-креднгаѣ копїї lor la doiчї de царъ; ничї нș нърнștiaș lea-гърнл копїлxlșї, ка съ meargъ съ asklte вн пълбїкș ne kștare șarlatanș, кșm факș азї, вн seksxlș XIX, fe-meile dșne malxl Seneї, аї кърор бърбагї civilliseazъ lșmea.

„Verginele lachedemonene, kari инфлкъраѣ вн lo-kșrile пълбїче кșragїsl шї patriotїsmxl jșnilor șnartanї, нș шtiaș carte.

„Teokrist, ка съ ne dea o idee de frșmoasa E-lena, zїche къ torchea mai bine de кът toate femeile salle.

„In Omer așm ne Penelona, атът de fidelъ souș-lșї eї къллѣtorș, torкѣnd zi шї poante вн mijloklș ser-velor, шї resningъnd roїsl de adoratorї че o assaltaș; Penelona нș шtia ничї шъркар съ чїteaskъ.

„Asemenea шї Andromaka, souja lșї Xektor, шї Nasika, fata regelșї Alcinoxș, kare soula singъръ vest-

mintele tatălui ei; Lăcrăția romană care se sîrșide, nemaî pînă vîdeși dăpă deonoarea patului conjugal; cum și aceea femeie din populus roman, ce nătrăia cu lanțele ei pe mamă sa, kondamnată a mări de foame în inkisoare, toate acestea nu știaș carte.

„Din kontra, regina Zenobia, de ar fi fost mai puțin învîdată, ar fi fost mai puțin ambiguoasă; și nici odată n'ar fi konsimțit la assassinatul bărbatului ei.

„Doamna de Maintenon, ce avea pretențiuni pentru mișcarea și politikă, kompromisise Franța și deskonșideră pe Lădovik XIV în okii istoriei.

„Kristina, regina Svegiei, păsse d'assassină pe amantul ei sub okii săi, în galeria dela Fonteneblo.

„Margerita Sarrakia, damă mare din Nanole, ar fi pătst trîși și mări stimată de toți; dar niște slabe talente în litteratură și inspură atîta vanitate, în kît mări în floarea vieții, disprețit de toată lumea.

„În fine, Genevieve, care a salvat Parisul de fărăia lui Atilla, și Ioana d'Ark, care a salvat Franța de Englezii, eraș niște simle pistorice kari nu știaș carte.

„Asemenea și Lăkra cea frămoeasă, care a inspirat pe Petrarka, și kria șntem datorii celle mai frămoease versuri alle acestăi poetș simgibilă, Lăkra nu știaș carte. „Era, zik kronikariii timpului, o pistorică naivă, care știa numai să pzească oile.“ 1)

etc etc

Черем ertare lektorului daka l'am obbosit cu atîtea citățiuni, kari aș și elle interesul lor.

Ei bine! cu toate aceste argmente și esemle,

1) Vezi opera: Il ne faut pas que les femmes sachent lire, de Sylvain Maréchal.

noī sântem de pîrerea cellor çe sşşginş kş femeea
trebşe sş inveđe tot çe 'i poate folosi ka fatş, ka so-
cie, ka mamş, ka kasnikş, ka четъдеанş; adikş, ka
fatş sş inveđe morala în kondşita pşrinşilor şi în
kşrşii morale; mama ei sş stea în tot minşţl în okii
fetei oglindş viş, de bşne pşrtşrş; fata sş inveđe limba
maternş şi o limbş streinş, kş grşmateka lor; sş in-
veđe bine geografia şi istoria patriei sale, şi sş aibş
idee lşmşritş de geografia şi istoria şniversalş, es-
plikşndşise filosofia istoriei din nşntşl de vedere al ci-
vilisaşisnei. Sş inveđe şnş instrşmentş şi niktşra, ka
sş 'mi eserşeze vocea şi talentşl, daka are talent m'şnş
organş bşnş; şi aşeasta, nentş distrakşisnea ei, în o-
rele sale de reaşosş, şi nentş mşşşmirea bşrbatşlş
ei, kare are nevoie a şita şn minş lşntele politice, şi
grijile familliei, lşngş sşnşl kaldş al konsoartei sale,
al mamei konşilor sş. Sş inveđe aritmetika şi eko-
nomia kasnikş, kare este cel mai frşmosş ornament
pentş o femee; adikş, sş ştie kroş şi koase toate
vestmintele tşşror membrilor familliei; sş ştie a face
mşł din şşşin, şi a avea tot d'şşna o rezervş de banş
albş pentş zille negre. Sş aibş în fine oare kare
idei despre politikş, fisikş, istorie natşralş; dar aşe-
ste idei sş le kşpete della bşrbatşl ei, în dşşcele
lor konvorbirş de earna, înaintea fokşlş. Sş inveđe mai
kş seamş a'şi izbi şi a'şi respekta bşrbatşl, deşrin-
zşnd'o pşrinşii de mikş a şivi pe bşrbatş ka pe pş-
rintele ei, ka pe mentorsl ei, ka pe Dşmnezşlş famil-
liei; iar nş ka pe despotşl femeii, niş ka p'o jşkşrie
în mşna şnş konillş resşşatş.

În fine, kşnd o femee va avea talente eminente, ka
Georges Sand, ka D-na de Stael, ka D-na Dora d'Is-

tria, (пъскътъ Гика), че а иллъстрат Ромъния prin opere demne de admirabilisnea ші stimalamii чivilisate; саѣ чел пздин зн talentѣ ка D-на Sofia Xrisoskoleo, (пъскътъ Кочо) а кѣгіа perdere este tare simditѣ, атзнчї ачеа femeе сѣ'шї кѣлтиве талантеле кѣ каре а dotato Natзга; rekomandѣm инсѣ ачестор генѣ femininї:

1° Дака сѣнт мѣритате шї аѣ копїї, сѣ нѣ не ингрїеаскѣ сакра лор даторїе де мамѣ, де соадѣ, де касникѣ; чї сѣ консакре стѣдїслї нѣмаї дїн ореле де рекреацїе шї де репасѣ.

2° Пѣпѣ а нѣ се агѣта їн пѣбликѣ, сѣ факѣ стѣдїї serioase їн арта че а їмбръдїшат.

3° Ѓн fine, дака се poate, їн интересї ачеллор асторї femininї ш'ал сексїслї лор, мѣкар прїмеле opere кѣ каре debѣтѣ, сѣ fie anonime.

Сексїсл їн каре трїм рекламѣ неапѣрат їлминареа спїрїтїслї femelїї, супре а пѣтеа femeea fi demнѣ de бѣрбатїл еї їлminatѣ, шї de societatea їн каре трѣеште; рекламѣ маї кѣ seamѣ кѣлтивареа їнїмеї femelїї, зnde residѣ fokїл сакрѣ каре face дїн femeе о Лазгѣ, о Kornelїе, о Лѣккредїе, о Ioana d'Арк, о Dogѣ d'Istria.

САРІТЛУ ІV

A dua o ȝi dupē cununie .

Avestiȝa era o fatȝ de 18 anȝ, kȝ znyȝ temperamentȝ syngerosȝ, kȝ o imȝginadiȝne inflamabilȝ, kȝ o konstitydiȝne neruoasȝ, kȝ znyȝ karakterȝ indolentȝ, mi kȝ o faȝȝ d'znyȝ brȝnyȝ pallidȝ; toate aȝesteȝa, simptome relle intr'o kȝsnyȝie, kȝyȝ aratȝ o femeie vȝkleantȝ mi nekonsekventȝ.

Era șase ore din zi. Avestiȝa se demtentȝ intr'znyȝ sgomotȝ neobiȝnșitȝ: bȝrbatȝl eȝ sforroȝia lȝngȝ dȝnsa, tokmaȝ ka znyȝ armȝsarȝ kȝnd i esse lȝnyȝl inainte.

Femeile neruoase sȝnt foarte impresionabile. Avestiȝa, fȝrȝ voea eȝ, inȝeȝ sȝ rȝzȝ kȝ xoxot, znyȝ rȝșȝ omerikȝ, kare ar fi demtentat morgȝȝ; bȝrbatȝl eȝ inșȝ kontinșa sforroitȝra sa komikȝ, vorbind in somnȝ mi dȝnd din niȝoare, ka zȝ kallȝ kȝ nyȝavȝ.

Ea inȝȝ arȝnyȝ okȝȝ așșȝra bȝrbatȝs sȝșȝ, mi'ȝ vȝzȝ kȝnyȝl infȝnyȝrat intr'o batistȝ vȝrgatȝ, kȝ dșozȝ fȝnte d'asșȝra frȝnyȝȝ; aȝeasta'ȝ da aersȝl znyȝȝ tȝrȝșȝ, sașȝ al znyȝȝ nyȝȝ de ȝerbȝ; ea simȝȝ inȝȝ o odoare nesȝfferitȝ ȝe esala kȝnyȝl bȝrbatȝlyȝ; atȝnyȝȝ skoate znyȝȝ dȝnyȝȝ, sare din patȝ, ka la vederea znyȝȝ șaȝȝne inȝoȝȝitȝ lȝngȝ dȝnsa, mi aleargȝ drent la fereastrȝ.

Deskisșe fereastrȝa ȝe da șȝre o grȝdinȝ, plinȝ kȝ

florī mi kx arbxrī fruktiferī; aerxl kxrat al diminege ĩ miroxsl bxlsmitorŝ al florilor, liniutirŝ pxgin sŝngele eī. Koborī iste in grŝdinŝ, mi fŝkx okollxl eī; apoī intrŝ maksimalmente intr'xn navillonŝ amezat in centrxl grŝdineī; ači era kamera de lektxrgŝ mi de netrečere a Čerbŝreanxlŝ; xnŝ skritoriŝ in mijloksl navillonxlŝ, o bibliotekŝ impregiŝrŝ, o kanapea mi mase skazne de paie; eatŝ toatŝ mobila ačestxl kioskiŝ, ai kŝrxia peregī eraŝ de stiklŝ koloratŝ, mi zmbričī de eđerŝ.

Ea se amezŝ pe xnŝ skaznŝ lŝngŝ skriitoriŝ; intr'o kstie d'alle skriitorixlŝ era o keie; trasse kxtia ačeeā afarŝ, mi vŝzŝ mai mxlte billete dŝlčī d'alle eī. . . . La ačeastŝ vedere, lakrgŝmile i se pornirŝ; ačeste lakrime i zŝxrarŝ inima, če semŝna kx natŝra inaintea xnēī vijeliī. Ea dette neste zrgŝtorxl billetŝ, kare o determinasse a'ŝī kŝka datoria de Vestalŝ, inaintea timnxlŝ neskris de religie.

Čerbŝreanx kŝtre Avestiqa.

O orgŝ dŝne miezxl nopčīī.

„Lŝmina sŝffletxlŝ meŝ!

„Singrŝ in Ŭniversŝ la ačeastŝ orgŝ solemnelŝ, emisferxl nostrŝ mi se nare o immensŝ Nekropolis, lŝminatŝ de lamna misterioasŝ a nopčilor, ka o kandelŝ d'asŝpra xnŝī morimŝntŝ.

„Iar tŝ, bella mea, tŝ, angelxl viegeī melle, tŝ narī o Madonŝ nŝtind in nxori de aŝrŝ n'xnŝ očanŝ de azrŝ. Tŝ, in ačestŝ minŝtŝ, insnirī pana mea; tŝ imī diktezi kŝvŝntxl sakrŝ te iŝbeskŝ!

„Eī bine, kŝndo! pentŝ a mia oargŝ 'čī o renetŝ te iŝbeskŝ! te iŝbeskŝ! te iŝbeskŝ! Kŝnd ai nŝtea tŝ čiti akŝm in inima mea, m'ai iŝbi, m'ai iŝbi, fŝrgŝ voea ta; te-ai lŝsa kŝrsxlŝī ačesteī passiōnī, fŝrgŝ in-

protivire, făr țemere; кълї, кѣм зиче суѣ poetѣ ro-
мѣнѣ:

„O! inima 'mї e temnлs; шї ts, o Zeitate,

„La care eѣ кѣ lakrѣmї mѣ'ekinѣ шї zi шї noapte!

„Dar, nѣ! Tѣ nѣ mѣ isbeutї, fiind кѣ nѣ аї inkre-
dere вn кѣvintele mele! Amorsl este orbѣ, Amorsl e
znѣ kopillѣ: nѣ vede, nѣ jzdekѣ; ellѣ simte nѣmaї кѣ
inima; вn inimѣ este viaga шї forga lї. Tѣ nѣ krezi кѣ
aceste кѣvinte, skrise кѣ lakrѣmї, sѣnt eшite din i-
nima mea!

„Isbeunte-mѣ, Avestigo; inkredete вn mine, шї nѣ
tevei кѣї. Rosѣ a Societѣїї, lasѣ п'znѣ flѣtѣre setosѣ a
kѣllege miera dѣne frѣntea ta, plinѣ de rooa innocenței
ш'a jzpedei. Viaga e znѣ visѣ! Mѣine poate кѣvнѣdї
va smelge floarea din гѣdѣчинѣ, шї o va arѣnka вn val-
lea obskѣrѣ saѣ вn lakѣl vѣchinѣ! Mѣine poate flѣtѣrѣl e
prinsѣ d'znѣ kopillѣ, шї moare martirisatѣ, kiar lѣngѣ
roѣa lї чеa isbitѣ!

„Lampѣ a nouїlor, ts, care vezi lakrѣmile melle;
ts, вn sѣnѣl кѣria inkredingezѣ neințelat sѣspinele ini-
meї melle; sѣsne ts Lѣrѣї melle чеea че simte pen-
trѣ ea Petrarka al ei! Poate ts vei fi kreztѣ!

„Dar че vѣzѣ?! Avestiga kontѣmnlѣ вn ачestѣ
minst Lѣna, ка шї mine: ne doѣ raze alle Lѣneї, че
formeazѣ zn trisngiѣ, alle кѣrsia zngїsrї de la bazѣ
sѣnt inimele noastre, okїї nomtїї se вntѣneskѣ вn sѣnѣl
Lѣneї, вn al treilea zngїѣ al misterioskїї trisngiѣ.

„Aша! Ea mѣ vede! Ea citeunte вn inima mea!
Ea mѣ isbeunte! Ea va rekori sѣflletѣl meѣ!.....

„Alergѣ, soseskѣ, sѣnt fericit!“

„O! aha! esclamă Avestiga plângând. În noaptea aceea, o noapte de toamnă, melankolikă ca inima mea; în noaptea aceea, în grădina pensionatului, am devenit kriminală în ochii konstingei mele! Cel puțin, dacă dăsesi nu m'ar fi făcută să perzăz illuziunile . . .

„Dar ce vâz?!! Eată konventul acestui biliet fatală . . . A kă e skriptura ačeastă? Skriptura Mističeskă! Kăm? Bilietul ačesta nu e kompasă de Čerbăreană? Aha dar ellă m'a înșelat? Aha dar ellă nu este čeeă če am krezut kă este? Psyché a fost aha de fericită kund a deskonerit ună Amoră sblimă în lokul ună Dragonă fatală; dar eă! . . . . .“

Avestiga înkisse kăna navillonă pe din întră; trasse kortinele, mi se păsse a kăta toate xărțile, kă ardoarea kă kare avară kăstă tesăruș perdată.

„A! Eăka konventele bilietelor dălu, toate kă adresa mea, toate de măna Mističeskă!!!

„Frămos! Va să zikă D. Čerbăreană este ună inorantă! Ellă seamănă kă ună din ministrii reglamentari, kari iskăleă (mănjiaă) xărțile formale, făr a le mai čiti. . . Nič ortografie! Nič ide! Nič stil!

„Dar bilietul ačesta?! Infamă! Ellă a avut o iemee, kă kare are dăoi konii! Ea îi skrie, kă data de er, să nu abandone konillamii mi ne mama lor orfană, a kăria innočengă a xčiso ellă . . . Čemonstrăositate! Miserabilă ačesta nu merită nič kiar dispregă meă . . .

„Dar bilietele ačestea?! Sănt della kreditori lă, kari lă ameninț a'i vinde toată ačerea seksestrată, dăka nu'i vor refsă îndată.

„Dar ačesta? Della ună jăkătoră de kăru, če'l ameninț kă pistolă, dăka nu'i va plăti 200 lire če'i a lăat în jokă, sănt kăteva zile.

„Dar chestă-l-altă? O declarație d'amor! Kătre cine? Kătre o vâdăvâ!.. De când? De la 22 Septembrie trecut. Pe când dar Petrarka al meș adresa Lasrei salle bilietul de mai sus, tot a chestă Petrarka, mi tot în aceea zi, adresa a celleașii ideii, mi kiar a celleașii kăvinte, znei alte femeii... Dar cine să fie a chestă femce? Vom afla-o.

„Ха! ха! ха! ха! Еака дэоэ концентэ дэ билете, скриси кэ тэна лэи Петрарка ал меэ, знал кэtre mine, altul кэtre Мистическэ! Modelă de ideii, de stilă, de ortografie!.. Sunt скриси în limba франчесэ, d'знэ омэ kare a avut daskăli франтедэ, mi kare a кэllэtorit în Европа.

„A chesté dэоэ билете merită a fi citite în întregul lor, mi kiar пэblikate, în onoarea fecorilor de boeri reglămentari; fiind кэ sokul meș mi tata лэи Петрарка, (illăstrul meș konsoarte!) era Serdară, făkăst în zilele лэи Mixai-Vodă Viteazul della 1843.

Cerbureanu către Avestița

Cher amie

De votre bilie je comprende que vous voulé savoir les plase les plus favorable.

Les plus favorable pour metre le bilié il et là ou nous avons mis lotre. Ton lie, mais si quelquine le trouvera? que je vous disse entre ses livres et ses papiers, si le mètre ou la maitrese le trouvera? Dotre plas plus favorable je ne coné pas. Je vous pris mon chère amie pancé vous, et donne

Acellaș bilietü, scrisü cu ortografie, spre a putea fi înțelesü de lectorü.

Chère amie,

De votre billet je comprends que vous voulez savoir la place la plus favorable (où il faut cacher le billet).

La plus favorable (place) pour mettre le billet, il est là où nous avons mis l'autre. Ton lit? Mais si quelqu'un le trouvera? Que je vous dise (le metre) entre ses (tes) livres et ses (tes) papiers (cahiers)? Si le maître ou la maitresse le trouvera? D'autre place plus favorable je ne connais

moi une idée plus favorable de votre tête.

pas. Je vous prie, ma chère amie, pensez-vous (même), et donnez-moi une idée plus favorable de votre tête.

Съ traducem acestă bilieță pentru căoi că не аă fe-ricirea сăпгемъ а ксноамте limba franчесъ, чел пг-гун pentru а ингеллеге frămsseгиле ачестор дроръ биле-lete-modelă.

„Skъmna mea amikъ,

„Din biliețel Dămitale ингеллегă къ dorești а аsla lokel чellă маі sigъr unde съ пгнем билетеle noastre în viitoră.

„Deci, lokel чellă маі favorabilă pentru ачеста este tot lokel mtist, unde am пгсă mi чellă-лълaltă bilieță. Съb patel тăă не е bine, къчи poate illă гъsemte чинева; niчи în къг-диле саă în каетеle тalle, къчи poate др neste elle direktorел саă direktriга институтелă. Къm vezi, не кноскă altă lokă маі favorabilă. Te rog, skъmna mea amikъ, гъndemтete sigъr la ачеста; mi др'ми тă о idee маі бзпъ în ачестă kestize.

Cerbureauu către Misticescu

Acellaș biliețu, scrisu cu ortografie

Cher ami,

Voilà je vous avertie pour tous qui se passé.

Elle aussie ma jétait une recare de feux, mes la recare à été une peux plus dous, parce que vous savaiz que la premier fois comme je vous edie quil ses fais rouge et il ma refuse deux ou trois jours en ne me parler.

Aprésen mon ami je ne sé pas si la recus, mais il ne ma parler *au premier egar*(¹) et sa mes donne de compreuedre quil ne la pas reçus, me j'aie cherche а chac ensten et je ne

Cher ami,

Voilà, je vous avertis pour (de) tout ce qui s'est passé (relativement à notre sujet). Elle aussi, m'a jété un regard de feu, mais le (ce) regard a été un peu plus doux, parceque, vous savez, la première fois, comme je vous ai dit, elle s'est fait (elle est devenue) rouge; et deux ou trois jours (après) elle m'a refusé la parole (elle m'a tourné le dos).

Aprésent. mon ami, je ne sais pas si elle a reçu (le billet); mais elle ne m'a pas (voulume) parler. (comme) la première fois, et cela me donne à com

trouve aucune réponse. Et sa mes fait une terrible chacrene, qui et aneté de me cosse la mort.

Encie mon cher ami joises de vous prié de me faire encore une bilie plus doux que lotre en li faisen un peux à comprendre que se de moi.

En lui dissent pour quois il aime des faire des malheureux, et en lui disen que sil donne une reponse alors je lui donne a comprendre qui je suis, par mon signiature, en lui disen que ma cher je ne crois pas se refus, que vous me le faite, pour autre choise que selmen pars que vous ne desende jamais par saitte petit escalier, la plasse ou il metera la reponse sera entre le colon de mur et les plase ches que son contre les colons, du petii escalier en hos, en lui disen que ou la, entre le colon, ou ala plasse indiqué par lotre bilie, en fene ou il pourra des ses deux plasse favorable.

Tous sa je vous pris qu'il se fasse avec la plus grande politese et douceur de l'a Moure.

Je vous pris de lecrir sur une autre autre papier et de aurdonné au domestique cante il sera prete, quil vien le prendre pour que je le vois et apré vous lecrir sur le propre.

Parque je fairai tous me

prendre qu'elle ne l'a pas reçu; mais (moi) je cherche à chaque instant (à la place indiquée), et je ne trouve aucune réponse. Cela me fait un terrible chagrin, qui est en état de me causer (donner) la mort.

Ainsi, mon cher ami, j'ose vous prier de me faire encore un billet, plus doux que l'autre, en lui faisant (donnant) à comprendre que ce (billet est) de moi.

En lui disant (encore): pourquoi aime-t-elle à faire des malheureux? Que si elle donne une réponse (à ma lettre) alors je lui donnerai à comprendre qui suis-je, par ma (propre) signature. En lui disant (en fin): „ma chère, je ne crois pas ce refus (sérieux); que vous ne le faites (vous refusez) pour autre chose, que seulement parce que vous ne descendez jamais par ce (le) petit escalier.“

(Ajoutez lui que) La place où elle mettra la réponse sera entre les colons du mur et la place (la distance) qui est entre les colons de ce petit escalier, en haut; en lui disant (encore) que (ou bien) là, entre ces colons, où (bien) à la place indiquée par (dans) l'autre billet; enfin, où elle pourra (mieux) de ces deux places (indiquées).

Tout cela, je vous prie, faites-le avec la plus grande politesse et douceur de l'amour.

Je vous prie d'écrire (ce billet) sur un autre papier, et d'ordonner au domestique

possible de le metre à une place favorable.

Adieu et je sui votre ami. ¹⁾

C. . . .

¹⁾ Amatori d asemenea originalități pot vedea originalul acestor epistole la autorul acestei opere. —

(lui fixer le jour) quand il sera prêt, (pour) qu'il vienne le prendre; et, après l'avoir vu, le transcrire (de ma propre main) sur (un autre) papier propre.

Je ferai tout mon possible de le mettre (cette fois) à une place favorable.

Adieu; et je suis votre ami.

C.

Дәне лектәра ачестор билете, Авестига ридикъ окіи ші мѣне ле ла черѣ, ші зиссе :

„Іїї мѣлѣмоскѣ, Дѣмнезеул меѣ, д'ачеастъ дескоперире ! Еа мѣ тѣмѣдѣште д'о пассиве недемнѣ де инима mea. “

Авестига ера salvatъ ! Лѣз тоате ачесте epistole, ле инкисе интр'о кѣтиорѣ, ші ле аскѣнсе bine; се згкѣ апої ин камера са, радиоастъ де бѣкѣрие ші де фегичире.

Terminѣм ачестѣ канитолѣ кѣ tradѣчереа билетскѣ д'ал дѣоilea, мѣлт маї интересантѣ де кѣт челлѣ д'ѣнтѣлѣ, ші кѣри амѣндѣозъ ераѣ скрисе ин гѣмѣнеште де Чербѣгеанѣ, ш'апої tradѣсе tot де дѣнсел ин limba кѣре вѣзгѣїї. —

Cerbureanu cǎtre Misticescu.

„Skѣмнѣл меѣ amikѣ,

Еатъ, те инштіинѣgezѣ деснеге tot че с'а петректѣ ин прічина штіистѣ.

„Ин fine, 'мї а аргѣкат ші еа о прівире де фокѣ, о прівире маї дѣлче де кѣт челле-ї alte; кѣчї, іїї адѣчї а-мїнте, інтѣеа оарѣ кѣнд м'а вѣзѣт, еа с'а фѣкѣт рошїе; апої, вг'одѣозъ треї зиле, п'а врѣст сѣ'мї маї vorbeaskѣ.

„Акѣм, амїче, сѣнт неодїхнит, нештіинд дѣка еа а прїїмит билетѣл меѣ; кѣнд ам вѣзѣт-о дѣне ачѣаста, нѣ 'мї аадресат нїчї нѣѣ кѣвѣнтѣ; чѣеа че їмї дѣз сѣ инѣеллѣгѣз кѣ poate нѣ л'а прїїмит; еѣ кѣст ин tot мїнѣтѣл ла локѣл штіист, ші нїчї

zně respnsě din parte'i. Ačeastă îmi kazseazъ o dьgere che e în stare a mъ omori.

„Аша dar, amiche, te rogъ, fъ te zně altě billetě, mai dьlche de кът чellъlalt, dъndъ'i sъ înцelleagъ къ e dela mine billetl ačesta.

„Zi în ačestъ billetě:

„De че'i plache a face nenoroчицi? mi къ daka 'mi va respnde la billetl ačesta, îi voiš deskoperi atъnчi nъmele meš, sъskriind billetl în viitorě къ propria mea semnъtъrъ; къ nъ krežъ seriošъ în refъsъl e'i; mi къ de ar къtъta sъb skara чеa mikъ din dos, ar gъsъl билетеle; къ lokl otъrъt nentъ nъnerea билетelor sъ fie în viitorě sъs, în канъl skъrii, între distanца dintre skarъa чеa mikъ mi stъlnii sallei de jos; saš, de nъ'i konvine ačestě lokě, fie tot lokl însemnatě în билетl pъchedentě; în fine, vnde 'i o veni mai bine.

„Toate ačestea, te rog, amiche, sъ le skrii къ toatъ politeđa mi dъlcheađa amorъlxi.

Sъne addъkъtorъlxi ačestъi billetě къnd sъ viie sъ ia билетl tъš, ne kare îlš voiš preskrie eš n'o xъrtie frъmoasъ, mi 'lš voiš nъnes ingъr la lokl însemnatě.

Adio!

Amikl tъš

C.

CAPITOLU V.

Luna de miere.

Червгренъ се дэментасе ла зече оре трегънд :
visasse къ'лэ гоня знэ тагрэ терриблэ, че'лэ лэASSE în
koarne, ми'лэ пэрта ка în трисмэ пэ stradele kapitalei
Principatelor—Зните, însorit de akklamэrile попорэлэ,
tokmaï ka знэ консэлэ romanэ кънд priimia трисмэл
дэне вр'о илэстрэ viktorie.

Червгренъ къскэ, се întinse, се freкэ la oki, ми
se întoarse spre izbита лэ konsoartэ, гънднд ла лэна
de miere a къэloriei salle, kare avea сэ циио чел
пэгин зече ані, kredea ellэ; dar, vai! omэл пропэне, ми Des-
tinэл dispэne de voingа omэлэ. Toate ачестea le гъндia
fericitul nostrэ бэрбатэ ка okii инкишэ; кънд deskisse okii,
kanarellэл sbarasse din къйбэ, ми къйбэл era reche ми sekэ.

„Знде о fi Avestiga?!“ Se întrebэ ellэ ка mi-
rare, зйтъндс-се în toate пэргиле.

Trasse klonogellэл; знэ domestikэ întrэ.

— Kokoana s'a skэлat? întreabэ ellэ къскънд.

-- Este în гъндинэ, resznde servэл.

— Vine. Гътеште апэ de спэлат.

Дэне че се спэлэ, Червгренъ лэ дэлчагэ, fiнд
къ era foarte tabetliэ, aprinse чisbэskэл, агэнкэ ха-
latэл пэ змерэ ш'о къэллигэ de xirэ în канэ, ми ko-
borf iste în гъндинэ.

Avestiga kallegea florī ka sь fakъ znъ bьketъ nen-
trъ nauxl ei kare o kьxnasse, mi kьrѣia era datoare
sьnrema fericire din dimineaga aчellei zille; ea kьnta,
grьndindъ-se la nauxl:

„Ax! tьrziъ foarte te am kьnoskt,
Al meъ isbite, angelъ plьkst!...“

— Foarte tьrziъ m'ai kьnoskt, angelxl meъ! i res-
pnse la snatele ei Чerbъreanъ.

Avestiga skoasse znъ џinъtъ, ka kьm ar fi azit
mormoitsra znъi Ѧrsъ, mi ar fi vьzxt znъ marne tot de
odatъ la niчoarele ei.

— Te-ai sьperiat, nъiksliga mea? Intreabъ bьrbatxl,
inaintьnd ka s'o sьrste.

Dar nevasta 'i pnse mьna 'n pentъ, mi 'i zisse k'znъ
tonъ norъnчitorъ mi disnreчitorъ:

— Onremte-te...

— Чe 'nsemneazъ asta? Intreabъ bьrbatxl kь mirare.
Orī ai visat mi tь vr'znъ visъ groasnikъ, ka eъ astъ
dimineagъ?

Mi bьrbatxl inчeпъ sь narreze isbitei salle kon-
soarte visxl sьъ kь tьrxl, kare 'lъ nrtasse in trixmфъ
pe toate stradele; nevasta risse in inima ei de aчestъ
visъ kare era sь se realizeze.

— Ama, am avxt mi eъ znъ visъ, znъ visъ terri-
bilъ, respnse Avestiga fьrъ a se aita la bьrbatxl ei.

— Dar чe ai tь azī de 'mī vorbentī astfel?

— Veī vedea. Askaltъ-mъ kь attenjъne.

— Kъriosъ lъkrъ!

— „Visam, inчeпъ Avestiga, kь mъ prezblam
tristъ prin aчeastъ grьdinъ; obositъ de multъ mim-
kare, intrassem in aчellъ pavillon. Akolo, grъseskъ keiea
in ktia skriitorxlъi, trag ktia, mi aflъ in intrъ.....“

Чербагеанѣ инглбени. Avestiġa se ouri ȣn minstă ka s'ľŕŕŕi veaskŕ, ŕi sŕ se bŕkŕe de konsternarea ľŕŕ. Ellŕ nŕsse okii in nŕmŕntă.

— Am inġelles, zisse ellŕ, vrŕnd sŕ'ŕŕi fakŕ kŕra-ġiŕ. Va sŕ zikŕ utii tot? Ai aflat tot? Te rog, dŕ'mŕ aelle xŕrtii, fiind kŕ Dŕmitale iġŕ sŕnt netrebŕinġoase.

— Din kontra, tokmaŕ mie imŕ sŕnt foarte trebŕinġoase; sŕnt datoare a le nŕŕtra, eŕ, aelle tesŕre nes-timate alle Dŕmitale.

— Avestiġo, ŕnde sŕntă aelle xŕrtii? Intreabŕ res-tită bŕrbatsŕ, kare inġenŕsse sŕ 'tremŕre de nekŕzŕ.

— Sŕnt la lokŕ sigŕ, Domnŕle; liniintemte-te.

— Ģine te-a astorisat sŕ ŕnbli in xŕrtiile melle sekrete?

— Titlŕl de konsoartŕ a Dŕmitale.

— Ŗi ġe ġŕndemŕi sŕ faġŕ kŕ aelle xŕrtii?

— Asta e treaba mea.

— Aua dar? . .

— Aua dar, Demnŕle, emŕi ŕnŕ infamă.

— Ŗi pentŕ ġe sŕnt ŕnŕ infamă?

— A! vreŕi s'o afli? Askŕltŕ.

„Fiind kŕ ai imŕŕmŕtat sniritŕl ŕi stiingŕ ami-kŕlŕŕ D-le Mistiġeskŕ, ka sŕ mŕ amŕġemŕi; kŕġŕ, aflŕ, nŕ jŕneġea D-le, nŕ frŕmŕŕeġea D-le, nŕ ġraġiile D-le, nŕ aŕereŕ D-le, m'aŕ fŕkŕt a'ġŕi da ŕi inima ŕi mŕna mea; nŕ! Ģi nŕmaŕ sniritŕl din billetele ġe'mŕ adresaŕ, ŕi kare snirită nŕ era allŕ Dŕmitale.

— Sniritŕl, bine; dar inima mea?

— Inimŕ? Ĥa! ġa! ġa! ġa! Inimŕ! Te laŕzi ŕi Dŕmneata kŕ inima D-le! . . Dar omŕ kŕ inimŕ se poate nŕmi aella kare skrie fidanġateŕi salle: „n'am niġŕ ŕnŕ defektă“; ŕi ea deskonere, adŕoazi dŕne kŕnŕnie, kŕ

bърбата ѝ este jъkъtorъ de кърѓи, инкът 'шиа пердст
starea în jокъри de norokъ, ши i s'ameningъ viaga de
кътре fragii сѣи de jокъ pentru 200 lire? Omъ de inimъ
se poate нѣми ачелла каре аскънде de fidангата лѣи, пе
каре зиче к'о адоаръ, defekte fisice ши morale че des-
gъstъ п'о femeе bine kreskъtъ, ши fakъ impossibilъ o
късъtorie? Omъ de inimъ se poate нѣми ачелла каре а-
bandonъ o fatъ orfanъ къ dъoi kopillaши micъi, дъне че
a амъgit'о, promigъндъ'i în skrisъ къ o va lъa de ne-
vastъ? O! daka штиам ачеаста, Domnъle, fii sigъr, нъ
konsingiam micъi odatъ a fi konsoarta, нъ a Dъmitale,
чи a знѣи реге кiar. Мъ voiъ дъче дар, Domnъle, la а-
чеа infortъnatъ мамъ a kopiiilor dъmitale, ши 'i voiъ зиче:
„Еартъмъ, Doamnъ, de гъл involъntаръ че 'гъi am фъ-
kъt. Azi am deskoperit sekretъl D-ле, mълgъsmitъ Ха-
сардълѣи, саъ маѣ bine Providingei. Nъ not сѣ'гъi даъ altъ sa-
tisfачере, декъt a lъsa знѣ бърбатъ, nedemnъ de a пърта tit-
lъl de omъ ши de бърбатъ, ши a пъллика актеle infamiei
sale.“

Ши Avestiga шиѣ штерсе okii къ batista, пrefъ-
kîndъ-se къ пълъче. Чербъгеанъ къръ la пичореle ѣи,
пълъгънд ка o femeе.

— O! еартъмъ, еартъмъ, Avestiga mea! Sъnt къл-
nabilъ, o мъртърисекъ! Sъnt kриминалъ kiar; dar toate
le am фъkъt fiind къ te izbeam, fiind къ te izbesкъ маѣ
mълt декъt viaga mea!.. Kredemъ, гъi jър ne. . . .

— Amorъl адеврат, Domnъle, e basatъ пе stima
obiektъlъi amaъ. Amorъl фъръ stimъ este o insълtъ pen-
trъ знѣ omъ къ simgure ши de ambigie. Iar jъргъmintele D-ле
пъмаѣ аъ ресснетъ în inima mea.

— Am greșit, еартъ-мъ!

— Domnъle, amorъl пропгъiъ e koarda чеа маѣ de-

likatъ a inimei femeii, care inimъ este o харфъ, къ care харфъ нъ e dat tsъror a кънта. Dъmneata аї гъnt ачеа коардъ delikatъ, de care e legatъ ши коарда а-морълси.

— Аша dar totъl e гъmnt între noi? întreбъ бър-батъl, skъlъndъ-se къ фъrie.

— Те rog, askъltъ-мъ къ съnge рече.

„Defektele Dъmitale, fisiче ши morale, ши маї къ seamъ krima d'a abandona, къ dъoi konillamъ miчi, o femee care 'уї a sakrifikat onnoarea, tot че o femee are маї sakръ, sъnt demne de kritika generalъ ши de ne-deansa legilor, чivile ши bisericешi; sъnt în fine kasse legale de desуръgire.¹⁾

„Къ toate ачестеа, konsiderъnd slъbичнеа D-le, че ziчi къ аї de mine; konsiderъnd kritika lъmiї, care ne va mъstra ne амъndъoi d'o potrivъ; konsiderъnd xг-gia aktsalъ a пъringilor mei; konsiderъnd în fine по-sigisнеа aktsalъ a mea, ka mamъ; konsimъщ a fi kon-soarta Dъmitale titslarъ, къ xрмъtoarele kondigisнi:

1° Veї fache o pensisне mensъalъ infortъnateї mame a koniilor D-le, фъръ a шti ea de xнде 'i vine ачешъ аjstorъ.

2° Nъ te veї маї пъtea бккъra în viitorъ de дрен-търile Dъmitale de бърbatъ.

3° Ne vom пърта în okiї lъmiї къ чеа маї mare delikateгъ, ши k'o deosebitъ affekcisне ши stimъ речi-прокъ, ka съ амъгим lъmea; iar ещ voiщ avea apar-tamentsl meщ deosebit.

4° Liberъ Dъmneata a isби ne чine voiemъti, къ kondigisнеа ka intrigele Dъmitale съ fie кът се poate

---

1) Veđi art. 9, 11, 13, §, 8, cap IV din Pravila Bisericească

mai secrete; eș însă iaș angajamentul a nu izbi pe ni-
menī: toată afekțiunea mea o voiș concentra asupra
konillăși; lektura, măsika, piktura, menagiul, mă vor
distra îndestl, ka sș nș mă mai gșndeskș la seksul Dș-
mitale, pe care l'amș lșat în orroare, mșlșmitș kon-
dșitei Dșmitale.

5. A pșzi amșndșoi despre toate ačestea čellș mai
profșndș sekretș, în interesul ambelor pșrgi kontrak-
tante.

„Daka'čii konvinș ačeste kondițiunii onorabile,
n'ai de kșl a le sșskrie; eș voiș fi soția Dșmitale titș-
larș în viitorș.

— Și daka n'auș voi a priimi ačeste kondițiunii?

— Mș voiș întșrna la pșringiș mei, le voiș kșdea în
genski; mi, ka fișl čellș greșitș din Evangeliē, voiș
čere ertarea lor, deșșind la ničoarele lor probele in-
famiei Dșmitale; daka pșringiș mă vor respinge, čee
če nș krezș, mă voiș adresa la konsșngeniș mei; kșnd
toți mă vor respinge, voiș nșblika toate xșrtiile D-le.
Îčii daș 24 ore de gșndire.

— Nșmaș e niči o șperančș de rekonșiliare?

— Kiar șperanča, care a rșmas în kștia Pando-
rei, kiar ea a sșșrat din inima mea!

— Ačesta e știmșl Dșmitale kșvșntș?

— Dečisișnea mea e nestșșmștatș, ka dekretele
Destinșlș.

— Foarte bine!

Čerbșreanș plekș șșriosș, zikșnd în sine: „A!
če nerodș am fost sș lasș keia în kștia skriitorșlș!
Și măi nerodș inkș, sș nș arzș toate ačelle xșrtiș!
Čine ar fi krezșt kș lșna de miere a kșșștoriei melle
va čine nșmaș o noante? Mș dskș sș mă konsșltș kș

Mistiveskx; nșmaı ellș mș poate skoate din acestș a-bisș de șmilire mi de nefericiri. “

Peste kște va minște, Mistiveskx intra în grșdinș; Avestișa ședea pe grșndșri p’o kanapea, șșbt o boltș de vișș: era șșblimș de frșmșșede!

— Bonșșr, finimoarș! zisse Mistiveskx, șșrștșnd mșna Avestișei.

— O! Bonșșr, nășșle! respșnșse așeasta șșrșrıznd, mi dșvenind roșie ka fokșl.

— Singșrș aș?

— Mediteșș la șmbra așeștei vișe. Timșșle e așa de frșmosș! Ia șezı lșngș mine, fiind kș am șș te konsșlt într’o kestisne gravș.

— Askșlt kș toatș atenșisnea. Dar șorgș șnde este?

— A eșit pentrs o orgș, zikșnd kș se dșșe șș in-tșlneaskș pe șineșș; dar treșșe șș vișe nșmaı dekșt.

— Așa kș eșitı ferıcițș? Nș mș indoeskș!

— O! Șșnt nșea ferıcițș! Dșmitale șșnt datoare așeastș șșnșremș ferıcișe!

— Mie! Nș te ’nșellegș.

— ’Mı a șșșș șorgș kș Dșșmneata aı fost tot de șna pentrs dșșșșl șșșa șe era Mentor pentrs fișl lșı Ÿlisse. Aı șitit pe Telemaș, negreșit?

— Prıma karte în kare am inșșșșt a inșșșșa limba franșeșș, fıș Telemașș.

— Șș venim la kestisnea noaștrș.

„Eșı am priimit o eșistolș della o amikș a mea din provinșie, o amikș kș kare am trșit în pensıonatșș treșı anı, mi kare s’a mșrıtat, ka mi mine, dșșe șșș jșșe șe ’lș ișbia kș passisne; ka mi mine, ea se inamorasse de șșiritșl bșrbatșlș șșș.

— Че е drept, observъ în ironie Misticheskъ, fiind are mult spirită, mi multъ kăltărъ . . .

— Nu este ama ? Della cellă d'ântăiă billet-dălcă che'mi a adresat, am deskoperit aचेasta.

„Dar fiind kъ pъringiă amichei melle . . .

— Kăm o keamъ, te rog, ne amika D-le ?

— Virginia.

— Frămos năme !

— Frămosă, prea frămos; dar, te rog, nu mă tot întreprăme.

— Fărъ voea mea.

— Să kontinăm.

„Fiind kъ pъringiă Virginiei se ompăsserъ la însugirea ei kъ bърbatъ-săă, săb uretește ridicăle, ea se mărîtъ fărъ voea pъringilor.

— Tokmaï ka Dămneata ! . .

— Într'adevăr, este o mare asemănare între mine și Virginia.

„D'a dăoa zi dăne kănsănie, Virginia deskoperi în bърbată ei defekte fise și morale, kari notă anăla o kăstorie, și kari risineskă illăsiă che o fată înă face de fidanătată ei. Ea deskoperi înkъ kъ billetele che'i adresasse bърbatъ-săă, înainte kănsăniei, eraă skrise toate de ună amikă al lui intimă, kăre'i impăssăstasse spiritală săă ka să poată amăgi o biată fată fărъ sneriingă ! Anprobezi Dămneata o asemenea procedare ?

— Amorsl, Doamna mea, este skszabilă nentă toate aktele sălle, fiind ună konillă legată la oki mi kă arriue la ameri. Amorsl face totsl, zikă Germaniă. Die liebe konn alles . .

— Asemenea Amor însă este o kanallie, (kanalles) observă Avestiga; fiind kă înșeală o femăe, fărъ

kъnd'o a perde onoarea sa, шi respektul че datorează пр-
ringilor sѳi, шi seksъlѳi sѳѳ, шi societъtђii ѳnde trъehte,
шi familiei saie pronrii, ѳfine demnitъtђii salle de femeе.

— Кам аї кѳvъntѳ la асeastѳ.

— Шi amicii intimi, kari trekѳ de mentorі аї а-
micilor lor innocenђi saѳ stъnizi, sъnt nihte kriminali
kъnd impъrъmъtъ асestora spirital lor, pentъ ka sѳ аmъ-
geaskъ kъ ellѳ o biatъ fatъ, че trъehte nsmaї kъ illu-
sionі de азъ, шi kare devine nefericitъ toatъ viaga ei,
шi poate шi kriminalъ, kъnd deskonere шеарlatania
bъrbatslѳi. Аша кѳ ам кѳvъntѳ шi la асeasta?

— O-da! oftъ Misticeskъ, deviindѳ rouъ, шi пъind
okiі ѳn пъmъntѳ.

— ѳnѳ esemplъ viѳ шi dъrerosѳ este amika mea
Virginia. Ea deskoneri ѳnkъ kъ bъrbatsl ei era kartoforѳ,
risinitorѳ, mъrdarѳ, fъriosѳ; шi kъ maї toatъ starea lѳi
era seksestratъ de kreditorі; че este шi maї gravѳ,
ellѳ аmъgisse o biatъ fatъ orfanъ, promigъndъ 'ї, ѳn bil-
lelele kъ kare 'ї ѳntorsesse kreeriі, kъ o va lъa de so-
die'; апої o abandonъ kъ dъoi konii miсi . . .

— O! асeasta este infam . . .

— Nъ este аша? Шi fiind kъ mentorul bъrbatslѳi
Virginiai kъnuntea firente toate sekretele lѳi, nъ ѳrma
ellѳ, ka ѳn mentorѳ че era, sѳ ѳnutiingeze anonim пѳ
Virginia desne toate асeasta?

— Negremit.

— Шi fiind kъ n'a fъkst'o, nъ este ellѳ maї kri-
minalѳ de kъt bъrbatsl Virginiai?

— Fъrъ ѳndoealъ, osservъ Misticeskъ, mъmkъndъ
dъ'mi bъzele. Dar kъm а аflat Virginia toate асeasta?

— Provedinga ѳnsъmї 'ї а deskonerit асeste sekrete.

— Prin че mijlokѳ?

— Desgustat ce 'i a inspirat figura komikă a bърbatslăi ei în somnă, a dăoa zi dăne kăsnie, mi zăđ defektă fatală ce nănea vărflă la toate, ađ silit'o a omi în grădină, ka să plăngă nenorocirea sa. În grădină era zăđ kiomkiă; sune esemnlă, ka pavillonăl acella din făgă. Ea intră în intră, imninsă de Destinăl ei; aci se așeză n'zăđ skăznă lăngă skriitorăđ. O keie era în kătia skriitorăđ; trage kătia maksimalmente, mi akolo află toate probele infamiei bърbată-săđ, m'alle kompličităđii mentorăđi săđ.

— Ce prostie! Să nă arză ellă acelle xirtii! . . .

— Cel păđin, să nă fi lăsat keiea în kătias skriitorăđi: nătea să dea neste acelle xirtii alt cineva, kare ar fi făkă abăđ kă elle; mi eată 'l mort pentră tot de-zna, mi zăcis de ridikăđ, moartea cea mai grozavă din toate morđile.

— Ce prostie!

— Dămnezeđ orbeute ne păkătosă, mi 'i ia mingele înainte d'a 'i lăa viaga săđ libertatea.

— În fine, ce rezultată a avăđ această fatală deskonerire?

— Rezultatăl finală o fost, zăntăđ, kă Virginia a năs bърbatslăi ei mai mălte kondiđionă grelle, ne kare șneră kă le va priimi, ajstată în această de slăbičăneă bърbatslăi mi de îngelleučișneă mentorăđi; al dăoi-leă, Virginia, dăne ce a zăpnăat păđin kănl mentorăđi, dăne kăm merita, 'i a dat să îngelleagă kă fuedă kă, fiind ellă astorăl nenorociriđ sale, tot ellă zăma să îndăleaskă mi amara ei soartă.

— Foarte fresk; mi mentorăl ce a respănsă?

— Epistola se termină aci; Virginia mă roagă să o lămineză eđ kă știingă mi șneriingă meă; dar fiind kă Dămneata ai mi știingă mi șneriingă înzăcit mai mălte

dekăt mine, te rogă a mă lămina în kestisnea ačeasta, ka să pot mi eă lămina sşffletăł Virginieł.

— Първееа мееа, Доамнă, ете аčeаста.

„Daka amł fi în lokăł mentorăłăı bърbatăłăı Vir-
ginieł, amł zıče аčestia :

„Fiind kă eă am fьkăt tot răł, tot eă kată să'łă
repareză. Respunde fьră şfială la întrebările melle: „mă iă-
beuăł din toată inima? Gъndeşte-te bine; eă am kătare
defekte, mi kătare kalităđı. Allege... İđı konviă, saă nă?“

„Să presăpşnem kă resunde afirmativ; atăncı amł
pşne şrmătoarele kondiđiăni :

„1° Săbordinarea soldatăłăı pentră şefăł săă.

2° Prelăngirea amorăłăı platonikă đşne voingă mea.

3° Assigărarea аčestor đşş kondiđiăni prin înskrişă,
kă şъge din vinele salle kiar.

„Kă аčeste trei kondiđiăni, sine qua non, konsimăă
a deveni азı amantăł, mi măine souăł Dşmitale, amł zıče
eă Virginieł.

— İli eă, daka amł fi Virginia, 'đı amł resunde.

— Pentră че аčeste assigărări ?

— Fiind kă nă ne kănoaştem. Kăşătoră este o kon-
traktare între đşş inimı; deçı, inima omăłăı este şăă
logograf, ne kare nă'ł desleagă dekăt astorăł săă. Daka
pentră orı че transakđişne, laorı-че kontraktare, şnde nă
e vorba de kăt de proprietate, se cere o garanđie, şr-
mează a se cere o garanđie mşlt mai valabilă la kon-
traktarea inimelor, şnde şşnt în jokă onoarea, viaăa, fe-
riăirea, famillia, averea, libertatea, viitorăł koniilor ş'al a
đşş fiingă, че'şı jşră fidelitate etėrnă, fьră a'mı kă-
noaşte fşndăł inimeł, ka să se inkredingezе ne de plin
daka într'adeşăr pot şni soarta lor pentră eternitate.

— Aı drentate; mi meriđı titlăł de mentor. Dar

oare Virginia n'ar fi și ea în drent sã pãie kondigiãniã
fiitorãlã ei amantã și bãrbatã?

— Negremit; aचेasta este și logik și drent.

— Ei bine! D'amã fi eã în lokãl Virginieã, amã
resãnde mentorãlã bãrbatãlã meã:

„În skimbã pentrã chelle pretinsse de D-ta, reklamã
și eã în skris dela D-ta amorã adevãratã misti-
mã adevãratã.

„Și daka ellã ar konsimãi, kãm nã mã îndoeskã,
am skimba aचेste dãoã kontrakte, skrise kã sãnge din
vinele noastre; și am întãri aचेastã legãtãrã sakrã kã
o sãrstare á la Romeo și Jullietta; apoi amã zice sã-
blimãlã meã artistã:

„Ia xarfa, și skoate din ea akãm oriã che sãnnete
voeshã; kããi tã, artistãle, tã mtiã sã kãngã p'acheãã di-
vinã instrumentã, inkãã sã rãpeshã sãfletã meã în re-
giznele sakre, și sã'ã skalzi în oceãniã armonieã di-
vine, aचेãllã oceãnã che reãrã sãfletã femeieã m'al poe-
ããlã, prokãrãndãle sãprema ferichire.“

— Komãnikã dar aचेstea Virginieã; și te rog,
Doamna meã, fiind kã m'ai onorat kã inkrederea D-le,
onoãrã mã și kã resãnsãl Virginieã.

— Kã toatã plãcherea, resãnsã Avestiga, întinzãnd
mãua Mistichesãlã, kare denãsse ne dãnsa o sãrstare
de aचेãleã che sãnt pentrã sãfletãl femeieã cheã che e fo-
kãl pentrã earba de pãshã.

Astfel, tot în aचेã zi, lãna de miere dispãrãsse la
apãssãl kãsnichieã Cherbãreãniãlã, și apãrãsse, mãi sulen-
didã, la rezãritãl kãsnichieãlã Mistichesãlã kã Avestiga;
kããi din minããlã aचेããã inimele lor eraã legate pentrã
eternitate kã langãrile de diamant alle amorãlã adevã-
ratã și alle adevãrateã stime!

CAPITOLU VI

Amicul intimu allu barbatului.

Kъnd Mistichesкъ vrъ съ 'ші ia adio della Avestiga, ачеаста i zisse:

— Інкъ снѣ minѣлѣ, te rogѣ; am съ 'ші komѣnikѣ чева important kare te intereseazъ d'a drentѣl.

— Askѣlt kѣ плъчере, zisse Mistichesкъ, dъnd бра-
дѣl Avestigei.

— Vrei съ fiі fericitѣ, D-le Mistichesкъ?

— Съ fie oare vr'o fiingъ in lъme kare съ nъ vrea
съ fie fericitъ?

— Sѣnt; чеi че dinѣ mai mѣlt la lъstrѣ de кѣт la
fondѣ; mai mѣlt la bestie de кѣт la angelѣ; mi la плъ-
череle simѣrilor ш'alle sniritѣlѣi, mai mѣlt de кѣт la плъ-
череle inimѣi, singѣrile плъчери kari прокѣрѣ аdevѣrata
fericire. Ei bine! Dѣmneata vrei съ fiі fericitѣ in sen-
sѣl ачеста?

— Negreuit, Doamna mea.

— Este o fiingъ kare te isbente, o fiingъde sek-
sѣl meѣ.

— Че fericire a fi isbit ka Romeo de Jѣlietta! Шi
nъmele ачелlei fiingѣ angeliche? Daka o rekomanzi D-ta,
зrmeazъ a avea o inimъ de angelѣ, ачea fiingъ de sek-
sѣl D-le.

— Inima Dsmitale n'a devinat inkz p'acea fiindz kare te izbeshite kz atzta passizne ?

— Nsmaĩ kınd vочea D-le vibrz la azxl meš, mi kınd mъna D-le attinge kornsl meš, atsnчi nsmaĩ i-nima mea simte znš fellš de elektrismš.

— Aчeasta se esplikz amor: este emociunea че znš nashš, (znš прrinte) simte la vederea finei salo, a konillšxi szš.

— Ns zik altfel.

— N'ai isbit niči o femeo in viaga D-le ?

— Ka Romeo ne Jslietta ? Ns, niči odatz !

— Kzt va fi de mъndrз mi de fericitz amika mea intimz, Efimiga Veverigeanš ! . . .

— Vara bърbatslxi D-le ?

— Ea insъmi ! Kztчi ea te izbeshite kz passizne.

— Mz izbeshite ne mine Efimiga ?

— Ka Jslietta ne Romeo.

— Ха ! ха ! ха ! ха ! ха !

— De че rizi ?

— Fiind kz sьprisa D-le e d'o natzrз komikz.

— Ns te 'ngellegš.

— Mz esplikš. Amorsl, ka mi kзstoria, este znš fellš de kontraktš intre dsorz inime ; prin zrmare, in kontraktsl aчesta, afls nsmaĩ o parte kontraktantz, adikz ne Efimiga ; snt isbitš, fьrз a isbi. La kьui bьrbadĩ ns veĩ fi fьkzt Dsmneata sz le palnite inima ! ba kiar sz le batz, ka la o passzre prinsz de vĩntorz ! Zrmcaz din aчeasta kz Dsmneata izbeshĩ ne toгi aчei bьrbadĩ ? Ns, negreuit. Permite 'mi te rog sz fakš o pre-sьpnere, o simlz presьpnere. Чe ai resьnde bьr-batslxi D-le, kare intr'o zi ar veni sz 'гi zikz : „A-vestigo, utii ts kzt te izbeshite Mistiveskz ? E in stare

a 'uī sakrifika totāl, afarǎ de onoare.“ Ce ai respunde, te rog, bǎrbatǎlǎi la aचेastǎ bizzarǎ nrostate?

— Чееа че ар trebsi sǎ respnzǎ o femee de spiritǎ in poziȋiunea mea: „Foarte'ī malȳsimin de dragoste, D-lǎi Misticeskǎ; dar nǎ skimbǎ eǎ ne bǎrbatǎl meǎ, ne kare inima mea l'a alles, nǎ ne znǎ bǎrbatǎ ka dǎnsǎl, kare kǎ toate aचेstea are destǎle titlǎr a amorǎl znǎi femeī sǎperioare, ȋi niȋi ne zn Byron-kiar.“

— Aचेasta 'uī ar face onoare, Doamna mea. Aचेasta ar proba kǎ ai mi spiritǎ, mi inimǎ, mi taktǎ, mi edskaziune, mi kǎ'ui izbemī bǎrbatǎl che singrǎ l'ai alles.!

— Biata Efimida! oftǎ Avestiga.

A te kǎlka m'a nǎ dormi,

A autenta m'a nǎ veni,

A izbi m'a nǎ te izbi,

Sǎnt trei kǎsse d'a mǎri!

„Negreuit, Mida va mǎri de dǎrǎre!

— Biata kopillǎ! oftǎ Misticeskǎ, la rǎndǎl sǎǎ, Kǎt o plǎngǎ! Dar che pot face mai mǎlt de kǎt a o plǎnge?

— Dar ea imī sǎznea in kǎ din pensionatǎ kǎ Dǎmneata 'ī ai dat, nǎ speranȋe, ȋi oare kare semne de izbire.

— Trebseea sǎ fiǎ znǎ monstrǎ ka sǎ inkǎragezǎ o passie ne kare n'o nǎteam alimenta. Konuȋinga n'are a 'mī imnsta nimik intr'aचेasta.

— Mī ea kare a fǎkst atȋta pentrǎ amorǎl meǎ! Ea kare m'a rǎgat kǎ lakrǎmī a sonda inima D-le, mī. . .

— Mī a'mī inspira Dǎmneata amorǎl Dǎmneaeī. nǎ e ama? Aचेasta seamǎnǎ kǎ ȋei che inkredingǎazǎ

apărarea drentșrilor lor la oameni kari aș mai mălt interes a sursine drentșrile rivalăși, dekăt p'alle klientăși.

— Kș toate ačestea, trebșe s'o konsolșm, s'o menagem, p'acheastș amikș intimș a mea, mi varș bșnș kș bșrbatșl meș, asșura kșrșia ea are o mare influenșș moralș.

— Nș te'ngellegș, Doamna mea.

— Știș ce este Nevșstvika?

— Șnș animalș ka veverișa.

— Аша. Știi kște este de vindikativș ačestș mikș animalș? Eatș ce am vșzșt kș okiș mei în privinșa ačeasta.

„La 1852 trečeam la bșile della Ellionatakș ne la vama Dragoslavele, din distriktșl Машчеллș. Noantea ne a sșrurins la Nisinsșrș, o lokandș de ășranș sșb mșntele Sasș. Adsoa-zı, eș mi Efimiga, insogite d'șnș grșnișarș, ne sșirșm în vșrfșl Sasșlșı, de șnde okișl deskopere o panoramș inkșntștoare. Mășlș pștimășı de pentș beaș zerș vara în ačestș mșnte. Kșud ajșnserșm la stinș, detterșm neste o șčenș tristș: șnș frșmosș boș, de rasș șngșreaskș, zșčea josș, șmfllat kșt o bștie.

— Ce-a pșđit boșl șta? întrebareșm ne Čobaniș kari fșkșsserș хорș imprejșrșl boșlșı spintekatș?

— Șite, ne respsnse bacișl, l'a mșșkat o afșri-siș de Nevșstvikiș, kșria am pșsș fșrka la skorbora ačellșı fagș, șndo e kșibșl ei, ka sș fșgș dșp'aste tșr-gșmșrș, fiind primejđioasș, kșm vezı; mi ea, de nekășș, nș nșmai kș'șı a vșrsat venișl în bota kș lanșle dșlče, kare s'a pșefșkșt totș intr'o piftie galbenș, dar a mșșkat mi p'șllș mai de frșnte boș din ășreadș.“

„Intr'adevșrș, tot sșngele boșlșı se pșefșkșsse

într'o gelatină galbenă. Nu voiș șita nici odată impres-
sivnea ce'mi a fâcât aचेastъ vedere!

„Pe când coboram muntele, Efimița imi zisse:

— Știi tu, sșratъ, къ sșnt d'o natsrъ vindikativъ,
ka Nevștsika?

— Nu te krežđ, 'i am respnsșđ, foręnd'o prin a-
चेasta a se esnika.

— Șii minte, akșm snș anș, în nensionatș, când
a perit la esamenș kaietele Marięei E. . . , rivala mea?

— Imi addșk a minte.

— Ei bine! Eș 'i am lșat kaietele mi le am arșn-
kat în fokș, ka sъ iaș eș premišl la esamenș.

— Aчеasta nș'đi face onoare, 'i am osservatș.

— Șarpele e simbolșl înęellenęniș, imi respnsșe
ea; kș toate aचेstea, mearpele imi lasъ veninșl în pi-
ęorșl ęellși ęe'lș kalkъ pe koadъ.

„Așa dar, terminъ Avestița, eș sșnt de pșrere,
în interesșl meș m'al Dșmitale, a menagea aचेastъ Ne-
vștsikъ vindikativъ.

— Pentrș interesșl D-le, bșkșros; Lesl insъ nș se
teme de Nevștsikъ, nici kiar de Balașrș.

— Nu zik sъ lșkrezi într'aचेasta kontra inimeș
Dșmitale; dar sъ te poręi kș dșnsa kș mșltъ amabili-
tate, fiind-kъ . . . . . A! Dar eat-o kъ vine!“

Avestița alergъ înaintea Efimięei.

— Bonjșr, bonjșr, draga mea! zisse aчеasta, lș-
ęnd'o dșne grtș, mi akoperindș'i faga kș sșrștșri tinere,

— Bonjșr, veęișoęrъ! Đđi krežđ tot ęe dorește
inima ta de arș. Eram impaęientъ a te vedea.

— Mersi, mersi, sșrșđikъ.

— Bonjșr, damięellș! salștъ Mistięesks pe Efimi-
ęa la ręndșl lși.

— Bonjor, kaskre! Ai venit sã vezi pe fina Dumitale?

— Ka mi Dumneata, kaskrã.

— Dar Iorgã? întrebã Miãa.

— A! Eaka mi Iorgã! . . . zisse Mistiveskã. Eã vã lasã xns minstã, Doamnelor.

— Fãrã adio, namãle, zisse Avestiãa.

— Ama dar, la revedere! respõnse Mistiveskã.

— O! ce bine 'mi pare kã te vãzã, zisse Avestiãa, remãind singurã kã Efimiãa. Aide in pavillon; prea arde soarele aci.

— Eutã ts fericitã? întrebã Miãa pe amika ei intimã.

— O! foarte fericitã! Cie'ãã sãnt datoarã acaastã sãpãremã fericitã! Nã utiã kã ce sã mã plãteskã de a-tãtea serviciã ce 'mi ai fãkãt!

— K'o simãire sincerã, mi kã . . .

— Îngellegã. Tokmaã kã acaasta mã okkãnam. Am sondat inima lãã Aleks; ellã simte pentrã tine, pe kãt am nãstãt ingelege; dar nã s'a deklarat kategorik.

— Tot de xna in rezervã! oftã Miãa.

— 'Mã a deklarat kã voiente a stãdia inima fitoareã salle konsoarte, fãrã a o nãmi însã; n'auteantã de kãt o moutenire della xãã ãnkiã allã sãã, ka sã se decidã. L'am silit 'a 'mi face potretãl obiãktãlãã sãã adorat; mi 'mi a deskris kiar fisionomia ta mi karakterãl tãã, fãrã a voi însã a pronãnda nãmele tãã, sãb kãvãntã kã bãna-kãvãinuã cere a nãzi tãcereã. L'am asigãrat in fine k'o kãnoskã pe fitoarea lãã konsoarte, inkredingãnds'ã desnre kalitããile sãperiore alle inime-talle angelice.

— O! merci, merci, draga mea! Kãt eutã de bãnã!

— Nã fakã de kãt ceea ce ai fãkãt ts pentrã mine.

Dacă tu nu mă asigurai despre inima vrăzilor tăi, că
toată jupnețea, frumusețea și averea lor, nu am fi a-
vut kragiul a brava zăgia pînărilor și kritika lămi.

— Cum și se pare Iorga?

— Un bărbat adorabil.

— Că toate că în 12 ore nu se poate da pe față
vrăzilor defekți, d'o fi avînd vre zăcl; pe kîl illă k-
noskă însă, nu krează să aibă defekte d'acellea ce des-
găstă n'o femeie. Este pînă kam iste, kam gelos, kam
kartofor; dar amorul tău, blîndețea ta, illă vor face
zăcl bărbat-modell.

— Că ajstorul tău, speră a'mi realiza skopul...“

Să lăzăm zăcl minăți pe amicele intime, și să
transportăm pe lektorul în salonul unde konvorbeskă a-
miciî intimi.

Червчану, intrînd în salon, se arănkasse n'zăcl
fotoliș, năllidă ka moartea, și tremăzînd ka frînza
pleonăli la sfflarea krivăzăli.

— Of! amice, zisse ellă. Te kastă de două ore.
Am mare nevoie de konsiliile talle....

— Ce este? illă întreabă Mistikeskă ka mirare.

— Vai! sînt predestinată!

— Ce zăcl?

— Înkinseșteuî k'am nerdt și inima și mîna
Avestiței.

— Ce sînt?

— Avestiga nu mă măi isbește!

— Nu te 'ngellegă.

— Ce fatalitate!

— Ci esnikăte odată, că șeză pe mărăcinî.

— Amegită că însăzătoarea, am zitat erî kelea în
kătia skriitorăli din pavillon; Avestiga a intrat azî în

navillon m'a gr̄sit akelo toate billetele noastre, mi altele multe mai komprometabile . . . . Ingelegi? . . .

— Nenorocitele! Dar n̄ p̄steaī s̄ le arzī, saī s̄ le askenzī intr'xn̄ lok̄ ink̄t̄ niī Satana s̄ n̄ le poat̄ afla?

— R̄z̄l s'a f̄k̄st; treb̄e ak̄m s̄ konj̄r̄m f̄r̄t̄na. "

Чербареанс нарр̄ тоат̄ сцена din kapitl̄l IV.

— Че konsilliī imī daī t̄ in aचेast̄ s̄p̄rem̄ nenorocire?

— S̄ s̄skriī indat̄ toate kondiḡionele diktate de nevast̄: eat̄ sk̄nd̄ra ta de salḡare.

— S̄'mī s̄skriī sinḡr̄ ̄ sentinḡa?

— Din d̄oḡ r̄elle, chell̄ maī mik̄; k̄ r̄bdarea mi delikateḡea veī p̄stea rek̄l̄ta t̄resaz̄l, perdat̄ din nerozia ta.

— Шī k̄nd?

— Peste o s̄p̄t̄m̄n̄, o l̄n̄ . . . .

— Шī p̄n̄ at̄n̄i? . .

— K̄te florī s̄ave n̄ esal̄ prof̄m̄l lor in gr̄dina societ̄ḡii! V̄rbat̄l ̄ fl̄t̄re, femeea ̄ roz̄.

— Dar k̄ aचेasta a'mī astorisa nekonseksinḡele nevesteī.

— O femea ambicioaz̄ k̄ Avestiḡa n̄ devine ama k̄r̄nd nekonseksint̄; m'anoī n̄ne 'i mi t̄ o sinḡr̄ kondiḡione: s̄ n̄ ias̄ afar̄ din kas̄ f̄r̄ tino; astfel poḡi maī ̄wor s'o priveḡzī.

— Idee s̄blim̄! Dar daka n'o v̄rea s̄ priimeas̄k̄ aचेast̄ kondiḡione?

— In posigiḡnea ei de ast̄zī, va priimi, te assiḡr̄; k̄nosk̄ bine inima femeilor.

— O! amice, tu imi dai mai mult de cât viaga; imi dai speranța!

— Trebuie însă să fii discret, mi s-a te poruți că dănsa că cea mai mare delicată. Ferește-te mai că seamă de femeie; femeile sunt slabe de gâră.

— Este de interesul meu aceasta; dar ea, fiva oare discret?

— Ea e mult mai interesantă de cât tine a puzi țcherea.

— Că toate acestea, imi trebuie așelle billete fatale; nu pot săferi a le vedea în mîna ei.

— Că timpul mi că delicată canoți totși.

— Singura idee că tu emiți Mentorul meu, m-a sășșine mi m-a înșragiază; altfel, aș deveni kriminală, că să și smălg așelle probe atentive alle desonorei melle.

— Fii liniștită mi că minte. Îndată ce-o să vedea că nu m-a askășșii, m-a retragă.

— Îți jura ne onoare că . . .

— Destul. Akam să venim la altă kestione. Tu mii că izbescă eș ne vara ta, ne Mida Vevericeans. Nu și am declarat însă pînă azi amorul meu; din kontra, am fost că dănsa în cea mai mare rezervă: că mi m-a temă să nu deskonereș în ea vr'ășă defektă care să m-a fakă a m-a căi în șrmă.

— Ce burtă că minte emiți tu! Toate fetele sunt angeli; de unde eș drachi din căștorie? Dar ce pot face eș nentru tine în kestionea aceasta?

— Să alimentezi tu așeșșă passivne în inima ei; mi să osservi daka are vr'ășă defektă askansă, defektă care face impossibilă o căștorie.

— Niçi sñš defektš altšl n'am deskonerit in Miša, dekšt o rěstate de marne, kšnd illš kalčī ne koadž.

— Ačeasta e mšlt; dar nš dovvedenie dekšt o mare simgibilitate d'amorš prouriš. Ori kšm, tš osservž; ka vžrš, aī liberž intrare la dšnsa. Īnkž sñš konsiliš, in priviŋga nevetei tale; ĩnkide sšna tššror amičilor tšī, mi kiar konsžngenilor vostri.

„Pentř ačeasta trebže sž aī servitorī devotađi, kari se sñšie tššror kž nevasta ta nš e akasž, mi kari sžđi raporteze tot že se face in kasa ta, ĩnkšt niči sñš șoariche sž nš se mișče in kasž fžrž sž nš simgž ačeste nišiči.

— Ši sñde sž gžseskš eš asemenea bšldogī fideli?

— Kšnoskš eš o nereke eșcellentž, de mi kam kššmpž: dar onoarea familiei nš se pregžseute kž greștatea așršlšī.

— Če amikš nenpregšit emi tš!

— Ši ka femeea ta sž nš simgž niči langșrile askšnse alle sklavagišlšī, niči žritšl kare face ne čelle mai mšlte femei nekonseksinte, i veī adșče tot de-sna ne vara ta ka s'o distreze; iar Efimigēi i veī sñšne kž kž privilegial ačesta poate vedea mi magnetisa ne fiitoršl ei bžrbatš: kčūi nš voiš sž kalkš in kasa ei. Poate remžne ačeastž kšștorie, mi nš voiš a kompromite onoarea sñei fete, ne kare o stimežš.

— Če inimž de așrš! Feriče de femeea kare te va isbi!

— Ši vaī de femeea kare mž va tržda!

„Sž koborim in grždinž. Profitž de konsiliile melle, mi veī fi feričitš.“

Koboritrž amžndošī in grždinž,

— Bonjor, angelul meu, zise Cherborean, sgratnd mna Avestigei . . .

— Bonjor, drag! Unde ai euit ama de diminea?

— O afacere argent. Dar verimora? Voi? zik finimora mea, este sgratoas sau voioas?

Cherborean o sgrat pe frunte, montind i la k-reke: „Ell te ishemte!“

— Mersi, resurse Miga, devenind romie ka fokul.

— Ai bxt kafea? Intreb brbatul pe nevast.

— Fz tine?! Te am autentat . . .

— Mersi, angelul meu, resurse brbatul, sgratnd mna nevastei,

— Ordona, te rog, sa prepare dejnui, Naui mi nasa ne fak onoare a face gxtarea ka finii dsmnealor?

— Kz toat plberea, resnd mi nasa mi nasa.

Zioa frmoas se knoaste de diminea, zice proverbul; dar adese ori diminea e chel frmos, mi neste zi vine frsna.

Astfel se intmul kz toate in lmea aceasta!

CAPITOLU VII

Le mari de ma femme.

Шase lăni treksșserŭ della scena deskrisŭ în kani-
tolăi pŕecedentŭ, mi niŭi Čerbșreanș niŭi Efimiga nș bș-
nșisserŭ nimik desnre legștra sekretŭ dintre Avestiga
kș Mističeskș.

De vom krede ne ačesta, în kșrsș d'șnș anș, a-
morșl sșș kș Avestiga a fost kșrat nlatonikș.

La inčenștș, ellș simgia pentŕș Avestiga șnș felș
de antinatie, o aversisne kiar, pșrindși-se șčeastŭ fe-
mee o ŭkoketŭ de pŕimșl ordinș; kșnd insŭ ellș se
inkredingŭ de defektele nșmeroase aile Čerbșreanș-
lși, antinatia lși pentŕș dșnsa se skimbŭ în simbatie, mi
aversisnea în komșștimire: astfel e inima omșlși! Kșnd
vșzș dșn'achea lakŕșmile Avestigei, innșndșd o fağŭ
ka rosa de lșnș, mi kșnd imaaginășnea lși de artistș
ișŭi inkinși če mșlt trebșe sș fi sșșferind o femee, sș-
periorŭ ka dșnsa, če se vede nevoitŭ de Soartŭ a trși,
sșbt ačellaui invșlliuș, kș șnș bșrbatș ka Čerbș-
reanș, Mističeskș simgi inima lși mșindș-se ka čeara
de flakkŕra fokșlși; čotŕi dar a o lșa sșb protek-
șisnea sa, ka șn frate n' o șșrorŭ infortșnatŭ. Skoușl
sșș era lașdabilș: fiind kș konsola omenirea sșșferindŭ,
fiind kș redă bșrbatșlși ne nevasta lși, kouiilor ne ma-

ma lor, kasei ne Doamna ei, in fine, stapanisi konjugală ne regina reŃblicei konjgale.

Misticeskă, pronșindă 'mi a întinde mîna Avesti-
uei ne marginea abisăsi, a dsoa-zi dăne kăștorie ei kă
Čerbăreană, avea o indoită nobilă ȃintă:

1° A skăna șnă nsme della desonnoare mi șnă șșf-
fletă della neire.

2° A se inkredința de adevăral ačestei aksiome
a lăi Balzac: „femeea e pentru bărbată ceea ce a fă-
kăt-o ellă șă fiș. “

Basată ne aksiomele ȃinta jăstifikă mijlokel, mi Amoral face totă, ellă ns se șită la mijloacele
întrebădate, niči la obstakulele ce avea a învinge, niči
la ridicăle ce zăria la marginea karierei; či xotări
a se imbarca, ka an altă Kolombă, n'o mare măt mai
kăpricioasă, mi kătre o ȃintă măt mai nesigără dekăt
deskoperitoră Americăi.

Primăvara este timpul favorabilă pentru semăntă-
tăre, mi kopilăria etatea pronișe pentru învățătăre;
deči, lăna de miere este timpul cellă mai favora-
bilă pentru a reforma inima femeii.

Lăna joakă șnă mare rolă în amoră, în kăștorie,
în medicină, în politikă, în poesie, în totă.

N'o lăne frșmoasă se face amoră bine; primele
lăni în kăștorie șșnt celle mai dăci; kreșterea șă
deskreșterea lănei dăne veră are mare înflinșă a-
șșnra kăștria semăntări, kăștria malatii; noantea,
kănd lăna ȃine șcentră firmamentăsi, diplomăgii kom-
plotează kontra libertășilor năblice; în fine, poetă mi
artistă se inspiră la lămina misterioasă mi melanko-
likă a lănei.

Misticeskă fă fericită a'mi ajănge indoita sa ȃintă:

ellă fâkx din acea femeie kokettă, arogantă, lăksoasă mi aplikată supre nekonsekvingă, o bșnă soașă, o bșnă kasnikă, o bșnă mamă, kiar o bșnă četășeană. Ellă era domnă assolst ne inima ei, ne voința ei; pentră stima ce 'i părta lăi, ea ar fi tolerat ne Țerbșreanx a'ni esersa drentșrile salle de bърbatș; dar Mistișeskx era prea fină ka să fakă asemenea propășneri, kari 'iar fi rășit inima mi 'i ar fi ridicat stima ei kătre dъnsăl.

Ellă devenisse akșm pentră dъnsa mai mult de kăț șnă amantă m'șnă frate; șn mentoră, șnă părinte kiar. Era konfessorăl ei, Pitonissa ei, Dșmnezăl ei: ea vedea, simșia, jșdeka kș okii lăi, kș inima lăi, kș mintea lăi. Îllă venera ka p'șnă tată, îllă iăbia ka p'șn amantă, îllă stima ka p'șnă frate. Kș drent kavintă, Mistișeskx se pătea nxmi bърbatșl Avestișei, iar Țerbșreanx, bърbatșl ei pro forma.

Avesta, inkăntat de kondșita nevetei salle, kare 'i da în kasă mi în societate tot respektăl kșvenită șnăi bърbată onorabilă, înčenx a se deșrinde kș refășșol kontinșă al șltimei favoare a Avestișei; ellă se konsolă șmor d'aveastă disșragie a fortănei.

Kată a mърșrisi kă, fără amorăl fanatikă al Avestișei pentră amantăl ei, mi fără stima mi venerașia ei kătre dъnsăl, Mistișeskx n'ar fi fost poate fericit a'ni vedea silinșele salle inkșnate. La așeasta a kontribșit mult noșigisnea Avestișei șea kritikă, d'a se vedea între șrgia păringilor mi kritikă lămi, mi între șnă bърbată ka Țerbșreanx m'șnă amantă ka Mistișeskx, șe formaș șnă kontrastă franantă; anoi nresinșa kontinșe a Mistișeskălăi, kare ellektrișa ne amanta lăi în toate zillele, kș okii, kș spirital, kș intelliginșa, kș kăltșră,

ku sşffletu sş intregş, kontribui foarte mult a o face fanatik de dănsu, a o face sklava voingei lui, pre-kam magnetizat e sklavu voingei magnetizatorului. A kompara o femeie în tot minţu ne amantului ei velle poetikş k'ân bŕbatş 'imbrăkatş moldiş, mi făkând o sşţu de neroziu într'o zi, k'ân bŕbatş nlin de defekte, mi kare linsia d'a kasu 12 ore în 24, este a se în-amora, fŕu voea ei, d'avella kare'i kantivş toate simţurile kornului, toate făkultăgile sşffletului.

Okiu gelosiei însu m'ai invidiei deskoneriseru oare kare semne de îngelgere sekretu între Misticesku mi Avestiga, ku toatş reserva mi naza acestora. Mai multu din amicitiu mi konsengeniu Ţerbŕeansului i deskisseru okiu în privingu ayeasta; ellş iarşu mai de multe ori se askansese în kamera Avestigei, ku skonu d'a sşrrinde o vorbu, ânş gestş, kare sş'i dea arme kontra amikului mi nevetei lui; dar aestia, prea finş mi gelosiu de ferichirea lor, utisru a konvinge ne Ţerbŕeans ku mi nevete mi amikş sşnt demni de înkrederea lui.

Eatş o sşenş de felşu ayeasta.

Într'ozu, în liusa nevetei d'a kasu, Ţerbŕeans se askansu dăne natşu Avestigei. Marigă, fata din kasu a Avestigei mi konfidenta ei intimş, intrind în kamera aestia nentru o trebşingş, zŕi ne Ţerbŕeans askans dăne nologşu natşului nevetei lui; ea îngelgese gŕndşu sşş, tŕku, mi autentş în kanşu skŕrei sosirea Avestigei, kŕgia i komşnikş totşu. Misticesku fş informat prin Marigă de rolşu Œe avea sş joare în presingă bŕbatsului askans. Pŕupş sş soseaskş însu Misticesku, Avestiga gŕnş ayeştş dialogş ku fata din kasu:

— Iorga aci este?

— N'a venit inkă, kokoniğb.

— Çine a venit în lînsa mea n'aiçi?

— Domnă Aleks (Misticeskă) kare a întrebă de kokoniğa Efimiğa, și kare 'mî a dat un galbenș ka s'îl înștiingezș de kăte ori verimoara D-le va veni ne la Dămneata. Se vede kă kokonă Aleks o izbente mîltă ne kokoniğa Efimiğa?

— Înea mîlt! Pentră Efimiğa vine ellă ne la noi; mătsșika (mama Efimiğei) a simșit kă ellă izbente ne ne fiesa, și'i a inkis șua, fiind kă n'îl fache xazș.

— Çe bърbatș bșnș și de omenie! Kokoniğa Efimiğa ar fi prea fericită kă kokonă Aleks.

— Negreșit.

— De çe mătsșika D-le nă vrea s'î fakă ginere?

— Fiind kă n'are stare.

— Kăt se înșallă!

Misticeskă intră, și Marisğa emi.

— Bonjșr, fiğb, zisse ellă.

— Bonjșr, nașle, reșnșne Avestiğa.

— Iorga aci este?

— N'a venit inkă; dar, îa șnșne 'mî drent, ne Iorga kășșî, ori ne Efimiğa?

— Își ne șnșl și ne altăl.

— Daka izbentî așa de mîlt ne verimoara, pentră çe n'o ieî de nevastă?

— Pentră dșoș mari kșvinte: 1° fiind kă mătsșika D-le nă mă vrea de ginere pînp nă voiș moșteni ne Ťnkîș meș; 2° Fiind kă verimoara D-le are dșoș defekte, kari fakș o kășștorie nenoroiș.

— Kare defekte?

— E rea mi geloasъ. Че fericit e Чербреанк! Dъmneata нъ ештї rea, ellъ нъ este gelosъ. . . .

— Кът pentръ гъxtate, amorъl D-le o va leksi de асeastъ natimъ; o femee rea perde 90 la sаtъ in okii бърбатъlxi ш'аї lъmiї întregї. O femee rea este o Vi-перъ, kare învenineазъ сѣflletъl бърбатъlxi, mi 'mi face inemichї toatъ lsmea. Oцetъl tare roade vasъl sъъ. Кът pentръ gelosie, нъmaї vanitatea este geloasъ, дъne kъm ziche хнъ skriitorъ franсesъ; amorъl аdevъratъ este kredъlъ mi inkreztorъ. Кънд amї mti къ Iorgъ este gelosъ, n'amї maї trъi o zi къ дъnsъl, fiind къ prin асeasta m'amї simgi offensatъ gratis.

— Într'adevъr, osservъ Mistichesкъ, in gelosie а- flъm maї mълt amorъ-propriъ dekъt amorъ kъrat: orї isbim o persoanъ, orї n'o isbim; аdevъratъl amorъ implikъ stima mi inkrederea; daka n'o isbim, pentръ че съ fim gelomї de дъnsa? Нъ este o neхъnie a пъzi kръngъl къ iensrїї? Кънд o femee va voiъ fie nekonsekъentъ, чine o poate ouri? Gelosia, ziche o Damъ din Franсa allъ kъria нъme l'am xїtat, se асeamънъ къ donъrile plъm- bsite della stiklele къ шампанie; elle aratъ amatori- lor къ in аchelle stikle e inkisъ vinsъl sъneriorъ; tot omъl e tentat a гъsta din аchellъ vinvъ sъneriorъ.

— Kъm amї dori съ азъ Iorgъ асeasta!

— Че! нъ kъmva Iorgъ e gelosъ de D-ta?

— Ba нъ; dar . . . . limbele relle! . . . Invidia! . . .

— Îngellegъ; dar kondъita D-le нъ'ї a dat, krezъ, niчї хнъ motivъ пънъ азї d'a fi gelosъ de Dъmneata.

— Ама este; ellъ нъ'mї a zis-o niчї odatъ, fiind къ мъ stїmeазъ; dar хнъ бърбатъ kare adoreазъ ne nevasta lъi, ka Iorgъ ne mine, хъmeазъ, krezъ, a fi пъgin gelosъ de obiekъtl adorъrїї salle.

— Astfel sânt toate femeile! Daka bърbatsl nэ este gelosэ de femeea lэi, femeea lэi kredэ kэ n'о mai iэ-beute; daka este gelosэ, ea se revoltэ, privind аceasta ka o insultэ. Femeea e unэ problemэ pe kare nэmaй Dэmnezeэ illэ poate deslega. Eatэ xna din temerile melle, kare mэ impiedikэ a lega soarta mea de soarta xnei femeй; mi pэnэ nэ voiэ intэlni o femee kare sэ mэ stime ka p'xneэ frate, nэ mэ insorэ. E! Doamna mea! Dar ce ar zice Iorgэ, snre esemplэ, — presxus-ind kэ este gelosэ de Dэmneata, — kэnd ar citi biografia strebsnilor nostrii Romэni, ce impэxmatэ nevestatele lor fekэnde amicilor lor intimi, alle kэrora neveste ereaэ storne? Astfel a xmat Katon din Dtika kэ soxia sa Margia, ne kare a cedato amikэlэi sээ Xorten-sis, nэmaй nentrэ аcestэ sфэрmit. . . .

— Аceasta e o monstrxositate! strigэ Чerbэrcэnэ din askэnzэtoarea lэi, sitэnd roslэ ce jэka in аceastэ sченэ.

Mistичесkэ mi Avestiga skoassерэ unэ dипэтэ de mirare.

— Чine e askэns аичi?!! intrebарэ amэndoэ d'о datэ.

— Eэ, resunэde bърbatsl, emind de sxb pologэl patэlэi Avestigeй. . . .

— Tэ, аичi?!! illэ intrэabэ nevastэ. Че 'nsemneazэ аceasta?

— Mai unэiэ reklamэ ertarea ta.

— Unэ jэde, ka sэ poatэ erta, trebэe a kэnoaste mai unэiэ kэlnэ, ka dsue grestatea ei sэ poatэ uronэnga sentinga saэ ertarea.

— Eй bine! Sэnt kэlnabilэ, fiind kэ sэnt gelosэ.

— Gelosэ de чine?

— O!... te izbeskš, te izbeskš kš frenesie; ūi kredeam, fiind kš msljū'mī aš renetat-o, kš Mistiveskš te karteazt....

— Eš?! întrebš ačesta smp̄ratš. Aša dar eš smp̄t smp̄t infamš, fiind kš sšb maska amivigiēi sakre, mš strikorš în kasata smp̄re a viola altaršl konjsgalš? 'Mersi!.. Adio, pentrs eternitate!

Cherbšreanš se renezi mi inkisse sša ne din într..

— Пълъ нš mšvegi erta am̄ndšoi, nš deskizš sša,

— Domnšle Mistiveskš, zisse Avestiga, offensatšl în kestisne smp̄t eš, mai kš seamš; eš dar am drentšl a kondamna saš a erta. Ei bine! Illš ertš ne bšrbatšl meš; dar ačeastš jšk̄rie din parte'i illš rogš sš fiē prima mi s̄tima; kšči, de se va mai renetat, iaš martšrš čeršl...; dar.... destšl!

— Dšmneata, Doamnš, observš marele artistš allš ačestei farse, pođi erta: euti în drentšl Dšmitale; eš insš, ka amikš al D-lšī Cherbšreanš, kšrsia am dat omie de probe de amivigie sincerš ūi onestš, eš nš potš erta ačeastš insšltš fšktš onnoarei melle de amikš intimš al D-lšī. Plaga (rana) fšktš inimei melle, prin ačeastš prochedare neonestš, smp̄ngerš aša de tare, înkšt nimik n'o poate vindeka. Deskide sša, Domnšle, sš esš.

— Aša dar, nš erđi bšrbatšlšī o fantš diktatš de smp̄t amorš nebsnš uentrs femeea lšī?

— Lesne a erta, anovoe a s̄ita! oftš Mistiveskš. Nš mš autentam la ačeastatokmaī della amikšl meš čellš mai intimš; smp̄t amikš kšrsia am addšs čelle mai marī s̄ervigišrī, ūi înainte mi dšne kšs̄toria lšī. Fiind kš dar lškršrile aš ajans aiči, te konjšt, Doamna mea, te konjštš ne fršktšl amoršlšī D-le, sš mšrtšrisem̄tiakšm, kš mšna ne kšgetš, ūi în fađa lšī Dšmpezeš kare

ritente în inimile noastre, сь мъртăriseмтї че limba-
giș 'mї am dinst eș, de кѳте ori, ka astăzi, ne am aflat
nșmaї între patrș okї? . . . Atșnчї se va inkredinga бър-
batsl D-le de rolsl че 'l lam jșkat eș lъngъ nevasta lșї din
minștsl кѳștoriei șalle пѳпѳ азї! . . .

„Șnt oamenii, zice D-na de Sévigné, kari ne șnt
indatoraiї atșta de mult, inkșt nș ne pot resnști alt-
fel dekșt kș ingratitșda.“

Avestiga мъртărisi atșnчї—чсеа че era знș ade-
vrșș, — кѳ, фѳрѳ konsilișrile paterne alle D-lșї Mistive-
skș, ea ar fi dat multe motive бърbatslșї d'a fi gelos.
Чerbșreanș чerbșertarea кș lakrșmї în okї. În fine, ami-
kșl se imblъnzї, еrtș, intinse мѳна Чerbșreanșlșї, mi
repetș; „шior a erta, anevoe a zita așemene offense!“

Din minștsl așella, Mistiveskș кѳștigș 99 la șatș
în știma mi inkrederea бърbatslșї Avestigeї; Чerbșreanș
se determinș a пѳrta пѳrșka de kare vorbșute Bal-
zac în ingenioasa sa оперѳ, Fisiologia кѳștoriei.

Balzac, în așeastș оперѳ instrșktivъ, komпаръ кș
пѳrșka diferitele fase alle кѳștoriei.

Prima fasș. — Avea-voiș eș vr'o datș пѳrї albї? se
intreabș șniї бърbagiї la etatea de 20 de anї, admirъ-
dș'mї fișșra în snekїș (oglindș).

A doua fasș. — Trebșe șѳ am mi eș пѳrї albї intr'ozї:
e legea natșrei! zice бърbatsl la 25 de anї, zѳrind
кѳte-va fire albe în пѳrșl șѳș. Fie! Eș nș voiș пѳrta
пѳrșkș. Șrit trebșe șѳ șașzъ șniї бърbat кș пѳrșka!

A treea fasș. — Al! Че mai de пѳrї albї! Dșmne-
zesh! Шї abia șnt de 30 de anї! Че кѳrъnd albeute
șn бърbatș în zїoa de азї! Vai! A'нченșt a'mї кѳdea
шї пѳrșl! Așa dar, neste кѳдї-va anї, am remas ple-
șșvș! Штїї кѳ nș e rea пѳrșka? Orneazș frșntea ple-

швнъ, ши инкълзенте геста чеа гоалъ; инсъ о перскъ перфектъ, каре съ иншале не чел маї mare кълъс-кълторѣ.

А патра фазъ. — La 40 de anī bърbatsl ашеазъ перска не канл съѣ вn toate diminutive, ши о skoate вn toate serile, tokmaї ka o femeе koifera sa din na-intea snekisлї. Че е drent, е о перскъ перфектъ; ши кк аѣта мѣстрие ашезатъ, инкълт јггъ тоѣ къ este пълл natралѣ al omлїлї.

А чинчеа фазъ. — La 50 de anї, вченем а neїngrijї перска. Ъfl че stenaxorie а пне ши а skoate перска вn toate diminutive ши 'n toate nouile; ш'а-пої, s'о nientenї, s'о pomъdezї, s'о вngrijemтї! . .

А шасеа фазъ. — La 55 de anї перска се пне не канѣ кк indifference, инкълт вченѣ а се vedeа giocheї timплїлї п'ntre firele персчеї, ши не la тълле, ши не la snate; кiar аѣа каре џне legatъ перска de канѣ, нѣ нѣмаї so vede la trei panї departe, dar adeseа се ши рпне; ши перска каде, provokъnd rїssrї sarkastиче.

А шантеа ши шtima фазъ. — La 60 de anї, аркн-кълм перска дпне шнъ, вn skанлї мѣстреї. Че! нѣмаї еѣ ам albit ш'ам kellit? Нѣмаї mie 'мї аѣ кълъст din-џї? Astа е legeа Natрал. La Noembrie, frъnzele гъл-binite каdѣ, ши arborїї орнеазъ frъnteа lor кк neаoa erneї, пълъ vine timплї съ fie орнаџї кк odoriferan-та neаoa а primъverei, ккм зиче V. Hugo вn Fan-tasmele лї.

Чербъреанѣ ајзнсесе la fasa а treeа а персчеї; peste пџин, поате, va нѣрта перска кк пълчере ши кк фалъ.

Aста е legeа societџїї актуале. Moda е ка чѣма!

„Е! Дѣмнезекле! zisse вnr'о zi Чербъреанѣ, ком-паръндѣсе кк Mistическѣ, ши trekъnd вn revistѣ defek-

tele lui, numeroase mi felşrite; fiind că Avestiga trăbze s'z izbeaskă; fiind că ea s'a desillşzionat de mine;—fiind că lşmea s'a dşnrins că asemenea skandalşrî; apoi mai bine s'z am şnş rivalş ka Mistişeskş, că kare m'z pot onora, dek'zt altşl mai nerodş dek'zt mine. Mistişeskş-lşi sşnt datorş şmbra aşeasta de fericiire, că kare m'z mşndreskş în lşme. În fine, şine o mai drent, s'z ia neatra s'z m'z şşşig'z.

Ferice b'rbatşl kare se poate konsola că perska! . . .

Că t'ate aşeasta, Țerbşreanş, dominat de fatala passişne a gelosiei, simşia deşntentşndş—se în şşffletşl s'zş amorşl propriş de omş mi de b'rbatş, de k'zte orş amicii lşi illş assignaş desre nekredingş femeii lşi.

Eat'z o impreşurare kare şeni s'şşrinzş serioş în aşeastş k'şşnişie torşa reshelşlşi şivilş, grşbind desnodş—mindşl aşestei komediş.

Della şena deskrişş mai sşş, Țerbşreanş se înkredingasse ne deşlin de virtştea Avestigei, mi de onestitateş amikşlşl s'zş intimş. Ellş linsia d'a kasş zille întregi, inkredingşnd nevasta în şşşraveşereş Mistişeskşlşi. Dominatş de natima jokşlşi de k'şşş, petreşea nonşile că amicii sşi, mi intra akasş desre zioş; şneori şş da u'a kasş k'zte dşoş mi trei zille.

Avestiga, de mi innocentş, lşa tot de—şna prekşşşni foarte sigşre kşnd se întşmula s'z se afle şşşş în şşşş că amantşl ei. Marişşa şşşea sentinellş, saş la fereastrş, saş la poartş, saş în k'şte, saş în kanşl şşşreş, dşnd de ştire şşşşbeilor, printr'şn şemnalş ingeniosş, de sosirea Eretelşi.

P'o frşmoaşş noante de Oktombrie, la dşoş lşni della şşşşareş sa (Avestiga şşşşşş şnş b'şşellşş şe şemşna că Țerbşreanş ka dşoş nikşlşrî de şernealş), A-

vestița medea în pavillonă kă amantăi ei, kare o jăka ne genskî, tokmaî ka o doikă n'ănă konillă de dsoî ani, Marișga era la pîndă. În mîrgitul sereî insă, Efimița, kare închenasse a bînzî amorăi Mistișeskăi kă Avestița, se strikerasse în grădină, nezărită de nimeni; mi se askansese în edera cea groasă ce tanița pîregii din afară ai pavillonăi. Ea azî atănuî zămătoră dialogă între Avestița mi Mistișeskă.

— Frămoasă noante! oftă Avestița. Achestă Lănz e singură martoră al amorăi nostră platonikă! Ah! kînd va sosi fericițal momentă al însogirii noastre?

— Nă sântem noi destă de fericiți ama? întrebă amantăi, dănsind neîbăzele amantei sãlle zăă sărată de flakkări. Rousseau zice zndeva:

„Paradisul nre pămîntă este nrelăngirea amorăi în kăstorie.“ Kă kă arborel kreute maî închet, kă ată rădăcinele lăi sânt maî adănk infinte în pămînt, kă ată dărata lăi e maî mare, kă ată forța lăi maî tare kontra zraganelor.

— Vai! oftă amanta. Cine ne noate assigăra de dărata ačestei fericiți cereuți? Și pînză kînd s'askanză eă de okii lămi amorăi meă pentră tine? Pînză kînd ačeste temeri, ačestă palniă, ačestă viagă plinz de sfferinge kari țărbăre fericițea noastră? Voiă să te izbeskă la lămina mare a Soarelăi! Voiă să te nmeskă bărbățal meă în fața lămi întregii, fiind kă sânt măndră kă nămele tăă! Voiă în fine a țări kă tine, de față, săbt ačelășî invălișă; mi a mă nrimbla kă tine în lăme, la lămina zillei; mi a zice çellor de seksal meă:

„Nă e ama kă sânt fericiță kă ačestă bărbăță? Aveți kăvîntă a fi geloase de fericițea mea!...“

Psyine femeï gâstă azi asemenea ferivire divină, de
care însuși Julietta își Romeo ar fi geloasă!

— Sânt mândre d'amorși tăi! Amorși tăi mă fa-
ce vellă mai fericită din lume! Dar, în interesul nos-
tră, sremează a măi prelungi amorși în kăstoria nos-
tră. Krede, draga mea, vom dori aeste minste sã-
blime kiar în begia vâlcantășilor!

Hi Misticeskă inçenș sã kante:

„O lac, suspends ton vol; et vous, heures propices,
Suspendez votre cours!

Laissez-nous savourer les rapides délices

Des plus beaux de nos jours!

Amaușii remassere kate-va momente într'o es-
tază divină, admirând kămina melankolikă a Lăneș.

— Krede, Avestigo, zisse Misticeskă, rãmpeând tã-
cherea; krede, draga mea, tokmăi aeste temeri, aeste
doringe, aeste obstakle, fakș farmekși amorșlăi.

— Kș toate aeste, sânt femeie! . . .

— În kș pșgin, uii veș gșsta din kșna feriviri. . . .

— Așna sșntegă voi, bșrbaușii! . . . . .

— Krezș în amorși tăș; dar . . .

— Amorși residă în inimă; uii inima femeii este
șnș barometră, șnș profetă. Inima mea nș m'a înwellat
niçi odată: ea presimte o nenorocire.

— Te a înwellat odată inima Dșmitale . . .

— Aș kșvânt! Dar akșnçi eram fărș șneriingș;
m'am lșsat a mș tșrri de farmekși șniritșlăi tăș, çe 'lș
șnșrșmșstasșemș amikșlăi tăș, nedemșă a possede o i-
nimă ka a mea.

— Ei bine! Çe 'çi șnșne inima ta?

— O nenorocire! O fșrtșnș! Avem atșgea înemici!

— Și kare anșme?

— Mai întîiș, Efimița, vara mea. Ea a simțit în-
tima mi sekreta legătură a inimelor noastre. Femeea
devinează kș inima; mai alles o femeie înamorată; inima
femeii ei e snș orakșlș! Ш'anoi, gelosia are oki de
Links: ea pștrande în întșnerekșl chellș mai profșndș,
pștrande kiar prin mșrș de granitș.

— Dar pșrtarea noastră kș vara ta nș'î poate dem-
enta chellș mai mikș nrenșș. Eș alimentezș indirekt
șperanța șșffletșlș ei. Kșnd mș gșndeskș însș kș a-
cheastș femeie are o inimș de Nevștsikș, imi vine s'o
rșmpș kș dșnsa; imi vine șș'î zikș verde în oki: "E-
fimigo, nș potș isbi snș șșffletș negrș ka allș tșș.,,

— O! nș, nș, nș, Aleksle. Șș menagem acheastș
Nevștsikș, kșm ai zis. Resșnarea ei va fi neagrș, ka
inima ei.

— Fie! Dar Leșl nș se teme de Nevștsikș.

— Nș șita kș șoarșele din fablș a rosș langșrile
șe gineăș legat pe Leș în kșrsa vșșștorășlș. S'o me-
nagem, Aleksle. Dea Domnșl ka presimșirile inimei
melle șș fie niunte șimule temerș de konillș, kșm krezi-
tș! Kș toate achestea, 'și milș de biata fatș! Ea te is-
beunte!

— Cine? Efimița? I foarte mșlșșmim de dragos-
te . . . O plșngș, eatș tot șe pot face nentrș dșnsa. Ш'anoi,
kșgetșl n'are a 'mi imșșta nimik. Kiar daka nș te kș-
nomteam pe tine, nș nșteam isbi p'achea Nevștsikș,
kare m'ar fi fșkșt ama de nenorocitș! I șrezș toate
șerșirile, dar șș'mi dea pașe . . .

— Katș s'o menagem; e șingșrșl Argșș redștabilș
de kare mș temș. Veninșl ei e fatalș. Dar șș venim la
șeea șe ne interesează pe noi. Știș tș kș mama a
mșiat inima tatș meș în privinga mea? . .

— O! tatъ тѣѣ! Ellѣ e знѣ Тѣркѣ fanaticѣ. Nѣмаѣ interesel pekъnjарѣ ши politikѣ illѣ pot imblъnzѣ, p'a-vestѣ tigrъ . . Eartъ мѣ; poate te sъnpъrъ aceste kъvinte; dar, adevъrъл ши amorъл inainteа totълxl! Eѣ nъ m'амѣ nъtea inkrede in kъvintele tatъ-тѣѣ.

— Konillъл meѣ, ne kare ellѣ il isbemte, ши effekciunea lъi pentru mama, vor rezши a 'lѣ indъnleka supъ a 'mѣ da gragia ши zestrea; атънчѣ, o! kъnd gъndeskъ . . . . Dar . . . . аѣ азsit чева?

.....
— Че este? . . intrebъ Mistическъ kъ mirare.

— N'aѣ азsit nimik? . . Vorbemte inchet . .

— N'am азsit nimik; dar тѣ че аѣ азsit?

— Mi s'a пърст k'asz fъшind o rokie . . .“

La aceste kъvinte, se азzi in депърtare gъra Efimigeѣ.

— Verimoаръ! Verimoаръ! Aiчѣ emѣ?

— Sъ emim! zisse Avestiga, sъrind afarъ din pavillonѣ, ka o Gazellъ че sare din kъibъл еѣ la зрletъл Levълѣ че s'annone de дъnsa.

— Тѣ emѣ, Efimigo? intrebъ Avestiga k'o voce tremъrъndъ.

— Eѣ, eѣ. Te kast prin toate kamerile. Aiчѣ агѣ fost?

— Шedeam in pavillon kъ нашъ; 'i vorbiam de tine.

— Mersi . . . Bonsoar, D-le Mistическъ.

— Bonsoar, damichelъ. Че fericire a fi impresиъ! Nѣмаѣ Dъmneata linseаѣ ka sъ fim denlin fericigѣ.

— Nъ мѣ indoesкъ de sinceritate a inimeѣ D-le.

Efimiga apъssъ азшpa kъvъntълѣ sincerity.

— Vъ lasъ sъ vъ olastisigѣ; eѣ мѣ dskъ sъ ordonъka s'addskъ dъlчeaгъ. Verimoаръ, nъ зъrишѣ тѣ ne Marigъa?

— №.

✓ Avestița sbârț, ka o passare surprinsă.

— Unde ai fost? Întrebă Avestița ne fata ei din kasă.

— La poartă, kəm'mi ai zis.

— Cine a intrat aici?

— Nimeni.

— Pe unde a intrat verșoara?

— Pe poartă, nă; poate prin vșdăxă.

— Șiți bine kă n'a intrat pe poartă?

— Te am înșellat vr'odată, kokoniș?

— Bine. Adă dălcăagă mi tătănă.

— Nămaï dekăt.

În timnăl ačesta, Mističeskă, kare se inkredin-gasse din vorbele mi din tonăl Efimigei kă ea fșesse as-kănsă în ederă, mi akzisse tot, voi s'î sondeze inimă.

— Binevoemi a'mi da bragăl, damičell?

— Kă plăcere, Domnăle.

— Kănoskă nă jănne kare te kărtează; mi, daka nă mă înșellă, mi D-ta nă emti nesimgibilă la izbirea lăi cea sînceră mi înșokată.

— Negreuit, ačellă jănne nă emti D-ta ...

— Cine te asigărează?

— Inima mea, kare e nă profetă. Dar bərbagiï nă kredă în ačesta! Ei nă kredă în nimik!

— Emti nedreantă mi severă kătre nă amikă kare te stîmă.

— Če se potrivesc!

— Nă krezi?

— Am mște kăvinte a mă îndoi de Dămneata.

— Ami dori să află nă singură kăvintă.

— Mai țărziă le vei afla pe toate.

- Ши де че нѣ акѣм?
- Fiind кѣ vine veriшоара.
- Нѣ кѣноаште еа секретл nostrѣ?
- Fie! Modestia e lѣstrѣl virtѣgilor.
- Аша дар мѣ избешѣ кѣ синчеритате?
- Tokmaї ka ши D-ta пе mine.
- Атѣнчѣ сѣнт fericit!
- Ха! ха! ха! ха! ха!
- Че rizi?
- Шиї basmѣ кѣ kokomѣ romѣ?
- Аї снѣ spiritѣ k'al Doamnei де Maintenon.
- Ши Dѣmneata, k'al lѣї Meternixѣ.
- Sѣnt veselѣ d'acheastѣ deskoperire.
- Ши еѣ нѣмаї пѣgин d'a mea.
- Че deskoperire?
- Lasѣ мѣ, vine veriшоара...
- Sнѣне kare deskoperire?
- Domnѣle....
- Doamnѣ....
- Шиї кѣ astѣ searѣ euti...
- Кѣм?...
- Кѣм те aratѣ kинѣl....

Avestiga intrerѣmuse dialogѣl lor. Dѣne dѣnsa, venea Marigя k'o tavolѣ kѣ dѣlcheagѣ.

— Dar znde 'mї аї fost, jпѣneasz, d'аї lѣsat kasa singѣrѣ? intrebѣ rѣstit Avestiga пе fala din kasѣ.

— Am mezat пѣgин la поартѣ, kokonigѣ.

— Че snѣї tѣ? Veriшоара a venit пе поартѣ, ши нѣ те a vѣzѣt la поартѣ.

— Kokonigя Efimigя a intrat пе поартѣ? Fereaskѣ Dѣmnezeї! „

Efimigя risse кѣ xoxote.

— Negremit, observъ ачеаста; ам интрат пе комѣ. Ногочиге къ балoанеле саѣ аеростателе нѣ с'аѣ перфекционат ѣнкѣ; нѣмаї дипломация есте о артѣ перфетѣ ши ла модѣ ѣн зюа де азї. . . .

— Нѣ штиѣ еѣ че есте балонѣ ши дипломация, зиссе фата дин касѣ; штиѣ нѣмаї къ Дѣмнеата н'аї интрат пе поартѣ, fiind къ еѣ стаѣ ла поартѣ д'о јѣмѣтате де чеасѣ; поѣї ѣнтреба ши пе Јонигѣ, фечорѣл Д-лѣї Алекѣ, къ каре ам стат де vorbѣ ла поартѣ.

— Impertinentѣ е сѣбрета та, веришоарѣ!

Dar нѣ мѣ mirѣ. . . . .

— Че е drent, е кам obrasnikѣ . . . Aide, таѣї, ши дѣте, ordonѣ Avestiga фетеї дин касѣ, каре plekѣ мѣрмѣгѣнд, ши зикѣнд: „fakѣ mare јѣрѣмѣнтѣ къ koniga Efimiga н'а интрат пе поартѣ.“

Дѣн' знѣ kart д'огѣ, Miga plekѣ. Mistichesкѣ о ѣр-мѣгї, ла о sѣтѣ де пашї, пѣнѣ о vѣзѣ къ интѣ ѣн кѣртеа еї. Атѣнѣї ordonѣ фечорѣлѣї сѣѣ сѣ пїндеаскѣ ла поартѣ; ши де ва vedea къ esse Ileana, фата дин касѣ а Efimigeї, сѣ ѣнтребѣнѣеze totѣл ка сѣ чїтеаскѣ бил-letsї че ва fi аѣѣнд асѣнѣї; апої сѣ viie ѣндатѣ а'ї raporta; iar Mistichesкѣ алергѣ ѣндѣрѣт ла Avestiga.

CAPITOLU VIII

Vulpea și Nevăstuica

În fânăel grădinei Cerebșreanșkî era o șură kare da în strada K. . . . . Açı amançıi noștriî se întîlniră sure a se konsulta asăura măsșurelor ce trebsiaș să ia în kestisnea de fașă.

Mistiveskă zisse amantei saller:

— Vară ta a skris lăi Iorgă ka să viie negreșit la dănsa, kiar în așestă momentă, având a'i komșnika o noștate de cea mai mare importanșă; dar, înainte de miezșl noușii, Iorgă nă va lăsa kășșile.

— Kă atăt mai bine.

— Aleargă mai ăntăș de stringe toate șărștile și obiektele kari te pot kompromite; mi addă-le înkoa, șure a sta în năștrare la mine.“

Peste zece minște, Avestiga înkredinșa amants-lăi ei tot ce o nștea kompromite în okii bărbatslăi.

— Akșm, askăltă, zisse Alekă. Pe kăt kănoskă pe Iorgă, ellă nă va mi să se pefakă; ăi, asemenea șneî vijeliî, va restărna totșl în kallea lăi: va allșnga pe toșii servitoriî, șie ișși va fașe șcene, mie imi va întoarșe șuatele, mi alte asemenea neroziî.

— Kă atăt mai bine!

— Prin șrmare, ne vom vedea mai rar.

„În toate noușile, dăne ce se va kăška Iorgă, năne

o lsmfnare la fereastra kamerei talle: ayeasta va fi semnalsl priimirii billetelor.

„Lasz atsnçi sz kazz jos o simnltz xrtie, skrisz kz ayeastz cernealz kimikz; raporteaz z'mi tot ce se va petreçe în kasa ta; resunszl meš ilš veı priimi a dsoa noante ka la pensioñ, în vrfsl znei trestii, kare este tot de odatz mi bastonš. În kazš d'a pñne sentinelle la zmi mi la ferestre, koboargte în grđin z mi pñne biletsl szbt ayeastz zsz, znde veı afla resunszl meš. Prin treı flerztrı szçvesive veı îngellege kz feresrele sznt kstodiate, mi atsnçi aleargz la zelzalt mijlokš. Aratzte kz sznge reçe; inkidete în bzdoargl tzš; nz emi nikzirı pñnz dne trısmfsl nostrz komuletš. Întrebzingeaz toate mijloazele snritalsı tzš snre a fsra sekretele lzı Iorgz; çiteute în okii lzı ka într'o oglindz; într'znš momentš favorabilš, ia kz assaltš ayeastz çetate de lemnš, pñzit z slabš de gelosie. Joakz 'mı rosl în ora sznremz kz tot talentsl kz kare te-a dotat Natza. În fine, AMORŞL E ŞN GENIŞ, zıçe Balzac. Eš voış îngriji a face ka Çerbzreanz sz ia în servıçisl kaseı talle oamenı devotaçı intereselor noastre. Fii liniştitz: voış fi angelsl tzš pñzitor.

— O! daka possedam zestrea mea, nz eram nevoit z a szfferi neroziile znsı omš ne kare 'lš detestš.

— Пациенч! Adio! Szrtarea d'astz seargz va fi pentrz o szpztmñz, o lzñz poate, preszpnind kz Iorgz imı va întoargçe mşine snatele; çeea çe nz krezš. Adio, angelsl meš! mi . . . kragiš!

— Adio! zisse Avestıga, innekatz în lakzmi.

Era zçe ore kñnd amançı se desnzgıg.

La 11 ore, Çerbzreanz era la Efimıga.

— Eaka, am venit. Çe sekretš ai sz'mı snı?

— Mi se pare k'ai venit kam tirziš! i respnse kx ironie vara sa. Inemiksl a avxt destsl timnš a se urepara de lšntš. Fie! Maĩ bine tšrziš dekxt ničĩ de kxm.

— Dar ce este?

— Askšltšmš kx amšndsoš žrekile.

Efišmiga i nargš toatš konšorbirea amangilor din navillonš, deskriš in kapitolsl pšecedent.

— Adevšrat e ceea ce 'mĩ sšzi?

— Te assignšř ne onnoare mi ne vieaga mamei.

— Ce e dar de fškxt? Sš vedem. . .

— Sš kontraktšm amšndsoi o alianšđ offensišv mi defensišv, sšre a invinge ne inemiksl komšnš.

— Priimeskš

— Maĩ žntšđ sš te pšefaçĩ kx nš štiĩ nimik. Sš te porđĩ kx amšndsoi ka pšnpš ačĩ, kx cea maĩ mare affabilitate.

— Inđellegš.

— Pšne apoĩ mšna ne toate keile della toate kx-tiile Avestiđei, mi đinele askšnse, pšnpš veĩ afla okkasine a kšxta, in linsã ei d'a kasš, prin toate kštiile, sšre a afla probe materiale de nekredinga ei.

— Dar daka ea va đine keiele la đšnsã?

— Atšničĩ, profitš de linsã ei d'a kasš, keamš žnšlš-kšxtššđ, fš kieĩ la toate armoaršrile mi kštiile din kamera ei, mi 'đĩ aĩ ajšns đinta.

— Dar daka ea va fi simđit? Nš va voi sš iasš sš se primble, mi eš nš voiš pštea pšne mšna ne kieĩ.

— Daka a simđit, ea 'šĩ a assignšrat toate lškršrile, din minštlš plekšriĩ melle. In tot kazsl, profitš d'žnš momentš favorabilš, ka sš ieĩ keile; saš keamš žnš lškšxtššđ in linsã ei, mi fš alte kieĩ dela toate inkšperile bšnsite. Kx timnšl mi kx ršbdarea, omšl stre-

mătu mănuii și seacă ochenele; însă, prădindu și svinge reche.

— Dacă Maria e mijlocitorul lor, ea va paraliza totul.

— Maria e încă kază 'i ună pretestă oare kare, spre esemplu, bănește-o k'ăi a fărăt ceva, și espediaz-o kiar m'ine; îdă g'zeseskă eș, m'ine kiar, altă fată, kă totul devotată intereselor talle.

— Prea bine!

— În toate nopțile n'ne sentinelle la uși și la ferestrele kasei talle.

— Ideea e minxnată!

— Hrivegează toate mișkările nevestei talle; în-țoarcă spatele amikăsi tăș inemikă; n' lăa nimik della Avestița, kare e kapabilă a 'ăi da onimă (afion) k'nd se va vedea la extremitate, spre a se n'tea întălni kă amantă eș.

— K'um poate ună b'rbată s' se ferească de nevasta kăi? N'o kreză pe ea kapabilă d'asemenea infami.

— Ka și Diplomatiei, totul este permis Amorsăsi.

— Îdă m'lymeseskă kă toate avestea.

— Trebăe s' espedieză, m'ine kiar, s'ăb differite preteste, pe toți servitorii tăi; veș lăa în serviciul tăș n'ămăi pe cei rekomandați de mine, pe kari i veș n'ăti bine, ka s' te serve bine.

— Aș drentate.

— Dar măi ăntăiș, lasă jokăl k'rgilor, m'kar n'ăz vom prinde v'lnăa în sakă: inemikă redstabilă allă ună b'rbată, în k'zătorie mi în politikă, este o passivă oare kare ve 'lă domină, și k'ria adesea ellă i sakrifkă totul.

— Aș k'v'ntă; dar . . .

— Цїї, орї нѣ цїї, ла онноаеа фаміліеї тале?

— О! Кънд аї мтї тѣ че сѣfferѣ еѣ, кіар д'а дѣоази дѣне кѣнѣніе! . . . “

Червѣреанѣ, деслегатѣ де јѣрѣмѣнтѣл сѣѣ прїн челле десконерїте, се крѣзѣ obligat a destѣїнѣї Efїmїдеї tot че s'a relatat їн канїтолѣл IV мї V.

— Мї нентрѣ че нѣ 'мї аї десконерїт тоате ачестеа дїн канѣл локѣлї? Астѣзї нѣ ар фї ајѣнс лѣкрѣл ачї! Тоцї їмї даѣ коте кънд те вѣдѣ; тоцї зїкѣ ла vederea Mїstїchesкѣлї:

„Еака бѣрбатѣл Доамнеї Червѣреанѣ!“

— Лѣмеа зїче ачѣаста?

— Лѣмеа зїче мѣлте; мї їнїма mea de veriшoarѣ сѣнгерѣ; dar їмї требѣеа probe, probe astentїche. Астѣ сеарѣ le-am кѣпѣtat, мї цї le am dat їн мѣнѣ. Кѣм їцї веї амтерне, аша веї dormї.

— Mersi, mersi. Alergѣ . . .

— Їнкѣ знѣ кѣвѣнтѣ. Кѣмпѣрѣ знѣ бѣldogѣ ка сѣ 'цї пѣзеаскѣ noantea кѣртеа. Пѣне sentinelle їмпрегїсрѣл кaseї, сѣб кѣвѣнтѣ кѣ нїште хоцї аѣ де гѣндѣ а те јѣ-фї. De treї орї пе noante, їнспектеазѣ singѣr kasa, кѣртеа, грѣдина, мї дѣ okolѣ kaseї.

„Nѣ sїta кѣ Don Juan фѣ askѣns de amanta лѣї сѣб perїna eї de кѣлкатѣ. Прѣнарѣ їн fine o lovїтѣрѣ de statѣ (coup d'ѣtat) kare сѣ 'цї assїgѣre, мѣкар нентрѣ дѣої анї, amorѣл мї stїma femeїї, respektѣл мї admї- rarea лѣмїї; o lovїre de statѣ kare сѣ fѣlgere пе їне- мїчїї тѣї, мї дїн kare тѣ сѣ ешї trїsmfѣtorѣ. Їцї реко- mand кѣ denadїnsѣл рѣbdarea, їнокрїsїa, neїnkrederea, makiavelїsmѣл лѣї Meternїx їн kestїanea мѣчellѣлї дїн Galїcїa.

— Destsl. Am îngelles. Măine îți voiș raporta totsl. Adio!

La revedere! IIIi . . . sänge-rece! . . .

„Ax! oftъ Efimiga, dăne plekarea Червѣреанкѣй, de ce нѣ sânt eș în loksl lăi? Nerodsl ačesta va kompromite totsl. Asemenea loviri de stat se fakș adesea în кѣсничii de felsl ačesta, ka mi în societăți de felsl чellei francese; insъ нѣ de бѣрбаги ka вѣрsl меѣ, niči de Domnitori ka Bibesкѣ la 1848, saș ka Karol X la 1830; či de бѣрбаги ka Mističesкѣ, saș de Česarī mi Napoleoni. În fine, omsl pronșne mi Destinsl dispșne. Răbikonsl e trekșt; înainte! . . .“

Efimiga sșnпъ, mi fata din kasъ intrъ.

— Пеано, măine сѣ 'mī gъșeshī o бхкѣтѣreasъ, xпș fečorș m'о fatъ în kasъ.

— Pentрѣ Dșmneata?

— Pentрѣ o гѣдѣ a mea; dar oameni kredinчoшī ka tine, кѣрora сѣ le đai кѣte trei galbenī pe lșnъ; đaka vor fi kredinчoшī, le vom da mi bakmiш bșnș.

— Am îngelles.

— Măine se đi se fakș zior în Tъrgsl-Kъkșlăi; kъnd m'oiș deștenta, сѣ aflș la skarrъ ne кѣte 'mī trei ačeshī servitori.

— Am îngelles.

— Dar сѣ нѣ utie nimenī. Aproпо. Če tot kas п'aiči Ioniцъ, fečorsl Mističesкѣlăi?

— Konoisl goneshite ienșrile în kringș. Dar n'am inebșnit сѣ 'mī legș singșrъ de gъțș o neatръ de moarъ.

— Fereshete de ellș ka de fokș; кѣчи este xпș vagabondș kare te va face nenoročitъ. De te va ispiți čeva despre mine, сѣ нѣ 'ī sșși nimik, кѣ e vai de tine!

— Bai de mine, kokoniğъ, de kъnd te slъjeskъ, mъ kъnoшtї . . . . .

— Ціне o rokie della mine, шї fїї kredinчoaсъ; eщ mъ gъndeskъ la ferичіrea ta.

— Sъrст mъinele, kokoniğъ.

— Dste de te kълкъ; шї mъіne пънъ 'n zіoв съ fїї in Tъrgъл Kълкълї.

— Lasъ-te ne mine.

Dъne o oгъ della aсeastъ konvorbire, Ioniğъ era in fağa Mıstıveskълї, kare aflasse della fidelъл sъщ ser- vitorъ atът konversagia Efımiğeї kъ Чerbъreanъ, kъm шї konversagia Pleaneї kъ стъпъна eї: Ioniğъ era drъgъдъл ileaneї ш'allъ Marığeї tot de-odatъ; ne amъndооъ le Іsbea din ordınъл Mıstıveskълї.

— Sъ тъeмтї, Ioniğъ, zisse Mıstıveskъ. Dste mъіne in тъrgъл kълкълї inainteа Pleaneї; шї tokmehte тs ser- vitorїї treбъınчoшї, oamenї kъnoskъдї die pentъ kre- dında lor, шї kъroга съ le daї kъte тref galbenї dela ține, kъ kondıgia d'a ne sъsne tot че se va petreче in kasa Чerbъreanълї, шї d'a ne servi interesele kъ kълdъгъ. Ціне шase galbenї pentъ arvънъ, kъte dъoї galbenї de omъ. Askъndete in vre o kъгъчъmъ d'allътъ- rea; шї kъnd veї zъгї ne Pleana, aratъ o lor, шї eї съ іasъ inainteа eї, стъгїнд a fi пгїimığї de dъnsa kъ oгї че пгeğъ.

— Veї fi mълъgmit de mine, in aсeasta ka in toate.“

Sъ venim akъm la Чerbъreanъ.

Kъm sosi a kasъ, кемъ ne Marığa, o бътtъ bine шї o amenığъ kъ nıstolъл ka съ'ї sъіe че шtie des- pne Avestıga; Marığa пъzї o тъчere profъndъ, kъ toate maltratъrile шї amenığъrile.

Чerbъreanъ se indrentъ anoї kъtre kamera Aves-

tigei, kare se kaskasse. Băttă în zăp, ea nă respănsă;
băttă măi tare, ea se pfezăkă kă se demteantă.

— Cine e la zăp? Întrebă ea.

— Eă, deskide, respănsă ellă.

— Tă emti, Iorgăle?

— Eă. Deskide măi iste.

— Ce vrei?

— Deskide, găkni bărbatăl ka zăp tigră.

Avestița deskisse zăp.

— Ce vrei la ora asta? illă întrebă ea.

— Voiă keile Dămitale, toate keile.

— Ce să facă kă elle.?

— Asta e treaba mea.

Bărbatăl zăpă keile pe o masă, le lăpă mi închepă
să kaste prin toate kătiile nevestei.

— Ce 'nsemnează asta? întrebă ea.

— Asta e treaba mea, respăndea ellă mereă.

Ea lăpă o karte mi se pfezăkă kă čitemte. Čerbă-
reană nă găsi nimik, mi emi afară, lăpănd toate keile.
Dăpe o semă oră, Mističeskă dette semnală. Avestița
deskisse fereastră, dette bilietăl mi priimi respănsăl
din kare află tot čea če se petrekăsse în ačea seară
între vara ei mi bărbatăl săă, mi între Efimița mi I-
leana.

Dăpe dăoz ore, čineva bătea înčet în zăpă kamerei
Avestigei, kare era demteantă. Ea se dette jos, mi
păsse grekeea la zăp.

— Kokoniță, kokoniță.

— Tă emti, Marișo?

— Eă, deskide.

— Iorgă s'a kăkat?

— S'a kăkat.

Avestița deskisse zșna, Ńi Marixța i nargț tot țe se petreksesse între ea Ńi Iorgș, adțogșnd kș ellș a kșxtat prin toate dșlanșrile, kș a sokotit ne tođi ser-vitorii, Ńi le a zis k'a dșoa zi sș iasș tođi din kșr-tea lși.

— Of! Kokoniț! inčenș a plșnge Marixța, kșnd mș gșndeskș kș te lasș singșrș kș kokonș Iorgș!..

— Fiđ liniștitș! Peste o sșptșmșnș saș dșoș, veđ veni iar. Pșn' atșnci, sșptșnșl tșș e Ioniț. Ţine dșoi galbeni, ka sș ai kș țe trși pșnș la intșrnarea ta aicđ. S'aszim de bine!

— Sșrșt mșnșșița, kokoniț! Dșmnezeș sș 'đi dea dșne inima Dșmitale țea bșnș Ńi miloasș!

— Amin.

A dșoa zi Avestița, ka sș addoarmș ne tođi, se dșsse se petreakș toatș zioa la Efmița, prea izbita ei verișoarș, pșefșkșnds-se kș nș mtie nimik. Seara tșr-ziș se intșrnș a kasș, gșsind kasa skimbatș Ńi alđi ser-vitori în kșrte.

— De țe-ai gonit, dragș, tođi servitorii? întrebș nevasta kș mirare ne bșrbșđellșl ei.

— Fiind kș dșoi ereaș indelleși kș nimte xođi, kari s'aș nrins de polidie astș noante, Ńi kari kșgetaș a mș fșra Ń'a mș ommori; iar ne jșpșneasa Marixța am gonit-o; fiind kș am gșsit în lada ei mai mșlte lșkrșri fșrate.

— Trebșe sș kastș Ńi eș prin lșkrșrile melle; poate 'mi o fi fșrat Ńi mie mșlte lșkrșri. Ţine kredea kș ačeastș fatș sș fie pișkștoare?

Avestița se pșefșkș kș krede, Ńi kșxtș dșoș ore prin lșkrșrile ne znde bșrbatșl skotoșisse toatș zioa Ńi toatș noantea.

Pe kând Чербэреанэ да relațiunii Efimigei despre velle întemplate della despărțirea lor, Misticeskэ amoza mi ellэ din parte 'i bateriile salls formidable, dirrigate kontra Чербэреанслэ mi kontra Efimigei.

Maй знтэіѣ Avestiga, ka сэ жоаче o festэ бэrbatэ-лэі еі, дэне indemnsl лэі Alekэ, dette Karolinei знэ билетэ кэtre Efimiga, tokmaй kând Чербэреанэ intra ne poartэ.

— Unde te дэчї? întrebэ ачеста ne Karolina.

— La kokoniga Efimiga.

— Pentрэ че?

— Сэ 'i даэ знэ гывашэ.

— Addэ сэ 'лэ vэzэ.

Fata din kasэ i dette билетэ, че era limit кэ бэ-линэ; бэrbatэsl illэ desigillэ, mi чiti velle зрмэtoare:

Veriшоарэ,

„Vino азї сэ петречем импрэзлэ. Iorgэ pleакэ la „vínэtoare, mi vine поимэine. Am сэ 'дї komэnikэ mэlte „лэkrэгї interesante. Te ашtent.“

Vara ta devo'atэ.

Avestiga Чербэреанэ

Бэrbatэsl бэргэ билетэsl іe plikэ.

— Цїне, дэте кэ дэnsэsl, mi інtoарчete кэргнд.

Апої se îndrentэ mi ellэ ne altэ kalle кэtre Efimiga.

Efimiga se гэtia сэ іасэ, kând se інтэlni кэ вэ-рэл сээ іn pragэsl зшеї.

— Аї чөгчетат билетэsl че приимїші акэм della Avestiga?

— Nэ e nimik interesant.

— Anrînde o lămînare, ka sь'ľš черчетьм: ачї trebъe sь fie vr'o dievolie.

— Se poate.

Черчетарь билетъл ın toate kınъrile; dar nъ nъtъrъ deskoneri nimik; kъ toate ачesta, sъb rındъrile skrise, eraъ alte rındъrї kъ adresa Mistiveskъlъї, шї ne kari nъmaї ачesta le nъtea чїтї. Era знъ Post-Skrintъm kare zїchea:

„Aleksle, nъ nъtem konta ne fata din kasъ, fiind „frikoasъ шї korъmнтъ. Gъndemтete la altъ Merkъrъ.
„Te sьrst d'ъnъ millionъ de orї. Iorgъ a ınченst a se „mъia. Sперъ a trismfa kъt de kъrъnd. Azї pleakъ la „vїnъtoare.“

Efimїga rъmnse билетъл шї arъnkъ bъkъdellele ne jos; dъne plekarea eї, Pleana adъnъ toate bъkъdellele, шї le dette lъї Ionїгъ; ачesta le dette Mistiveskъlъї, kare le lını la lokъ, шї аľъ Post-Skrintъmъл kare vъzъrъцї.

Mistiveskъ nъsse ne Ionїгъ, feчorъл sъъ, kare avea o frъmoasъ skrintъrъ, a skrie зъъ билетъ destinat pentrъ Efimїga, ka din partea знъї adoratorъ allъ eї; шї ın kare ı zїchea ka ın viitorъ ıntъlnїrile lor sь fie la Чerbъreanъ, че este iniїiat ın sekretъл lor, шї kiar mijlocitorъл amorълї lor. Fъkъ apoї sь kazъ ачestъ билетъ ın mъna mameї Efimїgeї. Ачeastъ deskonerїre revoltъ атъta de mълt ne mama ачestia, ınкът, dъne че sъnъnъ bine kanъл nepotълї eї Чerbъreanъ, interzisse apoї Efimїgeї ın viitorъ mergerea la Avestїga, шї e-шїrea eї din kasъ fъrъ dъnsa.

Efimїga ıngellesse jokъл, шї ıngїđї ханъл. Dъne esemplъл dat de Mistiveskъ, vara Avestїgeї fabrikъ шї ea знъ билетъ anonimъ kъ adresa Avestїgeї, ka din

partea Mistiveskăi, mi făcuseră caz în mîna Cerebrenă; dar Avestiga respunse a chestia rîzînd:

— Poate sîi fîcî cartatî d'o mie de bîrbagî; dar Dămneata ai destule mijloace a pîndi, a spiona kiar, ka sîi te inkredingezî de adovîrî.

— Dar bilietul acesta, de mi kî skrintîra skimbata, se vede bine kî e della Mistiveskă.

— Della Mistiveskă? Ha! ha! ha! ha! Dar Mistiveskă n'are nevoe a'mî skimba skrintîra, niîi a skrie biliete; amikîl tîi nî este infamî, ka mîlîi bîrbagî kari spioneazî femeile lor.

— Kîm dar sîi esnikî acesta?

— Poate vr'îniî kîrtizanî al meî, ne kare l'am dispregîit, a voit sîi'mî joace acestî rengiî; saî noate Efimiga, kare se vede amîgîtî în speranțele eî pentru Mistiveskă, a fîkît a chesta, krezînd kî Alekî e adoratorîl meî; iar skonîl eî este a te rîvi m'a te invîrjbi kî amikîl tîi. Eaka kîm îngellegî eî lîkrîl.

— Vine; kîrînd saî mîi tîrziî, voiî afla eî adovîrîl.

Mistiveskă venea ne la Cerebrenă ka mi în trektî; dar nîmîi kînd bîrbatîl se afla a kasî; kînd acesta se afla seara la kîrîi, Mistiveskă era tot desna presentî; mi kînd vedea ne Cerebrenă foarte kîfîndat în jokîrî de norokî, sbîra îni minî la Avestiga.

Mistiveskă, prin Ionigî al sîi, omorî bîldogîl Cerebrenă kare'îi inkomoda; apoî fîcî o satîrî kontra Efimigîi, kare çirkîlî în mîinele tîtîror kînoskîilor eî, mi fîcî sîi kazî a chesta satîrî kiar în mîna maikî seî, çe deveni fîrîoasî kontra fîseî.

Efimiga, ka sîi'mî resbîne, pîsse ne frate-sîi, ne d'o parte a kîrta ne Avestiga, iar ne de alta a pro-

voka la dşellş ne Misticeskş. Fratele Efimigei priini pronşneroa d'şntşiş; iar pentş cea d'a dşoa, insşşşinş p'şnş ofşşerş, amikş al şşş, a se batte ellş kş Misticeskş.

Planş era ačesta: fratele Efimigei va merge in-
tr'o searş la Avestiga ş'o va rşga şş kşnte la piano; in timşşl ačesta, ellş va kşdea la genşkiş ei, i va şşşta mşbinele, i va deklara amorşl şşş, şi'ş va zice:

„Nş'ş e miş de mine? De şase lşni te kşrtezş, te adorş. 'Mş ai promis kş veş askşlta vocea inimeş melle, kş veş respşnde la pasişnea mea. Ei bine! Eaka momentşl favorabilş! Şntem singşri!“

Atşnş ellş o va lşa in braşe, şi va kşteza totşl. In timşşl ačesta, bşrbatşl şi martoriş askşnş vor emi dşn askşnzştoare, şi vor konstata fantşl. Peana, kare askşlta la şşş dekşte oş Efimiga konvorbia in kamera ei kş frate-şşş şi kş Ţerbşreanş, deskoneri komplotşl lşi Ionigş, kare 'lş deskoneri Misticeskşlşi, şi ačesta Avestigei.

Toşş aktoriş eraş la lokşl lor. Kşnd fratele Efimigei kşşş in genşkiş, şi zise: „Avestigo, te isbeskş! Fie 'şş miş de mine!“ Avestiga se skşşş repede, trasse klonogellşl, şi zisse Karolinei, fata ei din kasş:

— Keamş iste ne feşorş şi ne bşkştarş!

Apoi se renezi in kamera bşrbatş-şşş, lşş re-
volversşl, şi intrşnd in kamera şnde amşnta fratele Efimigei, i zisse, k'şn tonş dispşşşitorş:

— Afarş, miserable!

— Azi mş faşş miserabilş; şi alaltşeri imş pro-
miteai totşl, respşnse vşşşl şşş.

— Eş? Ţie?

— Dşmşeata, mie.

— Јагі тз пе виага маичеї талле кз 'уї ам дат еѣ
вр'одатз о газз де сперауцз?

— Јагѣ.

— Морї дар, сперјзрле!

Zikъnd ачесте vorbe, Avestiga deskъrkъ знѣ glongъ .
al revolverъlъ allъtsrea кз вълъ еї . . . .

La ачестѣ sgomotъ, бърбатъl ми martoriї intrаръ
repede вn камеръ, зрмауї де тоуї servitoriї. Fratele
Efimigeї, de снаймъ, кззъsse јос, pallid ми tremъrъnd.

— Vine адї venit! zisse ea чellor de фазъ. Mise-
rabilъl ачеста а voit . . . . .

— Destъl! вntрerъmuse Чербъreанъ. Ам вълъt ш'-
ам азит тотъl.

„Domnъle, адъогъ ellъ, adressъndъ-se къtre вълъl
сѣѣ, ешї знѣ infamъ; ми- къnosкѣ пе асторъl ачестеї
farse. Акъm вngелleg тотъl. Dъtte де снане ачеллеї в-
trigante кз о dъspregъeskъ; кз d'азї вnainte сѣ nъmaf
kalче вn kasa mea . . . . Ешї, Domnъle; ми mъlgъmemtete
кз атъta.“

Fratele Efimigeї ешї ръwinatъ ми konsternat; јар
martъrїї фъкзгъ komulimentele lor sнчere ачестеї Lъ-
kreгїї romъne, demnъ nepoатъ а Lъkreгїеї lъї Kolatinъ,
kare provokasse къdereа tiranъlъї Tarkvinie, ми pro-
klamarea де къtre Brъtas а репъblicheї romane.

Dъne nlekarea martъrilor, Чербъreанъ кззъ вn ге-
nъkї la nevasta lъї, ми 'ї deskoperi тотъl, чerъnd grazie.

— А! пъisl де шарне! strigъ Avestiga. Ымї да
сърstarea lъї lъda! Tokmaї ea vine сѣ bage вntrigъ
вntre mine ми tine! Къnd va аfla Mistическъ ачестеа,
se va krede вnsъltat; ми, кз dreпт къvъntъ, va ръmne
orї че legъminte к'знѣ amikъ kare l'а бълъit pentръ а-
дъoa оаръ!

— Avestigo, te konjersë ne koniilsì tã, nã sursne nimik d'avestea Mistiveskãlã.

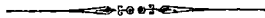
— Dar martoriã kari fãrã faur la avestã skandalã, nã vor vorbi ei? E kã nãtingã a nã afla Mistiveskã aveasta? Ši vara ta, se va onri ea ari?

— Ori kãm, noi sã nãzim tãcereã. În fine, m'am inkredingãt de inocenãa ta.

— Te ertã, fiind kã ai avãt similitateã a krede nãrele snei femeï karã a vrãt sã'ãã resãrne kã mine pentrã dispregãl ce'ã arãtã Mistiveskã. Vai! ce strikã eã daka Mistiveskã o dispregãsiemte ?,

Чербсгeanã era mistifikãt ne de plin.

Ellã sãrãtã mãna Avestigeï, karã din avellã minstã deveni idollã lã. Ea illã sãrãtã ne obrazã. Agãrida se fãkã miere.

CAPITOLU IX

O galerie de tablouri conjugale.

La o sentămână della scena deskrise la finele kapitolskî precedentă, Țerbreans dette o serată muzikală unde invită multe lume, mi pentru kare keltxi mslyi dskagi, kșhtigayî in kșrgyî kș kșteva zile înainte.

Sallonsl era destinată pentru danșă; o kameră, pentru damele kari jșkaș lotonș; o altă kameră, pentru bșrbayî kari jșkaș stosș mi preferanș; o altă kameră, pentru disksyisni litterariî mi politice; in fine, o kameră pentru bșfetș, kare ellș singșrș kosta 50 dskagi. Bșkșria era generală; mi ferichirea eroilor nostrii in kolme!

Din întămplare, mș aflam mi eș la așea serată muzikală, invitată de Țerbșreans, kș kare fșkșsem kșnomtingș de kșrșnd. Misticeskș kșnomtea intrichele amoroase alle ȝellor maî multe femeî din ȝelle de fagy.

— Țș nș danșî? mș întrebș Misticeskș.

— Îmi plășe maî mult șș admirș pe ȝei ȝe danșș bine, dekșt șș mș esșșiș eș la rissl așestora.

— Kșm se vede, emti tare ambiguosș!

— Nș voiș șș devîș ridicolș.

— Veî fi dar șn bșrbatș nonredestinatș, daka 'șșe frikș de ridicolș.

— D'aceia m̄ mi kodesk̄ a m̄ îns̄ra, tem̄n-
d̄sm̄ a n̄s da neste vr̄en Dr̄k̄smor̄ de nevast̄ s̄b
forma s̄n̄i Angel̄ de fat̄.

— Aī k̄v̄nt̄; k̄s̄tor̄ia k̄ fete e în genere
o lot̄rie, s̄nde c̄ineva abia k̄z̄ut̄iḡ s̄n̄ n̄sm̄r la o
mic. Ēs̄ s̄nt̄ x̄ot̄r̄t̄ a l̄sa de nevast̄ o v̄d̄sv̄.

— Îm̄br̄t̄uesk̄ ḡx̄st̄l D-le, fiind k̄ mer̄i la
siḡr̄. Treb̄se s̄ k̄n̄out̄i m̄lte dame din celle de faḡ?

— M̄ai n̄e toate.

— S̄nt̄ k̄rios̄ s' afl̄ k̄te dintr'ânsele s̄nt̄
oneste mi virt̄oase?

— D̄s̄ne terminarea kadrill̄s̄i, s̄nde s̄nt̄ angajeat̄
k̄ Doamna kasei, voīs̄ satisf̄ac̄e dorin̄a D̄s̄mitale.“

Într'adev̄r, d̄s̄ne terminarea acell̄i kadrill̄, s̄nde
m̄ai toate Damele mi Dam̄icellele dan̄gar̄ k̄ adora-
torī lor, Mist̄icesk̄ închen̄ astfel:

— Vom trece în revist̄ n̄sm̄i pe femeile m̄ri-
tate; pentr̄ v̄d̄s̄ve s̄nt̄ ind̄s̄lent̄. . . .

„Vezi t̄s̄ acea femeie kare made în acell̄ fotolī,
all̄t̄area k̄ acell̄ j̄ne, bine kost̄mat̄? Este sojia
acell̄i b̄rbat̄ kare seam̄n̄ k̄ V̄lkan, mi kare joak̄
preferan̄t̄ l̄nḡ D-n̄s Z. . . . K̄nd̄ s'a îns̄rat, ell̄
era de 50, mi ea n̄sm̄i de 17 ani; de mi formā a-
m̄nd̄soi s̄n̄ mare kontrast̄ în toate, ea konsim̄i l̄ns̄
a 'l l̄sa de b̄rbat̄, k̄ sk̄n̄s̄l d'a a vea o sk̄z̄ în vii-
tor la nekons̄ks̄in̄gele ei. Ell̄ transuort̄ pe nevasta
l̄i la ḡar̄, k̄iar a doxa zi d̄s̄ne k̄ns̄nie. Temperaments̄l
ei, ed̄sk̄ap̄is̄nea ei, societatea în kare tr̄is̄se ka fat̄, o
f̄k̄z̄ nekons̄ks̄int̄ la o s̄nt̄m̄in̄ della k̄ns̄nie. În
m̄ase l̄s̄ni de var̄ k̄t̄ a mez̄t̄ la ḡar̄, a sk̄imbat̄ m̄ase
k̄rtizani, parte imp̄iegat̄i, parte k̄ll̄tor̄i, parte ve-
chin̄i proprietari, toj̄i de diferite n̄z̄ando mi kondīīs̄ni.

— Ши бърбати еі?

— Vedeа, ши нх vedeа. . . . Ea avea аsнра lxi o mare аstoritate morala.

„Veni earна, ши ea se strъmъtъ in orашъ; ши нх-маі voi съ шеазъ кх бърбати еі la царгъ, кх ничі знъ пpeдъ.

— Szb че pretestъ?

— Къ е аmalalъ. De къте ori бърбати veneа in orашъ, саъ ka съ se distreze, саъ pentръ vr'o trebsин-цъ, nevasta lxi era tot de-ъна in аuternxtъ, sufferind, кънд de migрeнъ, кънд de kolikъ, кънд de stomachъ, кънд de frigарі. . . . Sufferingele еі insъ ereаъ нхмаі zioa; Lъна inflъingа melt аsнра sistemalxi еі nervosъ, fiind кх маі in toate nouile era сънътоасъ. . . .

— Къдї anі de кънд s'a мъритат?

— Dъoi-снre-zeche anі. Este femeea чеа маі зшхрикъ din къте am vъzst ш'am азit. Кх toate аче-steа, are inimъ бхнъ; аша de бхнъ, in kit нх utie refъsa nimik nimъnxi. . . . Кънд veі чeрчeта lista konkistelor salle, te veі mira vъzъnd знъ isпpavnikъ allъ-тъrea k'ъn logofeяellъ, знъ artistъ allътъrea k'ънъ ling-kanъ, знъ maiorъ allътъrea кх знъ kadetъ, знъ profes-sorъ allътъrea кх знъ elevъ de 15 anі. . . . Sъma to-talъ a мъриторилор не kare koketta noastръ 'i-a фъктъ fericigі, се зркъ la 40, minimum.

„In fine, маі dexнъzi, бърбати ачeлла kare шaдe kolo не гъндъри, се inamorъ de dъnsa; i мърисse ne-vasta de кътеva lънi; inima lxi avea nevoe de kon-solаgіone! Ellъ tot dъна kritikasse п'ачeastъ koke-tъ, kritikasse tare ши in пъбликъ kondъita еі skanda-loasъ; се inamorъ insъ de dъnsa, ши 'i promise a o lъa de соgіe. Nъoxl adoratorъ, kare trъia ka знъ er-

timpele acesta trăsese ca o regină: n'avea kasă, n'avea masă. Măca la konsengenii ei, dormia la amicele ei intime. Bărbatul ei, june atuncî de vr'o 25 ani, se înamora de dănsa; mi, făr vrea pîringilor, se kănsă kă ea la un sat. Ellă se pîrtă kă nevasta lui ka un monarhă rafinată kă un nopsă zavergiă. Adio, petrecerî! Adio, primblări! Adio, ballări! O făr însă o băn menageră mi o băn sodie; dar o oftikă! Dăne vr'o 15 ani de kăstorie onestă, ea mări, plănsă mi de bărbat mi de totă kănoskăgi ei. Kă a trăit kă acestă bărbat, aea femeie a fost mi onestă mi virtuoasă. Ce e drept, nă nămai kondsita bărbatului, ci mi amorul ei pentră dănsul a kontribuit mult la aceasta. Dăca acest diplomat avea nenorocirea a lăa de nevastă ne koketta, kă kare se înamora dăne moartea nevestei, kă toată diplomagia lui, era să fie minotaxrisată. Kă a dăoa nevastă, ellă trăeste bine; întăi, fiind kă ea illă stimează: a lăato făr zestre; m'al dăoilea, fiind kă ellă este un bărbat kare nă se lasă a fi minotaxrisată.

— Dar aea Dama, kare pare a nă fi în toate mingele ei?

— Ax! frate! Este o nebună de Balamăk! Ști kare e bărbatul ei? Acella kare fărmează ne gîndări în kamera de diskăsiuni, rezimat de sobă. Este un din cei mai onorabili băbați: karakteră, inimă, kăltură, spiriță, nimik nă'i linseme. Ei bine! Înkinșentele kă este omășă cellă mai nenorocită din lăme!

— Și ce l'a silit să ia de sodie n'acea nebună?

— S'a însurat la 23 de ani: abia emisse din kollegiă! S'a însurat pentră ka să fără mășumirea măi-kăsei, kare voia s'ă vază însurată. D'a dăoa zi dăne

kənənîe, s'a kžit; dar, pe de oparte kopii, pe d'alta p-
rinciî, pe d'alta rşminea de lşme, illş fşkşgş sş rabde
nebşniile eî, ka mi Sokrate gşstatea Kşantinei. Trebşe
sş intri în kasa eî, ka sş te înkredinşezi kştrebşe sş
şşfere bietsl bşrbatş! A întrebşingşat omşl, ęe e drent,
toate mijloaęele ka s'o dea pe kallea dreantş; dar kş
nebşnşl ęine o skoate la kalle? Pe lşngş alte nebşniî,
'i a intrat în kanş kş este mi poetş; kştre toęi amięii
bşrbatşlşi, ea reviteazş versşri fşkşte de dşnsa, ver-
şşri de nebşnş. Daka bşrbatşl se înęearkş a se o-
pşne la vr'şna din nebşniile eî, ea d'odatş pşne mş-
nile în moldşri, mi înęene a striga în gşra mare; „şnt
ştpinş assolşte pe gşstşrile melle; trşeskş kş zestrea
mea; nş'mi pasş de opinia pşblikş; daka bşrbatşl nş
e mşlşşmit de mine, sş pleęe; eş mişş sş trşeskş
fşgş bşrbatş; voiş fi mai feriqitş singşgş dekşt k'şn
bşrbatş mototolş.“

— I trebşe dar şnş bşrbatş mşskalş? . . . .

— Eş n'amiş pştea trşi o zi kş femeea aęeasta.

„Sş ne întoaręem okii della aęestş şnektakolş.

— Ia şpşnemî, te rogş, ęine e Domnşl aęella
bşrtosş mi skşrt, mi kş okelarî pe nasş, mi kş gşlersl
a la Meterniş?

— Este şnş bşrbatş predestinatş par excellence.
Reposata nevasta lşi era kşrbşne akkoneritş, drakşl
inşovonitş; d'a dşoa zi dşne kşnsnie, ea a minotşrisat
pe bşrtosşl eî bşrbatş. Era femeea ęea mai kaprięioasş
mi mai înkşpşşinatş din kşte am vşzst; detesta pe
bşrbatşl eî, nşmaî fiind kş nş semşna kş eroii din ro-
manşşrile kare ęitisse kşnd era fatş mare.

— Nş 'lş lşasse kş konsimşimşntşl eî?

— Ba da; înşş nş'lş ştima; s'a mşritat ka sş se

emanăneze de tstella p̄ringilor. D̄su'zn̄ an̄ de s̄xf-ferin̄ge, b̄rbatsl o s̄sr̄n̄inse în flagrant̄ delikt̄ k̄ o kalf̄ della o liuq̄k̄nie; martorīi konstatar̄ fantsl; b̄rbatsl o p̄sse într'o tr̄s̄sr̄ḡ w'o trimisse la p̄ringīi eī, x̄nde m̄sri de oftik̄, d̄su' zn̄ an̄ de rom̄skare terribil̄.

— D̄smnezē s'o erte! Dar b̄rbatsl acella k̄ fi-sionomia de Xīep̄, mi kare kast̄ tot în p̄mint̄?

— Ell̄ a p̄inst̄ d̄soz̄ neveste; cea d'̄ntīī era o femē romantik̄; cea d'a d̄soz̄, o neb̄n̄ de fel̄l̄ acellia k̄ kare f̄k̄x̄w̄i ak̄m k̄n̄om̄tinḡ. Avaricia, ka-lomnia mi golosia, trei v̄içis̄ri domnitoare alle acest̄ī b̄rbat̄ miserabil̄, desḡstar̄ de d̄ns̄xl̄ ne nevasta l̄ī cea romantik̄, kare 'm̄i smint̄isse kreer̄ī k̄ WER-TER aī l̄ī Goete mi k̄ LELIA a l̄ī George Sand. D̄s̄p̄ trei an̄i d'o vīaç̄ am̄rit̄, ea se des̄p̄rç̄i de b̄rbatsl eī, mi se înamor̄z̄ d̄s̄ne Domn̄xl̄ acella kare se p̄rimbl̄ ne ḡnd̄s̄rī, k̄ m̄īnele ala Napoleon, w, k̄ faça a la Neron.

— Aktor̄xl̄ acella, esagerat̄ în toate? Acell̄ tin̄ al poet̄sl̄ī romantik̄ de D. Millo?

— Ell̄ îns̄sūi.

„K̄m deveni possessor̄ ne in̄ima acellei femeī, p̄b̄r̄d̄ios̄xl̄ eī amant̄ o imbr̄k̄k̄ într'zn̄ kost̄m ori-ental̄, mi kamera eī o tan̄iç̄ tot d̄s̄ne ḡst̄xl̄ orient̄al̄.

— K̄m se vede, toate ḡst̄x̄rile selle s̄nt ori-entale?

— Kam aua. În lipsa l̄ī, amanta medea toat̄ zioa înkis̄ în kamera eī, (keiea o p̄stra ell̄); mi ea p̄iim̄ia n̄stred̄xl̄ ne fereastr̄, de la o servan̄t̄ fi-del̄ ut devotat̄ l̄ī; toat̄ zioa o vedeai rest̄rnat̄ pe sofa, k̄ kafeaoa l̄nḡ d̄ns̄a, f̄m̄nd̄ d̄in nergelea,

admirându'și nosele și kostămi orientali în oglinzele de klemtarș alle Ocidentăși, și citind romanele lui George Sand și alle lui Göete. Seara kamera era luminată d'o kandelă kolorată; și kând amantel intra în temnișă Afroditei, o afla năstind într'ună năoră de țatnă; iar ea, toată în albe, pără o fantasmă kăm 'și o înkinsește imaginașnea șnor пощї germani. În nopșile velle frămoase, amanșii rătcheaș, ka dșoi Somnambeli, ne kreasta kolinelor, prin vșile obskure, p'ntre stăncule rinoase, kontămplănd în tăchere, ore întregi, frămseșea Lănei, mărșăra apei, kăntekel privigetorsăși; în nopșile ploioase saș geroase, eroi șmedeaș inkiși în kasă, ka șrsel iarna în vizșina lui, trăind o viașă șrdanașalikă. . . . Așeasta a șinșt vr'o dșoi ani. Într'o seară șervanta ei aleargă într'ună șșffletș la medikel kșrantș, răgăndu'lē șă viie iste șă skane de la moarte ne doamna ei, kare se inveninasse kș morișoaiķă. . . .

— Dar țe nevoe a avșt șă se omoare? întreașă medikel ne șervantș.

— Vășește ne Domnș k'ar fi șamșrezat.

— Nășai nentș așeasta trebșe o femșe șă 'și ridișe viașă?

Așoi, de, illș isbește mșlt! Așa este năștia de dragoste!

— Arde-o-ar fokel de dragoste! zisșe medikel rizișd.

În fine, kș lante dășe și kș șănge de rășoi, eroișna dette afară tot venișd destinatș nentș moareși. Nș treks mșlt, m'ășzirășm kș iar s'a inveninat; d'astș datș, tot așștorșl medikalș a fost fărș folosș. Pe nășl morșii, se zișe k'ar fi pronșșgat așește kșvinte:

— Of! ră! imi pare că moră pentru tine. . .“

Moartea începe pe bazele ei ultimale căvântă.“

— Dar acea femeie mare (slabă), scapă, că
trăsele fisionomieii askăite, mi pare seamă că o
Veveriță?

— E Neaga rea din noveste; femeia cea mai ar-
deată din câte am văzut. Ea a lăsat din amoră pe
bărbatul acela sărăc mi scăpă, și omă ardeată
ca mi dăna, și găsolană înnoată. Șante ană aș
trăit împreună, ca căinele că pisica. Ea illă căkălea
toată zăliga; mi că căt ținea ellă, că atăt ea flekărea.
Dneoră ellă o înkidea în kamera ei, mi ea sărăgea gea-
mări mi oglinzi, mi arăna tot pe fereastră. Într'o zi
pleacă amândoi să'mă vază konsăgenii; mi ellă o
păcăsti la mamă sa, o vădăvă rea ca mi fiesă; peste
trei zile, bărbatul se pomeni că dăna în casă, ca
vînătoră că ară în spinare. Ellă lă atăcă păcă
m'o oki; ea se păse la dăntă, mi zisse: „na, doă trei.
Fok!“ Bărbatul începe să rize. Nevăstăka trăimă.
Toți prevedeaș căceastă căștorie o să aibă și tră-
gikă sfărit: dăne sărănga tătror, Konsistoriă i de-
spăci. Ea este akă vădăvă, mi e atăt de rea, în-
căt servitorii mi adoratorii ei nă pot trăi că dăna
decă 24 să 48 de ore, cel mult. Să ferească Dă-
nezeș pe totă neamă omeneskă, ortodoksă mi katolikă,
de păcă, de fără mi de mărirea rea.

— Dar acea femeie melankolikă, care nici nă dan-
dă, nici nă vorbește, nici nă joacă lotonă, că să tot
pe găndăci?

— Înfortăna! Căștorie ei este oglinda mai
tătror căștoriilor din zăoa de azi. Înkinșemteci că
căștorie ei a dănt nămai o lăpă.

— Din ce cassă?

— Din cassa nemernicăieî bърbataxăi ei, kare este a-
чellă vagabondă, destrămată și fanfaronă. Ellă a krează
къ късьtoria este o petrecere d'o noante la balsă mas-
kată. Vede acea femeie melankolikă, i plache, și prin-
tr'ănă samsară de късьtoriă, o ia de nevastă; kel-
tăște la năntă peste țină sate de galbenă, a natra
parte din zestre; a dăoa zi însă se kăște, se șperie
de fanta sa, vede къ късьtoria nă e o glășă, și între-
băncează mijloacele chelle măi infame ka să se despăr-
de ea; arănkă kalomniile chelle măi negre asupra bieteî
femei, kare are o mie de kalităđi, și kare merită o
soartă demăă de inima ei. În fine, prin maniera lăi
brătală, ellă o forță a fagi la pьringiă ei, fьră a 'i in-
nănoia măkar zestrea kare a keltăit'o într'o lănă. Kon-
sistoriă a pronunțat eră despărțirea lor, kă konsimți-
măntă amăndărora. Kănd illă întreabă chineva: „Ce
tea silit a te însăra, m'ănoă a'ăi lăsa nevastă?“ Res-
punde rîzînd: „Eram beat kînd m'ăm însărat; m'ă dăoa
zi m'ăm vьzăt în lanșră, și am rămăt lanșrile skla-
viei; libertatea e măi skămpă dekăt totă.“

„Fie aчeasta o legișne pentru pьringiă, șpre a'ăi
deskide okiă bine kănd imă mărită fetele.

— Asemenea miserabilă, observăă eă, la nașis-
nele chivilizate, șunt provokađi de konsăngeniă femeii,
insăltată kă asemenea modă infamă; și nină în fine,
ei șunt morgiă, și societatea skăpată d'astfel de mon-
ștriă socialiă.

— La noi e din kontra, fratele măă! Asemenea
infamă nă șfferă nimik ničă din partea legilor, ničă
din partea pьblikăxăi, ničă kiar din partea familiilor
ofensate; ba șunt inkă bine vьzăđi, bine priimăđi; și

orî kund mi de kâte orî vor sã se mai însoare, pãringii se întrekã a sakrifika fetele dãne asemenea monstrii.

— Ka la noi la nimeni! Bietele femeï! Elle sãnt la noi niute adevãragi martiri!

„Dar acea femee înaltã, orgolioasã, ce 'mi dã aerul de reginã?

— E fata snã ex-boerã din protinendada; mi bãrbatãl ei e acellã jãne intelliginte ce dangã akãm kã D-na Червчанс. Ellã este fiãl snã Postelnicelã, lãt pe prokonsealã de tata nevesteï lãi, kare s'a înamorat de dãnãl la etatea de 12 anï, imitãnd pe mama lãi Rems mi Romãls; kã differinga kã Rhea Sylvia fã îngronatã de viã, fiind k'a violat jãrgãmãntãl de kastitate fãkãt p'altarãl Vesteï; iar fata boerãlãi, kare se krede strenepoata lãi Mircea Vodã, fã datã kã sila dãne fiãl de Postelnicelã. Dãne niute vekï xrisoave, ellã se krede a fi adevãratãl strenepot al lãi Mircea, eroãl della Nikonolã; nevasta lãi însã illã dispregãmte, sãb kvãntã kã ea este astãzi fatã de Mare Vornik, ai kvãria momï mi strãmomi figãreazã în bãtãlliile lãi Radã de la Afãmagi, Mixai Viteazã mi Matei Bassarabã; kã prin ãrmare, ea e nobilã, ka o fatã de Lorzi Englezã; iar bãrbatãl ei, snã mojikã, zice ea; mi 'lã trateazã ka astfel, addãkãnda'i aminte tot dezna originalãi plebeanã; mi zikãnda'i, kund i e lãmea mai dragã: „taçi tã sã vorbeskã eã.

— Acheastã kvããtorie imi addãce aminte o trãssãrã de sniritã a lãi Solomon, ka konillã. Fiãl lãi Davide al Evreilor se jãka arãiãe kã konii de etatea lãi.

„Ûnã Evreã din poporã se presintã la Solomonã, pe kund jãka arãiãe:

— Solomoane, zice israelitul, m'a trimis tatăl David ka s'mi snăi tã ne kare din trei fete sã iaș de nevastã? Șna e mai avstã de kãt mine, alta e mai de neamș de kãt mine, alta e de potriva mea.

„Solomon, șrmândș'ui jokșl, respãnse:

— Tãvĩ tã sã vorbeskș eș, skoalã tã sã mežș eș, fie kșm voemti tã.

„Acesta o renetã, Solomon, mai de mșlte ori.

„Israelitul, omș simplș, nș ingellesse filosofia acestor kvinte; allergã inanoi la Davidș.

— Împãrate, zisse dñsșl; Solomon 'mĩ-a respãns acestã: „tãvĩ tã sã vorbeskș eș, skoalã tã sã mežș eș, fie kșm voemti tã.“

— Și n'aĩ ingellesș nimik din vorbele acestea?

— Nș, kșminate împãrate!

— Kredeam mai de sniritș ne fiũ lși Israelș. . .

„Askșltã dar, zisse Davide; mi bagã bine in kapș ceea ce veĩ azzi.

„De veĩ lșa de nevastã ne fata cea mai de neamș de kãt tine, ea iũĩ va zice in toate zillele: „mie mi se kade sã mežș jos, kã fatã de neamș mare; iar tã sã mežĩ in nișoare, in nain!ea mea, ka șnș omș de rñdș, aĩ kãrșia momĩ mi stremomĩ aș slșgãrit m'aș robit la momĩ mi stremomĩ meĩ.“ Și de veĩ kșteza tã a vorbi m'a lãkra ka șnș bãrbatș, ea se va plũge la neamș-rile ei celle mai nșternișe de kãt tine; mi cellș mai tare are mai tot de-șna drentate; mi tã veĩ fi șmi-lit, mi te veĩ da dșne pãrș, mi te veĩ krede ferivit a fi servșl neveteĩ talle. Aĩ ingelles, fișle allș lși Israelș?

— Am ingelles, kșminate împãrate! Nș voiș lșa de nevastã o fatã mai de neamș de kãt mine.

— Daka veī lsa de nevastē o fatē maī avstē de kēt tine, ea iūī va zīce, īn tot minstl: „tačī tē din gēgē, kē mie mi se kade a vorbī m'a porēnčī; iar die a asklta m'a te sēsne; fiind kē kē zestreā mea trēmtī tē, din zestreā mea īmbravī, kē zestrēā mea te fēdslemtī.“

„Šī daka veī ksteza tē a vorbī m'a lskra ka bērbatš, ka kanš al femeī, ka pērinte al koniilor, ka stēlnl kaseī, nevasta ta se va plēnge la neamērile eī čelle avste; šī čellš avstš are maī tot de-šna dreptate; šī tē veī fi smilit, šī te veī krede feričitš a te rēmi servēl nevesteī talle. Īngelles-aī mi ačeasta, fi-izle allš lēī Israelš?

— Am īngellesš, lēminate īmpērate! Nē voīš lsa de nevastē o fatē maī avstē de kēt mine.

— Iar daka veī lsa de nevastē o fatē de potri-va ta, ničī maī de neamš ničī maī avstē de kēt tine; o fatē kare a fost kreskētē de pēringiī eī īn frika lēī Iexova, adikē īn dēxēl čellor 12 porēnčī alle lēī Moise; o fatē aī kēria pēringiī aš trēt līnūtīgī šī feričiīgī, šī aš mēnčit amēndsoī īn dreptate šī īn kredingē; o fatē īnsfīrmit kē jēdekātē dreantē šī kē īnimē kēratē; šnš pēmtēntš bēnš šī roditorš, šnde sēmīnga sē ro-deaskē īnzēcit; ašnčī ačea fatē va fi sēsēšē die, ka šnšī pērinte; šī te va īšbi, ka n'šnš frate maī mare; šī te va čīnstī, ka ne stēlnl famillieī, šī ka ne pērintele koniilor; šī i va fi eī milē de tine; šī te va īngriji kē kēldēgē la sēfferīnge; šī te va mēngētia la nekazēri; šī va ekonomisi čelle agonisite de tine; šī va fi kasa ta ka šnš stēnš de miere; šī ea va fi mat-ka stēnēlšī, iar tē, albina stēnēlšī; šī va īnflori kasa ta, kare va fi ka šnš finikš resēdit līngē īsvoarele

anelor, ce' mi va da rodul sã la timpul sã, mi la umbra kãrgia se va adãposti kãllãtorãl obbositã; mi konii tã vor fi niute komorã pentru tine; mi în bãtrãnegele talle çelle adãnã, veã affa ajstorã mi milã della konii tã, kari vor fi împrejãrãl meseã voastre ka niute tinere odrasle de finikã împregiãrãl Kedrilor Li-banãlã; mi bine-kãvãntarea lã Iexova fi-va neste kasa ta, mi neste famillia ta, mi neste semingia ta!

„Îngelles-ã akãm kãvãntele îngellente alle fiãlã meã Solomon?”

— Am îngelles, lsminate Împãrate! Sã domnemiã anã mãlãlã neste noporãl lã Israelã! Fiãl tã çellã îngellentã va face ferichirea sãrãnilor lã! Voiã lãa de nevastã ne fata çea de otriva mea; mi voiã bãçisma îngellençisnea lã Solomon la tot noporãl lã Israelã.

— Ômbã sãrãtos! Mi kãm iãl veã aunterne, ama veã dormi.“

Açestea zise Davide fiãlã lã Israelã, kare se în soãl kã fata çea de otriva lã, kreskãtã în frika zeitãlã; mi tãrã mĩnã la finele vieãlã lã liniãtitã, voioã mi ferichitã.

— Daka fiãl de Postelnicellã, bãrbãtãl açelleã fe-te de boerã Mare, osservã Misticheskã, ar fi kãnoskãtã îngellentele kãvãnte ølle konillãlã Solomon, de sigãr n'ar fi lãat de nevastã ne pretinsa nepoatã a lã Цепенеш Vodã mi Mirçea Vodã.

— Poate, adãogãiã eã. Dar kãnd s'ar pãbli-kø açestea, mi le ar kãnoaunte toãlã, krezi-tã oare kã bãrbããlã ar ørma konsiliãl lã Solomon?

— Mã kam Indoeskã: fiind kã omãl e lakomã mi vanitoã din natãra lã; anoã lãksãl, adevãrata kangre-

пъ а знеі societății, silențe pe mълці а кѣдеа ін гре-
шала ін қаре а кѣзст fiisl de Postelnicellă.

— Кѣм не vom аштерне, аша vom dormi.

— Vezi тѣ не jъnele ачелла қаре кѣртеазъ п'ачеа
Дамъ ін negre?

„Este зп poetă din чеї norocii даї-veaksixi XIX.
Poetul ачеста observasse la teatrъ кѣ о Дамъ Mare
illă агintъ кѣ lorneta ін toate serele de reprezintagisne;
ingellesse dar гъндsl kokettei; ші інтр'о seargъ, о а-
mtentъ la intrarea d'afargъ а teatrăslă.

— Permiteți, въ rog, Doamna mea, съ въ fakă о
simnлъ ші singъръ întrebare?

— Borbește, Domnule, i resurse Dama Mare.

— Кънд нотă гъси не D-нъ Z. . . . а kasъ?

— Пе бърбatsl меѣ? Tot de-зua dimineața, ін-
tre 9 ші 10 ore; seara нъ este niči odatъ akasъ. . .

— Mersi, Doamna mea. Am ingelles. . . .

„A dъoa seargъ, poetul se dъsse la Doamnsl Z. . . .
қаре linsea, dar nevasta lăi era а kasъ; din nenoro-
чire, ea нъ era singъръ, ші poetul se mългъmi а 'i lъsa
karta de vizitъ.

„A dъoa zi, ellă vълъ intrând ін camera sa зпă
oare қаре, че ачеа аерsl знxi servitoră de ministrъ.

— Aiči made Doamnsl M. . . ?

— Eă зъnt Doamnsl M. . . .

— Sъnt della Doamna ачеаа кѣria 'i аї vorbit
ін skarra teatrăslă, alaltъerї seargъ. . . .

— Че noftoști?

— Амї vrea съ шtiă dake Dъmnеata оmti інтр'а-
devърă D. M. . . ?

— Ка съ krezi кѣ оă зъnt D. M. . . . trebъe съ'цї

знáиѣ че ам vorbit кѣ Doamna E... ín skara tea-
trásláí?

— Аша, Domnsle.

— Eatъ че-ам vorbit кѣ D-na E... ín skara tea-
trásláí.

„Doamna mea, 'í am zis, kând pot gъsi akasъ ne
bъrbatal Dъmitale?“

Шí nevasta D-лáí Z... 'má a respъns:

— „Seara, níчí odatъ; dímineаda, íntre 9 шí 10 ore.“

— Dъmneata emtí Domná M... , respъnse lakeá.

Цíne, te rog, ачеastъ skrisoare; шí гъмъí sъ-
пъtosъ!

— Foarte 'цí mълъzmím!

Poetá desígíъ nliká, шí skoasse зn билетъ nar-
fъmatъ шí кѣ marginile de гъдеа; ín билетъ se zíchea:

„Íntre 12 шí 0 ore dъne miezál nonцíí, 0 femea
te va ашtenta la noarta kaseí melle. Kъvъntá de or-
dínъ este Venera. Ъrmeazъ n'аchea femea.

X....

P. S. Arde аchestъ билетъ.

„Din kontra, zisse poetá, íllъ voiъ пъstra, аchestъ
билетъ, ka okíí din kanъ.

Poetá nostrá, kare serbeazъ ne Sfíncíí чеí fъгъ
de argint, kъmнъгъ nentъ prima оаръ знъ bokkanъ кѣ
nomadъ шí 0 stíklъ de es-bъket; кѣ nomada ímí зnse
пъrá, шí кѣ parfъmá ímí stroní toate vestmíntele;
anoí se dъsse de ímнrâmtъ della знъ amíкъ íntímъ знъ
gerokъ ш'о nereke de mъnъшí. Dъne че mъnkъ kъt
treí шí бъз kъt шase, se kálkъ; la 12 ore шí jъmъ-
tate din noante era la noarta kaseí D-лáí Z... .

0 femea íllъ ашtenta ín pragá porцíí, кѣ цígara
ín gъгъ.

— Че пофтемѣ, Domnule? ѿ întrebъ femeea, възъндѣ'лѣ къ интръ ѿн картѣ ка а касъ ла дънсѣл.

— VENERA, respsnde poetsl, kъstъndъ'шѣ de kalle. Femeea illъ ajъuse, шѣ 'ѣ zisse:

— Vino dъne mine.

Poetsl o ягмъ. Їн канѣл жнеѣ скърѣ дѣн dos, femeea ѣ шонтѣ ла зреке:

— Ia чѣsmele ѿн мънъ, fѣнд къ skirъie.

— Aѣ kavintъ, zisse poetsl; шѣ, asemenea лѣ Тъѣтѣ, ambassadorъl Moldavieѣ lъngъ Szblimъl Hadimъx, poetsl remasse нъмаѣ ѿн кълцънѣ.

Trekъ жнъ koridorъl lъngъ, abia lъminatъ d'o lamпъ mъrindъ; trekъ apoѣ print'о sallъ spaѣioasъ, че servia de anti kamerъ, illъminatъ bine de маѣ mълte lamne. Trekъnd ne lъngъ o жмъ, азѣ гъра жнѣ ministrъ, че diskъta къ kollegiѣ szѣ ѿnaltele kestѣnѣ de Statъ. Femeea mergea ѿnainte; poetsl o жма. Ellъ se onpѣ la жша konsiliъlъ de ministriѣ, пъsse зрекеа ла жмъ, шѣ askъltъ, зѣтъnd Amorъl pentъ Patrie.

— Treбъе, зѣчеа жнъ ministrъ, съ sfъrimъm, k'o singъrъ lovitъrъ, шѣ ne liberalѣ шѣ ne retrograzѣ; съ formъm o kamerъ a noastrъ, къ kare съ fъchem dѣn Romъnia чеea че а fъkъt Kavъrъ dѣn Piemonte. Szntegѣ de пъrereа mea?

— Foarte frъmosъ, osservъ жнъ altъ ministrъ; dar kare va fi пъntъl nostrъ de reazimъ ѿн ачеаста?

— Politika лѣ Guizot."

Kondъkъtoarea poetslъ, kare ajъnsesse la жша бѣdъarъlъ nevesteѣ D. Z. . . se ѿtoarse къtre favoritъl Mъseler: „

— Їnkъlъte ѣste, ѣ zisse ea.

Dar kare ѣ fъ mirareа kъnd нъ възъ ne nimenѣ

în urma ei. Alergъ iste înapoї, mi remasse îmbrămăritъ vъzъnd pe favoritul Măselor kа чismele în stъnga, kа sнă stiletъ în dreapta, mi kа srekeа linitъ de gаsra broanteї della sнa kamerei snde diskstađ D. D. ministriї. Se аnnonie închet de dъnsъл, mi'лă trasse de gerokъ, tokmaї kъnd sнъл din ministriї ziceа kъ gъvernъл trebze sъ sremeze politika lăї Guizot. Poetъл i făks semnъ sъ se depърteze; dar biata femeе, palidъ mi tremъrъndъ, illъ trъgeа tare de mъneka gerokъlăї; poetъл, disperatъ kъ perde mirъл diskъișnilor ministeriale, i pssse stiletъл în pentș, ш'о renezi în mijlokъл sallei. Femeea, sneriatъ, аlergъ la nevasta D. Z. . . . sъ 'ї rapporteze kondșita negъnditъ mi kompromitabilъ a amantълăї.

În timnъл аchestra, poetъл азzi чelle srmъtoare:

— Korsъișnea fs o armъ fatalъ în mъna lăї Guizot; ellъ nлti skъmnъ аchestra la Febrъariș 1848.

— Цunta jstifikъ mijloachele. Trebze sъ ne sakrifikъm pentrs binele Romantieї, ka Girondiniї la 1793 pentrs ferichirea Franchieї. Pearъ individъл, trъiaskъ prinçiniel!

— Kъ legeа elektoralъ în vigoare, пъiine manse de rezmitъ! Daka liberaliї ar fi kъ gъvernъл, Xidra aristokratikъ ar fi sdrobotъ fъrъ grestate.

— Liberaliї sânt kontra noastrъ; passisnele atъл 'ї аđ orbit pe Demagogi, inkъt ei vor lăkra kъ Retrograziї kontra Gъvernълăї. Gъvernъл însъ e tare, mi fъrъ аjstorъл Liberalilor: el are fъnkъișnele, oare аrъл, are korsъișnea soçialъ. Trișmfъл e al nostrъ! Odatъ kullare, kъ bssdъgansъл în mъnъ, vom face a ni se erta ori че illegalitъi. La votș, Domnilor!

— Inkъ sнă kъvълtș! Eđ nerzș mai mълt de kъл

toji Dəmneavoastrǔ: pǔnǔ egi liberalǔ, azi moderatǔ infokatǔ, nerexmind planǔl nostrǔ, mǔine eǔ sǔnt mort, mort politicheste, mi nentǔ eternitate!... Nǔ mǔ temǔ de Kǔrtea de Kassagiǔne; mǔ temǔ de kǔrtea cea fǔrǔ appelǔ. mǔ temǔ de tribǔnatǔl istoriei. Sǔ amǔ-nǔm diskǔziǔnea, sǔre a ne maǔ kibzǔi, ka sǔ nǔ ne kǔim.

— La vot! La vot! strigǔ maioritatea.

Pe kǔnd ministerǔl pǔceda la votǔ, poetǔl se dirigea kǔtre kamera Dǔlchineiǔ salle, kare 'lǔ auptenta in pragǔl zǔiei, fǔkinds'ǔ mereǔ semne sǔ viie maǔ kǔrǔnd.

Atǔta fǔ de mare graba poetǔlǔ, mi frika ce 'lǔ konrinse kǔnd vǔzǔ kǔ sǔnge reche sitǔagiǔnea sa cea kritikǔ, inkǔt intrǔ deskǔlǔǔ in kamera Afroditei. Ūǔa bǔdǔarǔlǔ se inkisse kǔ keiea ne din intrǔ.

. . . . .

La 3 ore dǔne miezǔl nopǔii, poetǔl eǔia ne poarta kasei D-lǔi Z... , kare venisse in dǔozǔ rǔndǔrǔi, in noantea a ceea, la zǔia kamerei nevestei lǔi, a se informa de sǔnǔtatea ei: fiind kǔ ea se pǔfǔkǔsse kǔ e amalatz; mi kǔnd nevasta era nedisnǔsǔ, bǔrbatǔl respekta altarǔl konjǔgalǔ. . . .

Kǔm ajǔnsǔ akasǔ, poetǔl fǔkǔ intǔiǔ o epistolǔ anonimǔ, adressatz xǔsia din kaniǔ liberalilor, in kare relata kǔ d'amǔnǔntǔl diskǔziǔnea mi decisǔnea ministrilor din noantea pǔcedentǔ; dǔp'aceea fǔkǔ o poesie Dǔlchineiǔ salle, din kare koniem o strofǔ :

Fǔrǔmoasǔ eǔti o angelǔ! ka rǔmenile zǔiorǔ,
Ka Lebǔda cea albǔ pǔibeagǔ pǔrin grǔdinǔ,
Ce-aci o vezi ne apǔ, aci iǔr p'ǔntre florǔ:
Aǔa pǔrǔ inainte'mǔ, kǔnd Zee, kǔnd reginǔ!"

„Dǔlchineea nǔ se lǔsǔ maǔ pǔrejos dekǔt poetikal

eī amantǎ; improvizǎ mi ea o poesie, din kare kopiem prima strofǎ:

„Voī vǎ jǎkaiǎ adesea k'ǎnǎ ce perikǎlosǎ,
Kǎ Domnitorǎl lǎmiǎ, kǎ seksǎl chellǎ frǎmosǎ,
Kǎm ǎnǎ kopillǎ se joakǎ kǎ-a fokǎlsǎ volvoare:
Orǎ cine altǎ s'ar arde la'ntǎea înçerkare;
Voī însǎ nǎ vǎ ardeuǎ, çi ardeuǎ kǎ tandrege...“

Într'o noante, poetǎl însǎ permisse ǎrmǎtoarele
osservaçiǎni illǎstreǎi salle amante.

— Pentrǎ ce ești infidelǎ bǎrbatǎlsǎ Dǎmitale,
kare posedǎ atǎtea kalitǎuǎi eminente?

— Pentrǎ singǎrǎl kǎvǎntǎ kǎ e bǎrbatǎl meǎ,
respǎnse koketa rǎzînd.

— Nǎ te'nghelegǎ, Doamna mea.

— Sǎ mǎ esprimǎ mai limuede: fiind kǎ sǎnt
DAMǎ MARE.

— Mai ǎgîn nǎ te'nghelegǎ, angelǎl meǎ.

— Aǐ vǎzǎt represintǎndǎse drama întitǎlatǎ **TÛR-
NÛL DE NELE** (La tour de Nesle)?

— A! Înghelegǎ! Este lege însǎ ka toate Damele
Marǎ, în kare întrǎ markise, baronesse, kontesse, dǎ-
çesse, prinçesse titlǎre, mi regine kiar, sǎ fie toate
kriminalǎ?...

— Poetsle, respǎnse Dama Mare; ts trǎești în-
tr'o lǎme de illǎsiǎni! Inima ta kastǎ nǎ kǎnoante mi-
seria klasselor din kari fakǎ eǎ parte! Aflǎ dar kǎ sǎnt
dǎoǎ felǎri de miseriǎ: ǎna, esteriorgǎ, materialǎ, de
strade; miseria orfaneǎ, miseria vǎdǎveǎ, miseria vǎl-
gǎlsǎ, innocentǎ mi îndobitocitǎ, kǎrora le lipsește a-
desea ǎinea din tote zillele; dar açeastǎ miserie, ce
este ea oare ne lǎngǎ miseria inimeǎ chellor din klassele sǎ
periore alle sovietǎuǎi? Ts n'aǐ o para în ǎngǎ; ești

însă cellă mai fericit! Ai zărit la teatru o Damă Mare, și s'a părut că 'uși face karte, și katezat, și eată-te domniș absolțiș pe kornel și pe inima ei. Voemți să te însori? Ei bine! Îuși allegi singur femeea kare 'uși konvine, kă kare te notrivemți la toate; și eatăte fericit! Nă este tot astfel kă Damele celle Mari. Margarita de Bărgogniă, din drama TĂRNĂL DE NELE, a lăsat de souș pe Lădovik X, regele Franței, fără plăcereă ei: fiind kă așa o chereă politika kabinetelor respektive. Ei bine! Kornel bărbatșlăi, inima amantșlăi. Înțelegi-tă kăm o regină a Franței, dăp'o noante de orgii kă gentilomă d'ăi Kărgiă, devine fără voceă ei kriminală? Ea joakă la lotărie kănel ei, renștagișnea ei de regină gilotinată, sursăzrată, săș inferată în șmerș, kă cellă din șrmă kriminală; asta este lăkră șmor? Noi însă, Dame Mari, kari nă șntem regine, espănem nămai renștagișnea noastră de gentilomă; nă arănkăm în Sena kadavrele amanșilor noștri d'o noante.

— Dar renștagișnea șnei femeii, dăpe părerea mea, kată a fi mai șkămpă dekăt viața, de kăt totă.

— Poetă! Nă șita kă femeea are o inimă, în kare Natșra a năș amoră, kă șnă prinșipiă al vieței morale. O femeie fără inimă este șnă kadavră! Kășștoriile Damelor Mari în genere șnt niște kășștorii de kalkăș, de konvenșiane; șnt șnă kontraktă șnde întră avereă și posișiane, kă kondișioni esșentiale; dar nișă avereă nișă posișiane nă konștitșe fericișnea; fericișnea femeii o konștitșe nămai amoră. A voastră gloria, al noștră amoră. Păringiă mei, milionari, aveă nevoe de șn ginere kare, prin prouiriile selle merite, să ridice familiă noastră la cea mai în-

naltz treantz a societziu. Bzrbatzl meš a fost ministru. Eatz viszl de azrš al pzringilor mei!

— Trebsia sz zrmezı imnzlsiznea inimeı Dszmitale de poetš; trebsia sz 'dri allegı singsz bzbatzl, znš bzbatz poetikš ka Dszmneata, nz znš bzbatz prosaikš.

— Nzmaı o femeeliberz, o vzdzvz, poate face la noi asemenea allegerı; saš zel nzdin, o fatz orfanz, kz altz edzkaizne, mi in alte kondiizni; o fatz insz ka mine, trebz sz alleagz inre bzbatzl ze 'ı destinz pzringiı, mi inre prostiizne saš kzllzgrie. Feriçirea sz in rzl çellš maı mikš. Binele assolzš nz esistz. Totzl este relativš in lzme.

— Ši konklziznea argzmentzriı Dszmitale ?

— Kornzl, nentz bzbatzl kare 'mi flateazz vaniçizle; inima, nentz amantzl kare 'mi prokzrz poesia simuzriilor.

— Mzrgineuntete zel nzdin la amorzl znš singszš amantš.

— Ka kzm ai zice: „mzldzmeuntete nzmaı kz pzine mi kz anz, kznd disnzı d'o masz regalz.“ Azi, poetzl meš, e tzzziš! Primzl nasz kostz; kznd te afli in abisz, e foarte kz greš zrkarea in kreasta mntelzi, n'znš pzrete de stzrkz ka kremenea.

— Aşa dar, totzl atzrnz della edzkaizne ?

— Totzl, totzl! Amorzl mi mliinçza, mama mi bzbatzl, eatz sorgintea fericiiriı familieı ş'a Societziu.

— Ai kzvzntš! oftz poetzl.

— In fine, intrebaıš eš pe Mistiçeskz, desnodz mznzl aचेsteı intrige ?

— Ka toate desnodz mintele intrigelor de natzra aचेasta. In linsa poetzli la çarrz, znde aचेasta a intzrzizat vz'o dzoz lzni, Dama çea Mare l'a inlokzit kz altzl,

kare, de mi nъ era poetă, nъ era însă bърbatul ei. Poetul nostru, ka mai toți poezii, s'a revoltat d'această infidelitate; ш'a rsmnto kъ amanta lui cea aristokratъ, trimițându'i unș billetș kъ zrmъtoarea koprindere:

„Че съ nашte din nisikъ шоareчї mъnъnkъ. Ѐmї pare rъđ kъ am strikat orzъl ne gїnte. Adio! Rъmъї kъ prosa, fiind kъ poesia nъ e de gъstъl Dъmitale.“

Dar съ ne întoarchem privirile della asemenea triste tablourї. Kъ kъt te zрчї mai mълt in atmosfera societății, unde ar trebxi съ intilnemї mai mълtъ virtute ши progressș, avъnd mijloace чеї nșingї a'шї kълtiva spirital kъ fakla adevъrъlxi, ши a'шї inobili inima kъ fakla moraleї evangelice, kъ kъt te zрчї mai sșs ne skarra socialъ, kъ atъt affi mai mълtъ denpravare, mai mълt makiavelismș. Aчї respirї unș aerș de katakombe ши de morminte; aчї krima o vezї tronъnd, Viđiъl inkъsnatș, gerșl pollarș al nobilelor sentimente domnind in toatъ grozъvia lui. Съ ne odinim nъdin privirile asșura aчellxi tabloș de kъsnicie, kare rekeamъ epoka patriarhalъ. Vezї-tъ aчellș bърbatș kъrъntș, imbъrъnit inaintea timpъlxi preskriș de legea Natъrei? Amorsl de libertate ши de naționalitate aș konssmat viața lui, prekъm fokъl konssmъ чellș mai gigante arbъre dъne sșnrafaga globъlxi. Nъskat in atmosfera cea mai inaltъ a societății, ka un altș Pavel apostolsl, a rsmnt kъ klasa nștredъ din kare fъ-
cea parte: ellș este unșl din martirii kassei sakre, kare a bъxt nъzъ la drojdiї amara bъxtъrъ a esilixlxi, a sъrъчiei, a xmilirii, a persekъișnilor, a kalomniilor infame; dar, asemenea stъnчei kъ farșl din mijlokъl oceanelxi, sșffletъl sъđ de elitъ totъl a bravat.

Vezї tъ aчea femee, kъ fisionomia xnei Madone rafailene,

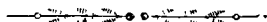
modestă în kostumul ei, dăruie în konvorbirea sa, mi
kă plăcute maniere? Este konsoarta a celui bărbat kă-
runtă, kare, ka mi Tiberiș Grașuș, sakrifikă mai mult de
kât pozisiunea mi viața, sakrifikă familia și kiar, pen-
tră libertatea ponoră și fericierea patriei.

Konsoarta și, kreskută în principii evanghelică,
n'a adăruș illustră și s'ă konsoarte ni și așruș spolierii
saș al trădării, ni și noblețea pergamentelor; și kas-
titatea, îngellenă, blândă, kăltăra spiritală, no-
blețea inimei, o sâmpere de soră, amorsă mi stima
kătre bărbat, ekonomia kasnikă: virtăți mai skămpne
de kât toate tesărele, virtăți kari singăre prodăkă
fericierea adevărată!

Intră în kasa lor; veți vedea domnind ordinea,
ekonomia, armonia kompletă. Ne kănd bărbat și as-
șăruș în kabinet și a lămina ponorsă kă făkăia ade-
vără și, mi a'și sfărțăma katenele prețioșilor și alle
sklaviei, soția și virtăoasă, în mijloksă komilor și,
lăminează spirital lor kă utințele folositoare, mi inkălze-
ște inima lor kă fokă sakră al virtășilor țețgenemă.
Bărbat și nevastă, fie-kare în sfera și, staș în
okă komilor lor oglindă viș de nobile mi frămoase es-
semle; ațtea pentră s'ăfletă și komilă s'ănt si-
gilă pentră țeara tonit, în kare țifrele se sană bi-
ne; s'ănt dalta pentră skăntoră, kare gravează a-
dănk în marmăre karakterele țe artistă voiemte a'și
imărimă.

Ei bine! Eată adevărata kăsnicie! Eată keiea
bolșă și niătra din kănsă și șișă a năosă și edifișă
socială, a Erșalimă și cellă năoșă dăne mallărele bă-
tră și Istră, kare va regenera Oriensă, și va çivi-

lisa Asia. Eatъ famillia, аї кѣria kopii vor тѣи ши vor мѣри ка пѣринѣи lor, kari аѣ штист а ле inspira, кѣ esemhle frѣmoase, resnektѣи ши amorѣи кѣtre semenii lor, ши кѣ esemhle istoriѣe, amorѣи de patrie, de libertate, de drentate.“

CAPITOLU X

Femeea ca amantă.

Din cèle deskrise în kapitolel pꚛecedentă, mꚛ înkredingaiș kꚛ, din 35 de femei ce s' aflaș faꚛ la serata msikalꚛ a Чербꚛeanșlăi, maioritatea assolꚛtꚛ era nekonsekꚛintꚛ; dar kꚛlna, kꚛm am pꚛobat în kapitolel II al aꚛestei opere, sꚛnt pꚛingii mi bꚛbajii femeilor; ka fete mi ka sogii, elle nꚛ pot fi dekꚛt ceea ce voeskꚛ mamele mi konsorgii lor.

Kꚛ toatꚛ kꚛnșigineea socialꚛ, kare ne aratꚛ kꚛ la o satꚛ de femei abia помѣ afla șna mi onestꚛ mi virtuoasꚛ, inima femeii insꚛ nꚛ este nștredꚛ; sentimentele nobile nꚛ sꚛnt toꚛite în aꚛeastꚛ inimꚛ; amorul de patrie mi de libertate nꚛ este ingeꚛat; în fine, fokꚛl sakꚛș, kare face dintr'o femeie o Laskregie, o Kornelie, o Genevievꚛ (a Franșei) este în inima ei fokꚛl akoncrit kꚛ ченшꚛ.

Nꚛ voiș vorbi de 9 Oktomvrie 1857, niči de 24 Ianșariș 1859, la kari femeea gomꚛlnꚛ, kꚛ oare kare kꚛlșꚛꚛ, a lșat o parte aktivꚛ, kꚛntribșind mꚛlt la realizarea doringelor naționale.

Viș la pꚛocesul akșșajilor della 28 Septemvrie 1859, mi la allegerile pentꚛș kamera ellektivꚛ de sșș ministerul Ienșreanș.

Serata mssikală de la Чербуранъ a fost la 19 Noemvrie 1859, în prezioa jădekъдїї прочеслї de la 28 Sentemvrie de kătre kărgile-ănite.

Acestă прочесă era la ordinea zillei; făksse atăta sgomotă, (din kassa прочедъдїї anti-konstităcionale a Găvernăslї Kregăleskă) inkăt tot че era Romănă adevărat doria trismăl drentăslї, adikă, akitarea akssăgilor. Afară de răsosili și reglămentari, kari prin kondăpnarea akssăgilor de la 28 Sentv. sneraă rein-toarçerea vekăslї regimă, че le da nsterea în mănl, tođї Romănї doriaă kă sinceritate utergerea dăne frăntea Romăniei a nelei de revolăcionară, nată kă kare inimicїi đъдїї, văzđđї și askămї, din întră și d'afară, voiaă s'о infereze, kă să jăstifіche prin aceasta kalomniile lor infame.

Femeile romăne kă oare kare kăltărbă simđiaă aceasta kă divănl lor instinktă; elle kontribăiră mălt la akitarea akssăgilor de la 28 Sentemv. 1859. Дъм ачї ănă esemnlă.

Pe kănd eă treçeam în revistă kă Mistіkeskă femeile oneste și virtăoase în seara de 19 Noem. 1859, aflate în kasa D. Чербуранă, ăzărăm d'odată niute ănlăde frenetіche, niute bravo repetate, în kamera destinată nentă diskăđđnї litterarїi și politіche. Tođї çei din salla dangăslї,și parte din çei din kamera jokăslї de kărgї și de lotonă, alergară în kamera de diskăđđnї, імpinșї de kăriositate. Върбаđї ănlădaă ne Avestіda, doamna kasei, kare era oratorăl femeilor ш'al akssăgilor della 28 Sentembrie. Ea kombăttea sofismele ănăi bърbată kare імпъртămia ideile Retrogrăzilor, și kare săsginea politіka Găvernăslї.

„Daka noї, femeile, am fi fost la 28 Sent. în lo-

kxl bърбагилор, зичеа Avestida, въ assigъгъм къ Gъvernxl n' ar fi kstezat a face ceea ce a fъkxt în privința akъsagilor; iar ka jъdekъtorî, am krede d'o datorie sakъ a akita ne akъsagiî politicî della 28 Sept.

„D-нъ N. . . . a zis:“ нъмаî kънд vom avea o gardъ nationalъ, mi inamovibilitatea fъngionarilor, а-тхнчî нъмаî Gъvernxl va mti sъ resnekte libertъдile пъbliche; mi magistragiî, а-тхнчî нъмаî vor пъtea face ceea ce cere лъмеа азî della дъншиî.“ A vorbi astfel, este a проба къ societatea noastrъ este o тхгмъ de оî, kondъсъ de varга de ferъ a къдîва Desпоцî; mi къ magistragiî romънî нъ sъnt dekъt servî xmilî аî Gъvernxlî. Daka în fiecare famillie, mama ar ziche konillxlî еî, sora fratelxlî еî, nevasta бърbatsxlî еî: “ Kъm sъfferiđî voi, ka четъдeнî, asemenea ilegalitъдî m'arbitrarismъгî din partea Gъvernxlî? Въ temeđî de baionetele gendarmilor? Dar ce pot o мъпъ de gendarmî kontra a sъte de miî de четъдeнî? Kondъsita по-поръxlî la Iъnie 48, mi la Ianъarie 59, a dovedit къ forđa moralъ, къ ДРЕПТЪЛ e маî tare dekъt forđa brstalъ, dekъt DESPOTISMЪЛ. Въ temeđî оare de perderea fънкцîsnilor? Еî bine! Vom inoteka avereа noastrъ, vom vinde giъvaerele noastre, vom mti a ne disuensa de лъksъл nostrъ; ноî kъnoашtem ekonomia kasnikъ; fiđî voi liberi, mi даđî лъмиî frъmossl esemplъ de четъдeнî liberi mi de magistragiî indenendingî.

„Dekъt sъ лъsъm koniilor nostriî o patrie în lanđгî, kъm аđ лъsato koniilor lor magnagiî din Polonia; dekъt sъ vedem konii nostriî smълуî din bragele noastre, mi inkimî în pensionatele rъsemtî, xnde sъ inveđe къ Царъl e Dъunezeđ, mi xnde sъ xite kiar нъ-mele de patrie mi de libertate; dekъt sъ vedem, ka

damele polonese, pe bърбагii nostrii martirisagii in Siberia pentru toatъ viața, moargъ mai bine mi konii mi bърбагii, in lanta pentru patrie mi libertate!“

Acheste kăvinte provokasserъ anlasdele generale, kari addănasserъ imurejșrăl Avestișeii mii ne toate femeile mi mii ne tođii bърбагii din toate kamerele.

„Viș la kestisnea de fațъ, kare este la ordinea zillei in toatъ Romъnia, adăogъ oratorăl femeilor.

„Ka sъ vъ inkredingagii, Domnilor, kъ femeile simțș mai bine, dektъ mșlđii bърбагii, asemenea kestisni vitale, fakș o pronșnere: sъ se psie la votș kestisnea akșșagilor de la 28 Septemvrie; mi vom vedea daka maioritatea femeilor este pentru saș kontra Găvernăsi.

— La vot! La voi! strigarъ mai mșlte voce de ambe-sekse.

— Votăl ne fațъ! zisserъ kăteva femei.

Femeile presinte eraș 35. Din acheste, 30 fărъ pentru akșșagii politivi, mi cinči pentru Găvernăș.

In timnăl achesta, dșoi servitori intraș kș dșoș ta-vole, șna kș nișkotșri, alta kș șampanie.

Miștișekș lș șnș pașarș, mi zisse:

— Ridikș achestș toastș pentru seksăl frșmosș! Femeea e avangarda Libertăđii m'a Civilișagisnii. Imi plache a konstata, kș bșkșrie mi mândrie, kъ, între damele ce aș votat in favoarea akșșagilor, figșreazъ kăteva ka konsoarte mi konsșngine alle jșdekțtorilor Kșrđilor-Ńnite, kemađii a da mșbine sentinga in proceșș de la 28 Septemvrie. Elle imi vor face datoria de țeișgene patriote lșngъ bърбагii mi konsșngenii lor. Țelle mai mșlte din DV. șntegii soage mi mame de familie; in interesăl koniilor m'al bърбагilor DV, șntegii datoare, ori de kăte ori se diskătъ la tribșna-

lăgî mi în kameră kestionî de libertate mi de naționalitate, s'ă trimitedî ne b'rbagiî mi konii DV a sta fağă la așelle diskuziōnî, kari devidă de soarta lor. Răgăznea znei sogiî, o lakrimă de mamă, o s'rbtare de s'roră, fakă maî m'lt dek'at o dekoraziune imperială, mi de k'at o gratifikaziune reglamenteară, pentră inima znei b'rbată, a znei frate, a znei konillă, kiar at'ncî k'nd așea inimă ar fi atinsă de korupziunea fatală a regimălăi kondamnat de însăși Protetorăl esklsivă mi de Sze-ranăl Moldorom'niei. S'ă nă zitm așestă mare adevără: famillia inflinșează d'adrentăl așupra sovie-tădii. Nămaî k'nd von avea femeî p'tr'nsă de sakra lor missiune, vom p'atea zice k'ă avem mi noî o patrie liberă mi fericită în întră, tare mi respektată în afară.“

Jădece lektorăl k'at a trebsit s'ă fie ellektrizate femeile mi j'niî aflagî fağă de niște asemenea k'vinte, kari, k'ă d'rent k'v'ntă, provokară o n'roz salvă d'aplasde frenetice; elle kontribsiră nă p'șin la akitarea ak'sagilor della 28 Septemvrie în m'orabla zi de 20 Noembrie 1859, în kare Magistrăra rom'ă se ridikă akolo znde se ridikasse mi Nagisnea la 24 Ianuarie. De țe oare mi Nagisne mi Magistrără se onrigă așî, ka s'periate de eroika lor fantă, ka obbo-site de sforgiele lor s'p'reme? Fiind k'ă n'a așens Rom'ănlăi k'șităl la osă, ka Italiănlăi; mi fiind k'ă nă s'a n'șk'at înkă Viktor Emanșel al Rom'ănilor!

Vom kontinșă s'biektăl așesta în kanitolăl viitoră. Terminăm așest kanitolă k'ă știma intrigă a Efimigăi, kare avă de resltată ană d'elă între Mistikeskă m'z'nă officeră.

— Cine era j'șnele așella kare a ridikat toastăl

în onnoarea seksului frumosă? întrebă unul officerul pe Avestiga.

— Domnule Misticesk, unul bărbat se cam se kade.

— Mă îndoiesc; are aerul unui fanfaron.

— Te înșeli, Domnule. Nu știu dacă ai avea kragul a pronunța acesă kăvintă mi în presinga D-lui Misticesk?

— Keamă'l, mi vei vedea dacă am kragul opiniei mele.

Avestiga făcă semnă Misticeskului a s'annonia.

— Domnule Misticesk, zise ea, Domnule officer are să 'uie spăie ceva.

— Sănt la ordine Domnului officer.

— Ziceam, Domnule, că ai o figură cam originală.

— Eș, Domnule?! întrebă Misticesk că mirare.

— Dacă nu mă înșeli, observă Avestiga, ai zis, Domnule officer, ceva mai greș decât aceasta.

— Eî bine! Așa! Am zis, Domnule, că ești unul fanfaron.

— Eș, Domnule?!...

— Dămneata, Domnule.

— Ai ptea rețeta acesă kăvintă?

— Negreșit; ești unul fanfaron.

— Și pentru ce sănt unul fanfaron?

— Fiind că așa mi se pare mie.

— Eî bine! Domnule officer, mi mie mi se pare că Dămneata ești unul omă fără jădekă și fără kreștere, dacă 'uie permii asemenea însăte unui omă care nu te a provokat.

— Atunci dămneata ești unul impertinentă, domnule, dacă kștezi a respunde astfel unui militară care poartă sabie.

n'zně kȳine. Dar daka se întȳmplȳ ka kiar vinovatȳl sȳ fie omorȳtorȳl? Drentate e asta? Nȳ e o nebsnie kȳratȳ sȳ inkredineȳzȳ eȳ viȳaga mea în mȳna Soartei? Mȳlste lȳkȳrȳrȳi bȳne ne aȳ venit della Ocȳcidental Dȳm-neavoastrȳ!... E! fȳȳl meȳ!... Tot maȳ bine era kȳ Reglamentsl nostrȳ!...

— Dar de ce era maȳ bine kȳ Reglamentsl?

— Pentȳ kȳ n'atȳnȳi nȳ era d'alde-astea.

— Te înshellȳ; dar ce are a face kȳ dȳshellȳ Konvenȳia saȳ Reglamentsl?

— Am vrȳt sȳ zik kȳ Libertateȳ voastrȳ o fi ea bȳnȳ n'alte terrȳmȳrȳi, vnde 'șȳi poate da roade; dar nȳ ne la noi, mi astȳzȳi.

— Șȳi de ce oare?

— Kȳȳi a da azȳ libertate Romȳnȳlȳi, este a da znȳ kȳȳitȳ kȳ dozȳ tȳșȳrȳi în mȳna ȳnȳi konillȳ de dȳoi anȳ.

— Va sȳ zikȳ tot fallanga meritȳm șȳi azȳ! Șȳi kȳnd s'avem libertatea?

— Kȳnd se vor lȳmina toȳi Romȳnȳi.

— Lȳmina, boersle, vine de sȳs saȳ de jos. Desnoȳii nȳ vor sȳ vazȳ ponorȳl lȳminatȳ, kȳȳi atȳnȳi nȳmaȳi potȳ sȳ'lȳ maȳ șȳloateze ka n'o vitȳ; kȳnd lȳmina vine de jos, se 'ntȳmplȳ chea ce s'a întȳmplat la 1848 în Romȳnia șȳi în Franȳia; rȳginiȳii strigȳ atȳnȳi: „e zavera! Ne iaȳ momȳile! Viȳaga ne e ameninȳatȳ!“ / Șȳi kemȳm ne Mȳskalȳi, saȳ se dȳ pȳsterea lȳi Kavȳgnak, kare pȳne tȳșȳrȳile în demokȳrȳȳi. Kare dȳn dozȳ lȳminȳ iȳȳi plȳce? “

Boersl remasse ne ȳȳndȳrȳi.

„Nȳ e maȳ bine ka lȳmina sȳ viie de sȳs, ka kȳl-dȳra de la Soare? Trebȳe dar la ȳȳvernȳ oamenȳ dȳrenȳi

mi onesti; atunci nu se va mai intinca nimic din
kate se intampla azi; nici zapcisl atunci nu va mai
partini, nici militarul nu va mai insalta pe civilul, nici
ministrul nu va mai face ceea ce a fost mai toate
ministerele de la 24 Ianuarie pana azi; ci va fi atunci
dreptate, fratie, unire, fericiere, armonie generala; bul-
garul atunci vor fi respectati ca nimeni altcineva; mi
juni vor fi stimati ca nimeni altcineva si Viitorului, care
Viitorul este TARMAN III PASTORUL din evanghelie;
adica, toate omenirea, o familie de frate; Dreptatea
singura, patriarhal acestei familii.

— Vorbeam lakrari mari, fusti meci! oft boerul.
Tram noi sa vedem toate acestea? Biserica ni le kanta
de dno mi de ani aporoane; dar pana azi, nu vedem
nici tarman nici pastorul de care vorbeam Xristos.
Kati sange sa vrsat, mo sa se mai verse inka, fu-
ra sa nstem vedea ce ziceai voi.

— Boerle, omenirea e ca un stejar bulgar.
O sata de ani i trebe utejarului ca sa kreaka; Dam-
neata vreia in dno zile sa 'la skoia din rudyin, —
fiind ka nu vreia sa 'l tai.... — Aceasta este ka ne-
pstinu.

„Omenirea insa inainteaza, lminata azi de felina-
ral sard al gvernelor, mune de soarele splendid al
Progressului. Eri DV partaia imlik mi ceakuirii, mi
abia vorbiati dno vorbe grecesci; iar kati despre
libertate mi nationalitate, nici kiar definitiunea lor
no indelegeati; nentru DB, Mskalul era Dmnezeul Ro-
maniei! Veni Todor Vladimiresku la 1821, mi dobori
idoli Fanarul dno tronul lui Mircea mi Stefan; mi
ridica pavin vllul Protoktorului amgitor, care im-
*

mişese pe Todor pe kallea revoluționară, ш'апої, illă abandonasse ka pe Insilanti! . . .

„Peste 17 ani, Zavergiu de azi rămne maska Rusiei, proklamă respectul către autonomie, liberarea sclavilor și emanciparea plăgarilor. Sămînța aruncată la 1848 a dat fructul său la 1859.

„Peste câțiva ani, dacă Guvernul nu va merge înainte cu poporul, poporul îl va sili să meargă, fiind că poporul e progresiv, și progresul este torrential. Karușilor, care trăauțe și sfărâmă totul în cărși săi furiș.

„Omenirea înaintează, cinstiții boeri, înaintează, cu toate nedreptățile ce 'i pun răginiții.

„Omenirea înaintează; și va ajunge cârmă la pînta ei; dar va trece mai înainte prin girle de sânge, ca Moise prin marea roșie; căci sângele este ploaia ce face a rodi ideile. Cu sânge Xristos și Danton au botezat omenirea. . .“

. . . . .

La 12 ore adunarea se rissini

Dăne ce addormi Cerebrian, Avestiga și Mariaș, (care reîntrase în vechea ei funcție) amândoi în vestminte bărbătești, se dăseră la Misticescu.

— Tu aici, la ora aceasta?! Întrebă amantul cu mirare pe amanta lui strevestit.

— Alekse, zise Avestiga plângînd, am venit să te onreskă d'ate batte în dăllă.

— Onnoarea înaintea totului! resusnde amantul.

— Dar dacă te va omori, ce devii eş atănuți?

— N'avea nici o teamă.

— Nu, nu voi să te bagă.

— Ili ce vroii să fakă?

rea morții telle, mă voiș împușca mi eș kx revolve-
rəl lăi lorgx. Fie voea Destinlăi! Adio, ne măine!
Saș, la revedere în țerș!“

Amangii se îmbrățișarx în lakrime. Avestița
plekx, determinatx a însuți în țerș p' ațella țurx kare
vița eș era a fi aiți jos xnx smpliciș eternș.

Sosind akax, psse pe Marița a skrie xrmțorəl
billetș anonimș, kx adresa mamei amantlăi eș:

„Sfimbabilx Doamnș,

„Așearx, la D. Țerșureanx, xnx ofițerș a inslat
pe fișl Dșmitale, kare l'a provokat la dșellș. Azi
saș măine, se vor batte amndxoi kx pistoləl. Ka mamx,
katx sș ai inflișurx asșpra fișlăi Dșmitale; împiedikx
așeasț măcellșrie.

„O amikx sincerx a D-le.

— Gșseute măine dimineatș pe țineva din kș-
pouștingele telle, zisse Avestița Mariței; mi zi'i sș
dșkx billetșl ațesta la mama lăi Alekx.

— Am înțellesș.

— Va zice kx e della pouție, mi se va face în-
datx nevrșst.

— Prea bine.

Era dșox ore dșne miezsl noușii. Avestița nș
nștx înkide okii pșnș la ziox. Ea skrissse xnx billetș
amantlăi eș, în kare 'lș rșga kx lakrēmī sș 'i fie milx
de dșnsa mi de mama lăi; sș nș isniteaskx Destinl;
sș 'uș addșkx aminte kx vița pentrș dșnmii e ama de
dșlșe, ama de frșmoasș, ka o zi de Mai; în fine, în-
trebșingurx toatș elokșingă inimeș salle passionate, ka
sș 'lș determine a skamota țel pșșin ațellș fatalș dșellș.

Misticeskx mi mama lăi pșimiriș d'odatș billetele
Avestiței. Mama lăi Alekx întrebșingurx asșprș'i toatș

autoritatea ei de mamă; mi ellă, kă s'o liniuteaskă, i promise a face totă sură a evita ačest dăellă.

Mamă mi amantă petrekară o zi foarte dăgeroasă, o zi plină de kinsrile morgii. Avestiga kăză la a-nternă, amentând în spasmară ora kare ačea să de-vidă de soarta ei. Într'o zi ea îmbătrânise ka în zece ani!... Iăbia pentră prima oară în viața ei! Iăbia pe Mističeskă ka Jălieta pe Romeo. Pentră ellă, ea sakrifika konișă, mi ar fi sakrifikat kiar mântuirea ei eternă! Iăși făkă testamentă, în kare lăsa totă la sbraci. Într'o epistolă konfidencială kătre mama ei, o konjura s'o îngroape lăngă amantă ei, ka dărgna lor să repăsse împăreșă pe pământă, kăm ačea să lokă-șaskă în eternitate sffletele lor în sbrășă lăi Dămnezeș! Kemă apoi șnă preotă mi se kăminikă; sekretă ei însă nă vră a 'lă inkredinga konfessorășă.

La trei ore dăne amiaz, martoriă mi lăntătoriă se află la lokă întilniriă. Mășă kărioniă venisseră a as-sista la ačestă dăellă.

Officereșă deskărkă čellă d'ăntăiă nistotă; glongă sbărgă pe d'ășura kășășă lăi Mističeskă, mi întră într'ășă arbăre, la zece namă departe de ačesta.

— La răndă meș! zisse amantă Avestigei. Dom-nilor, adărsară meș are o mamă mi o soră, kari čeră della mine grația fișășă m' a fratășă; nă'lă voiă om-mori; dar, ka să vă inkredingașă kă nă sânt șnă fan-faronă, illă voiă lovi drentă în măna stăngă, sură eter-nă sșvenire a ačestă dăellă.“

O deskărkășă de nistotă dementă ekosrile ve-čine. Mističeskă se dășse de kăvântă: brășă stăngă allă officereșă era sdrobotă.

Martorii remaseră îmbrămbrii. Unul din amicii vulnerați adresează atânci Misticeskilor aceste cuvinte:

— Euntî zăș spadassin, Domnule! Și acum, între noi amândoi!

— Fie! Și dacă voeunți, kiar acum; mi tot kă nistolul.

— Priimeskă.

Amicii lor interveniră; dar, îndemert! Și fiind kă nici unul din cei de față nu voia a le servi de martoră, cei doi antagoniști se îngellesseră amândoi; mi, armași fie kare kă kăte zăș nistolă, plekară singuri a se sinucide făr martori.

Atânci amicii lor priimiră a le servi de martori; prin zmare, p'acellau țărțmă, zăș al doilea dăllă se fără; mi fiind kă Misticeskă era provokatsl, ellă avea acum întăetatea.

— Domnilor, zisse ellă martorilor, utigi kă nu sânt eș provokatorsl; amă nștea s'ămi resbăș; ginta mea însă este a nșne frăș znora din militarii nostrii, între kari este mi adversarsl meș, kari vor s'ă abșse de sabia ce le a inkredingato Patria, prin mijlocirea Găvernăslă, d'ă șucide ne inemiciii Patriei, iar nu ne fi cei măi devotași ai Patriei; iar nu ne fragiilor lor civilă, demni de affekșionea mi stima fragiilor lor militari. Glongsl meș dar va sdrobi flșersl nișorslă drent al adversarslă meș.

Înt'adevăr, glongsl p'ătrănșe drent prin flșersl nișorslă. Adversarsl kăză jos. Nici unul nșmăi kătez atânci a provoka p'acestă omă ștraordinară.

Dăp'acēasta, Misticeskă alergă la mama mi la amanta lă, kă s'ă le linișteaskă; zisse znia: dăllă a remas; mi cheleilalte i sșșse tot adevărsl.

Avestița leșină de băcărie. Țerbușeanu kâpîțu
atîta groază de amîkîl sîș intîmîș, înkîț ar fi pîțîț
vedea în viitorîș kîș okîi sîi MAREA NENOROCIRE
KONJUGALĂ, și ar fi înkîș okîi, zîkînd ka Evreșîș
din Linitoriile Moldaviei: „Nu mîiș! N'am vî-
zîș!”

CAPITOLU XI

Femeea ca cetățeană.

Dăvellrile Misticeskăși fărț kăt va timuș sâbiektel de konversare la ordinea zilei. Mălte femei doriaș sê kănoaskê pe erozi della Kolintina; mi mslgi bърбай doriaș sê fakê kănouintuê kă frsmossl oratorș din seara de 19 Noembrie della Червѣreanș.

Trekssserê șn anș mi patrș lăni della împrejšrarea așeasta. Ministersl Iensreanș disolvasse Kamera, mi 'mi prepăra o Kamerê găvernamentalê; insê, kă legea ellektoralê în vigoare, niște ministere kari șgrămasserê libertatea Pressei, mi komissesserê atêtea ilegalităđi, nș pșteăș așea șanse de rezmitê; kă toate așeștea, ambigia d'a domni kă ori ște pređș, mi instinktsl de konservășșne, forđș pe ministersl Iensreanș a jșka totsl nentrs totș. Ministersl Ion Giga, măi diplomatș, skăpê nșmăi kă șnș votș de neinkredere; ministersl Iensreanș, măi imursdinte, iși attrasse șra tășror partidelor; mi đșoș din treiș pșrđi alle Kamerēi illș trimisse drent înaintea Kșrđii de Kassășșne.

Червѣreanș era allegătorș în kollegisl proprietărilor miči din distriktsl X. . . .

Ks kŕteva zille înaintea allegerilor, sokrŕl Țerbŕreansŕi, kare, ka boerŕ regŕlamentarŕ, sŕsŕginea dreanta Kamerei, se impŕkasse ks ginerisŕŕ, ks speranŕa d'a'lŕŕ atrage în partida sa, m'al face sŕ voteze pentru reakŕionari. Îlŕŕ invitŕ dar la dŕnsŕl din preŕnt ks nevasta lŕi, kare 'mŕi kŕpŕtase în fine zestrea, Țe era drentŕl ei, ka zestre a maikŕsei.

Sokrŕl dette o masŕ ginerisŕŕ, xnde se demer-tarŕ mŕlte stikle de ŕampanie; dŕne masŕ, konversaŕia veni asŕnra allegerilor nŕoilor denŕtaŕi, kestisne la ordinea zillei.

— E! Iorgŕle! zisse sokrŕl ginerisŕŕ; ia sŕsne-'mŕi kŕrat ks Ține o sŕ votezi tŕ? Ks Proprietariŕi, saŕŕ, ks Komŕnistii? "

Țerbŕreans era îndokrinat de MistiȚeskŕ; la allegerile din Ianŕariŕ 1859, ellŕ didesse probe d'xŕnŕ în-fokatŕ patriotŕ liberalŕ.

— Anoi, de, tatŕ sokrŕ, resŕnse Țerbŕreans, daka m'asŕi konvinge ks liberalii sŕnt komŕniŕti, asŕi vota fireŕte ks proprietariŕi Ței mari.

— Ŗi te mai îndoemŕi tŕ de aȚeasta? N'ai deŕŕt sŕ Țitewŕti operile liberalilor în kestisnea aȚeasta, ka sŕ te înkredingezŕ ne denŕin.

— N'am avŕt timŕŕ sŕ mŕ okkŕnŕ ks aȚeasta; sŕsne'mŕi Dŕmneata, tatŕ sokrŕle, kare sŕnt opinisnile liberalilor în kestisnea de faŕŕ?

— A improprietŕri ne dŕraŕŕŕ, niȚi mai mŕlt niȚi mai pŕŕin.

— Fŕrŕ desŕŕŕŕbire?

— Liberalii ziks ks desŕŕŕŕbire; dar de xnde sŕ ne desŕŕŕŕbiaskŕ?

— Din venitul momiiilor înkinate m'allă celor Brankovenesti; m'apoī, însamī d'rganī vor v'rsa în Visteria Statălăi, pe tot anul, o sumă oare care, p'nz se vor refăi de datoră k'tre aceia kari 'i vor împ'rietări.

— Astea snt vorbe, f'ysl meș! Ce e în m'nz, n e min'zn. M'apoī, drent este a m' desuză pe mine, ka s'z îmbog'țeask' pe s'zeană? Statăl, daka are fondări, k'mpere momiile, kari se v'nd pe totă zioa, în folosăl s'zenilor. Statăl, daka poate, eman'neze de s'zbtella k'z'g'rilor gre'ī momiile înkinate, și dea-le de pomănz s'zenilor.

— K' toate acestea, osserv' Avestiga, trebze s'z ne g'ndim la îmb'nz'țireă soartei p'zgarăłăi, d'ne k'z m' însamī Konven'znea rekomand'z aceasta. Trebze s'z facem pe s'zean, k'z ori ce mijlokă, a se interesa serios de patria lăi, înk'z s'z 'mī verse k'z pl'zchere s'zugele pentru libertatea și independen'ga Rom'niei. N'zmai astfel p'ztem avea o om'ire de k'zeva s'zte de mī, kare s'z g'ie pent'z k'zronitorilor.

— Ar fi bine, res'zuse p'rintele Avestigei, ka femeile s'z'mī kaste de f'zrka lor.

— Ka mamă, obiect' Avestiga, z'zmeaz' a m' interesa și eș de patria mea; fiind k'z n'z voiș ka kopii mei s'z aib'z soarta kopiiilor Polonezilor. Mai bine s'z'g'chī și liberi, dek'z av'zgi și sklavi. Esempl' fra'zilor nostrii din Bassarabia trebze s'z ne deskiz'z okii, fiind în jok naționalitatea rom'nz, esistinga politik'z a 10 milioane de Rom'ni, kari vorbeskăz a'ceamī limb'z, kari aș a'celleamī aspiragioni. Klnd Italia se libereaz', sora ei Rom'nia n'z poate renșzga la indenpen-

dinca ei. Să lăm noi inițiativa, în keștia de faur, ka sã evităm m̃chellãrile din Galigia. Kãtrã achestea, Rãssia, kare a emanținat sklaviã ei, ar improprietãri de sigar pe țãranã romãnã, kãnd ar pãne gearra pe Prinținate. Austria, ka sã 'mã attragã favoarea sãte- nilor din Transilvania, 'i a improprietãrit inkã della 1850. Ea azi dã libertãți Romãnilor mi Slavilor din imperiã ei. Timeo Danaos et dona ferentes. Darãrile Desnotismãlã sãnt fãtale: ellã iãzi dã azi pãșin, ka m̃bine sã poatã a 'cã rãpi totãl.

— Fã bine mi nãste amestika în politikã, strigã pãrintele Avestivei...

— Inkã zãș kãvãntã; mi vã lasã a pãne DV. la kalle soarta țãrrei. Știã pãtrã ce Romaniã fãrã dom- nitorii lãmii întregi? Fiind kã soșile lor infiltraã în inimele koniilor, din leagãuș kiar, amorã de patrie mi de mãrire naționalã. La sãnsã mamelor m'ãl neveste- lor lor, Eroii Romei se inspiraã mi se entãsiasmaã. Fãrã Lakregia, n'ar fi fost repãblika romanã. Graxii mi Fabii sãnt datorii patriotismãl mi eroismãl lor ma- melor mi nevestelor lor. O mamã skãpã Roma de fã- ria lã Koriolan. În mediã sãș, femeea fãkã adevã- rata propagandã în favoarea kreștinilor, sãgrãmaã de jãgãl Kalifilor. Kãșciatele sãnt fanta femeilor. Eroii din acei timpã femeilor sãnt datorii eroismãl lor. În revolũșisnea cea Mare a Franței, femeea joakã zãș mare rolã. În fine, Italia azi e liberã, fiind kã da- mele italiene aș imãns pe bãrbãșii mi pe konii lor pe kãmpãl lãntelor de indenendințã. Vreã sã kãnoa- mteã daka zãș nonãlã e civilizãtã mi liberã? Čerče- aã ce rolã joakã femeile în acea societate. Sãnt elle sklave mi menrisate? Poporãt acela e sklavã mi

menrisatš. Sânt elle stimate mi vererate? Acellš ponšlš este liberš mi gloriosš.“

Тодї чеї де фазъ, афаръ де retrograzi, ауплаз-даръ пе Avestiga.

La kšteva zille della ačeasta, sňzl din ministrii veni sъ mъsoare mi ellš tьrgьmьl. Mističeskь mi Čerbьreanь askьltaš o arie din Guilhom Tell, esekьtatъ пе piano de Avestiga.

— Bonsoar, cher ami, zisse D. ministrь, imbrь-щшъnd пе Čerbьreanь, mi komplimentьnd kь gracio- sitate пе amabila lьi konsoartъ. Че te faci de nь te mai vezї пе nikьriї? Se poate sъ nь mai viї пе la mine? Че! daka m'am fьkьt ministrь, m'am tьrcit? La naiba! Parkъ ministrii аš perї de lьnš. . . .

— Din kontra, osservъ Avestiga, kare kьnomtea пе D. ministrь de kьnd nь era ministrь; din kontra, ministrii аš perї de Vьlne, kьm zikš poeđїi.

— Poeđїi аš tot de-sna drentate in okii femeilor, respьnse D. ministrь; fiind kь poeđїi sьnt kьntь- regїi femeilor, adьlatorїi seksьlьi frьmosš.

— Че e drent,? in vokabьlarьl meš, poetš e si- nonimš kь profetš, mi diplomatš kь. . . . Nь'mї vine in minte kьvьntьl.

— Fakš komplimentele melle sniritьlьi Dьmitale sarkastikš.

„Frate Iorgьle, adьogъ D. ministrь adressьndъ- se kьtre Čerbьreanь, n'am onnoare a kьnoaunte пе Domьl. . . .

— Domьl Mističeskь, amikьl meš intimš, mi li- beralš infokatš, respьnse Čerbьreanь.

— Prin ьrmare, osservъ D. ministrь, inemikš пе- imььkatš al Gьvernьlьi? . . .

— Adikъ, al aktelor arbitrare alle orî kъръi гъvernъ, renlikъ Mistichesкъ.

— Împъртъшескъ идея Dъmitale, Domъle Mistichesкъ, osservъ D. ministrъ.“

Апоi, pleкъндъсе la грекеа Чербъреанъi, D. ministrъ i monti:

— Амi vrea съ'мi vorbesкъ чева între патръ oki.

— Domъle ministrъ, zisse tare Чербъреанъ. . . .

— Nъmaî la departamentъ saъ în konsiliъ sânt D. ministrъ; în relaгiъnele mele private, sânt simlъ D. къtare.

— Eutî foarte modestъ, Domъle ministrъ, zisse Avestiga. Modestia prinde atъt de bine п'ънъ mimi-стръ konstixional!

— Ka mi sъlimanъl п'o femee frъmoasъ, osservъ Mistichesкъ къ ironie.

— Domъle ministrъ, zisse Чербъреанъ, vгъnd a кърма disпoта, eutî бънъ, te rog, a'mi akkorda кътева momente de întrevorbire între патръ oki?

— Kъ плъчере, frate, respъnse D. ministrъ.

— Съ trechem dar în sallонъ.

— Doamna ne eartъ, нъ este ama? zisse D, ministrъ, adressъндъсе къtre Avestiga. Negrewitъ, fratele Чербъреанъ vrea съ politiseze; mi politika atакъ nerviъ seksъi frъmosъ, essengialmente nervosъ. . . .

— Politika? Nъ, Domъle! Diplomagia, da; fiind къ diplomagia e sinonim къ perfidia . . .

— Aî гъsit în fine къvънтъl че нъ'мi venea în minte adineori, respъnse D. Ministrъ sъrizъnd.

— Поftim, Domъle ministrъ, zisse Чербъреанъ, deskizъnd шва kamerei.

— Eşti inkorrigibilă, frate Țerbărene, respunse
Esvellengia sa, intrând în salonă.

Avestiga se păsse iar la piano, şi încep să
cânte din gurgă aria şmătoare, akkompanindse din
Piano.

Le Sénateur.

1813

I.

Mon épouse fait ma gloire :
Rose a de si jolis yeux !
Je lui dois, l'on peut m'en croire,
Un ami bien précieux.
Le jour où j'obtins sa foi,
Un Sénateur vint chez moi.
    Quel honneur !
    Quel bonheur !
Ax ! Monsieur le Sénateur,
Je suis votre humble serviteur !

II.

Chez moi, qu'un temps effroyable
Me retienne après diner,
Il me dit, d'un air aimable :
— „Allez donc vous promener ;
Moncher, ne vous gênez pas ;
Mon équipage est en bas.“
    Quel honneur !
    Quel bonheur !
Ah ! Monsieur le Sénateur
Je suis votre humble serviteur !

---

(1) De Béranger.

Certain soir á sa campagne
Il nous mena par hasard;
Il m'enivra de champagne,
Et Rose fit lit à part. . . .
Mais de la maison, ma foi,
Le plus beau lit fut pour moi.

Quel honneur!

Quel bonheur!

Ah! monsieur le Sénateur,
Je suis votre humble serviteur!

Eatã mi traducherea acestor versuri kari deskriã
ama de bine n'ãñã bãrbatã predestinatã, ce gine la on-
noarea titlurilor mãi msit dekãt la onnoarea familieĩ.

SENATORUL.

I.

Sogia mea Rosa face gloria mea. Ea are niute
okĩ foarte frãmonii, kãroga sãnt dator amicitia sãñĩ
omã nenregãitã, adikã a ãnsĩ Senatorã, ks kare am
fãkãt kãnomtingã kiar în zioa nãngẽĩ melle.

A! Domnule Senatorã, ce onnoare, ce fericiire pen-
trã mine a mã nãtea nãmi ãmĩlãl D-le servitorã!

II.

Kãnd vr'ãñã timpã xãrãã mã gine inkisã în kasã, a-
cestã nenregãit amikã imĩ zice, k'ãñã tonã foarte ama-
bilã: „trãsãra mea e la skarrã; dispãne de dãnsã
dãne plãcere; datte de te grĩmbã, fãr'a te gena kã-
tãmĩ de nãgin.“

A! Domnule Senator, ce onnoare, ce fericiire pen-
trã mine a mã nãtea nãmi ãmĩlãl D-le servitorã!

III.

Într'o seară amikxl meş ne dăsse la mouia lăi, ka din întămplare; akolo mă 'mbăţ bine kă şamanie, şî'n noantea a ceea Rosa se kălkă singră într'o kameră ad-hoc; kă toate a acestea, mie mi se offeri cea mai frumoasă kameră.

A! Domnule Senatoră, ce onoare, ce ferichire pentru mine să mă potă nămi xmilă D-le servitoră!

Să askătm akăm la şua salonăi, din presă kă Misticeskă, konvorbirea dintre D. Ministră şî D. Cerebreană.

— Nă potă sta mălt, zicea D. ministră; avem astă seară konsiliă ştraordinară. Trekănd ne la noarta Dămitale, 'mi am addăş aminte de şnă vekă amikă de Kollegă, şî am vrăt să 'lă văză.

— Mare annoare, Domnule ministră.

— Şf! emă năşferit kă D. ministră al Dămitale. Park' ai vrea să rizi de mine! Ia şuşne'mă, te rog, n'ai vrea să ieă vr'o şankăşne? Avem mare nevoie de bărbăăi intelligenăi, probă, patrioăi, ka Dămneata.

— Mersi; n'am nevoie de şankăşni. Venită imă e d'ajăns a trăi neatărat.

— O miă. Nă'ăi pronăă şankăşnea ka şnă mijlokă de esistă; dar avem mare linsă de magistrăăi băni; e de datoră Găvernăi a 'i kăăta kă lamna lăi Diogenă, şî a 'i imniega negreşit, în interesă şblikă. Daka toăi oamenăi noăi, ka Dămneata, refăşă konkărsă lor Găvernăi, Găvernă e forăat să alerge iar la Oamenăi cęi vekă; oamenăi noăi nă vor măi avea kăvintă a se ulinge de Găvernă. Toăi cęi kapabilă şî onestă, kătre kari Găvernă se adressă, refăşă şank-

miş. Cum dar vom avea anika Konvenşinea kă oamenii trektslăi? Retrograziî, o miî bine, vor să ne dărk la trekstă, la domnirea streină; ne mîna demagogilor nă nstem inkredinga noxa stare de lăkrăi: ei visează anarxia, komnismăl. Pînz erî, lăntam săb stindardsl çellor Romiî; de kănd însă am deskoperit kşgetsl lor, d'a îmnărgi momiile la sâtenî, făr des-părgăbire, îgî snăiş drent, onnoarea mi komştiingă nă mă eartă a mai mă allia kă dănmîi. Çine n'are ni-mik, nă perde nimik; noi însă kari avem momîi. . . . îngellegî Dămneata. . . .

— Daka e adevrărat çeea çe zicî — mi Dăm-neata, kă ministră, şrmăază a fi bine informat despre ayeasta. —

— Te assignă p'onnoarea mea de ministră kon-stitsiională.

— Te kreză. Eî bine! Vom allege denstağî kari să deslege odată ayeastă sninoasă kestisne în favoa-reă naşionalităğîi.

— Tokmaî ayeasta e gîndăl Gşvernăslăi: niçî Ro-miî, kari visează anarxia mi komnismăl, niçî Retro-graziî, kari visează tîrania mi kalonisarea Romăniei kă Nemğî. Reglămentariî n'aş a perde nimikă, momiile lor fiind toate inotekate; ştraliberaliî de fel n'as nimik.

— Esnikă'mî, te rog, o nedomirire. Nemğî sşnt sşrăçî liniğî; de şnde aş ei atăta bşnetă, în kăt să dea preğşri înzeçite ne momiile noastre?

— Lăkră e foarte simplă, pentrs çei iniğiağî în sekretele înaltei diplomagiî. Nemğî vină KŞ BANŶ ÎMÎRŶTEŞTI, kă bştoae de galbenî ai gşvernelor lor respektive. Este şnă plană de germanisare al po-pulaşionelor dănrăne, Dănrăea fiind artera de viağă a

Germaniei. Noi, care sntem sss, vedem bine, mi de departe. Vai de noi mi de konii nostrii! . . .

— Mai esplik'mi, te rog, o nedomirire. Intre liberali, mxli snt mari progrietari; alii iar, brbadi onorabili pentrs trekstxl mi karaktersl lor; km achestia ar voi ei desnzierea lor proprie? Ei katx a uti kx kaxsa prinipinalx a kxderii revoluxiunei la 48 a fost nxmai kestisnea improprietarii sntenilor. Ei, kari ax dat dovezi kx isbesk patria mi libertatea, tokmai ei sx kompromiux azi mi patrie mi libertate?

— Vai! Tokmai ayeia kari strigx mai tare azi libertate mi naxionalitate, ayeia snt cei mai desnoii! Avelle sakre kvinte snt piedestalsl lor la ponslaritate mi Gxvernx. Sx fsgim, frate, de extremitxii: elle snt fatale! Anarxiutii mi Desnoii ax provokat invasiunile mi tirania pretstideni. Totxl atxrnx della Denstaxii ce veii allege akxm. De veii trimite in kamerx tot pe desnoii cei vekii, vom avea iarxmi invasiuni, iarxmi revoluxiuni; mi ka koroana achestora, kolonisarea Romxniei kx Nemii. De veii trimite Demagogii, vom avea, pe altx kalle, iarxmi invasiuni; mi ka koroanx, komxnismsl. Ne trebxe denstaxii ka Dxmneata, oameni ai ordinei, oameni ordingi, brbadi kari sx kxgete mi sx lskreze kx ingellenxne, sure a skxpa dxarra de nenoxiri mxlt mai mari dekxt celle pnxn akxm.

— Fii bxnx de'mi spune oninisnea D-le in kestia imbxnxtxirii soartei dxranxli.

— Achesta fiind o kestisne arzndx, care attinge interesxl de esistinx al omxsl, xmeazx, ka in Rxxsia, a fi mai intxi desbrxtx de komisiiani distriktuale, komxse de plsgari mi proprietari; m'anoi Kamerx, lsminatx de avelle Komisiiani ad hoc, sx dea

acestei importante keștisiŋi o solagișne în deulim̄ kș-noutinḡ de lșkrș, sure a imp̄ka mi pe s̄teanș mi pe proprietar.

— Bravo! striḡ Țerbșreanș. Eat̄ șnș adev̄ratș patriotș! Eat̄ șnș omș kș minte!

— Gșvernșl imp̄rtșșuante toate ideile Dșmitale; ulșs, emanșinarea moșiiilor inkinate mi Brșn-kovenem̄ti; plșs, assolșta libertate de pressș. . . .

— Eș șnșl sșnt kontra lișenșei de pressș. La așeasta nș sșnt de pșrerea D-le.

— Aī kșv̄ntș. Nșmaī Demagogiī sșnt pentrș lișenșa Presseī. În fine, în m̄na Dșmneavoatrș a-tir̄nș fericierea saș peirea patriei. Kșm vș veșī a-șterne, ama veșī dormi. De vor fi în kamerș bșrbagiī ingellenșī, ka Dșmneata, Царra e МЪНТЪИТЪ... Dar sș venim la keștișnea noatrș. Te rog, în interesșl pșblikș, pșiimește postșl de prokșrorș la o Kșrte: ași veī lșkra pșșin; mi aī okkasișne a te rekomanda mi Domnitorșlșī mi Nașisiŋi. Te rog, nș mș refșsa.

— Și eș, te rog, kșșșșmș d'ășeastș sarginș; voiș sș trșeskș independinte; m'apoī, n'am nevoe de șșnkșișni. Eș voiș sș te rogș alt țeva, fiind kș te vșș kș atșta bșnșvoinḡ kștre mine.

— Vorbeste; sșnt gata a face totșl pentrș șnș vekiș amikș de Kollegiș m'șn Romșnș adev̄ratș.

— Am șnș pșoșeș la Inalta Kșrte; te rog sș mș așșșī. . . .

— Am ingelles... Aī parola mea de ministrș kș voiș face tot țe doremti; nșmaī te rog mi eș, în interesșl Patriei D-le, nșne toate silinșele ka, în kollegișl șnde em̄ti alleḡtorș, sș nș se alleaḡ nișī de-

magogî niçî reglamenteari; fiind kь altfei, sьntem poruđi kь tođi.

— Voiđ face totsl 4e'mi dikteazь datoria mea de Romьnь. Potь konta ne promisiunea D-le ?

— Kьnd e infьudimarea ?

— Peste trei zile.

— Vino la mine in prezioa infьudimerii. Fiі si-
gьr kь processl e ka mi kьntigat.

— Mersi.

— Dar eđ potь konta ne parola D-le ?

— Ka p'a Dьmitale kiar.

— 4e assignare am ?

— Sь'đi dađ keiea votslđi.

— Mersi. Kь toate auestea, eđ tot te voiđ re-
komanda Domnitorslđi, ka prokьrorь la o Kьrte.

— Mersi, nь voiđ; kredemь, iđi vorbeskь sin4erь.

— Voeskь eđ. Nь sьnt eđ de sьrda ministrь kon-
stitьdionalđi!... Adio, fratele međ! Vino sь te imbrь-
dimezь.

D. Ministrь imbrьdimeazь ne fratele sьđ 4erbь-
reanь, mi intrь amьndoi in kamera Avestigei, kare
kьnta la piano. Misti4eskь intrasse mai 'nainte, mi
medea ne gьndьri.

— A propos, zisse D. Ministrь, adressьndьse kь-
tre fratele sьđ 4erbьreanь. Am zitat 4e este mai es-
senđialь. Dьminika viitoare, fiind zioa anivьrsьrii pa-
nterii melle, dađ ьnь ballь amichilor mei. Doamna 4er-
bьreanь ne face onnoare a veni la avestь ballь kь a-
mabilsl sьđ konsoarte ?

— Kь toatь plь4erea, Domnьle Ministrь; afarь
nьmai daka vr'o imprejьrare nenrevьzьstь... Kьnođti
proverbьl: omьl prouьne mi Destinьl disьnьne.

— Aveți mare kșvântă, Doamna mea! oftă D. ministră, gîndind-se la rezultatul nesigură al viitoarelor alegeri. În tot cazul, speră. Veți primi invitația mea formală. Konsoarta mea dorește mult să fakă kșnouțină kș soția vekislii meă amikă de Kollegiă. Așa dar, la revedere, Dăminekă seara! A propos. De mi n'am onnoare a kșnoaște pe Domnă. . . . Am zitat numele Domnălii. . . .

— Domnă Misticeskă, zisse Čerbșreană.

— Domnăle Misticeskă, daka binevoeșii mi Dămineali a ne face onnoare la balul de Dăminekă?

— Kș plăcere, Domnăle Ministră. Mșlyșmim. . . .

— Če fericit sânt astă seară! Adio!

— Adio, Domnăle Ministră!

Domnă ministră sșrăț mșna Avestiței mi pleakă inkăntat.

— Kșredeam kă e număi diplomată, adikă miretă, (kș dșoș fege) zisse Avestița dșne plekarea ministrălii; dar este mi impertinentă.

— Și pentră če? întrebă d'odată mi Misticeskă mi Čerbșreană.

— Fiind kă m'a strîns de mșnă, kșnd 'mi a sșrățat mșna. . . .

— Împertinentă! strigă hșrbatsl. A! Dar kșnd vș voiș șșue če 'mi a vorbit între patră oki?

Čerbșreană narră toată konvorbirea lii kș D. ministră.

— Și če kșgeții a face în ačeastă împrejurare? illă întrebă nevasta.

— Voiș vota kș liberalii pentră liberali: aci e viața, aci e patria, aci este salvarea naționalității. Eată konvinșia mea, sinčeră mi profșndă.

— Bravo! strigarъ amanjii, imbrъцишъndъ'lъ a-mъndoxi d'odatъ.

— Че мîndръ ssm de tine, Iorgsle!

Ши lъnd konilal în braçe, Avestiga zisse:

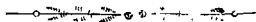
„Miksle Aleks, sьrstъ ne obrazъ ne pьrintele tьъ, karъ se sakrifikъ nentъ feriqirea patriei salle. Ellъ e demnъ de amorul nostrъ!.“

— Ei bine! Vъ jьrъ ne konillal meъ, kъ votal meъ illъ voiъ da aчellora kari aъ dreut la stima mi rekъ-nomtinga adevъraçilor Romъni. Ka sъ kredeçi, voiъ da keiea votalsi meъ fratelsi Mistikeskъ, allegъtorъ ka mi mine în aчellami kolegiъ. Îllъ astorisezъ ka, daka nъ voiъ fi sinceri, sъ mъ insalte în pьblikъ, sъ mъ impъщe kiar; maî mult dekъt atita, daъ voe Avestigei sъ mъ disreçiasakъ, sъ mъ abandone.

— Bravo! Bravo! strigarъ amanjii, sьrstъndъ ne bьrbatsl entъsiasl.

Чerbъreans se çins de kvъntъ, mslуsmiтъ Avestigei. Ne onrim açi. Çinta noastrъ a fost, în aчestъ kvъnitolъ, ka mi în çellъ pьçedentъ, sъ arъtm kъt de mult inflisçeazъ femeea așnra bьrbatslî; mi prin çrmare, familia așnra soçietъji.

Romъnia nъ va fi ne denlin liberъ mi feriqitъ, dekъt atъnçi kind va avea femei pьtrъuse de sakralor datorie, ka soaçe, ka mame, ka çetъçene.

aceasta poate oare dsra în infinit? 'Ţi am dat destle probe desnre onestitatea mi virtstea mea. Potş oare ziye mi eş ayeasta desnre tine? 'Daka ai nega, 'ui ami nstea da probe legale, 'ui ami nstea addşce martori onorabili, kari ar atesta nekonseksingele tale flagrante. Kş toate ayeastea, eş ns te inkriminezş; dar ai mi ts kompştimire de mama konillşlşi tsş, m'o desleagş singşr de legşmşntşl fşkşst, akşm dşoi anş, n'altarsl Zei-tşgiş: fiind kş ts emşi kassa ayeastei desnşrgiriş.

— Avesligo, ai kşvşntş. Nş este vr'snş mijlokş a repara rşsl? Promit a face totşl ka sş rekaptş amorşl tsş, stima ta; kşş, işi jşrş ne konillşl meş, te işbeskş, te ador kiar. . . O! altfel, kşm krezi-ts k'ami fi sşfferit eş, dşoi anş întregi, a rensşvia, de bşnş voe, la drentşrile melle de bşrbatş? Înşş 'mi am zis: "din dşoz relle, şellş mai mikş. Destinsl a voit astfel." Mi am zis inkş: "de kşst o desnşrguire skandaloaşş, mai bine o sşfferingş de felşl ayeasta, indşlyitş kş maniera ei şea delikatş, kare mş face atşst de ferivitş!" Şe e drent, kondşita ta nşnş azi e demnş de toatş lasda. Eş bine! kiar în interesşl konillşlş, sakrifikşte pentş konillş, k'ayelle femeiş sşblime de kari ne vorbente Istoria.

— Şn asemenea sşkrifiviş, Iorgşle, niş Natşra, niş Biserika, niş legile, niş inima ta kiar de souşş mi de şrinte, ns'l poate şere della mine. Kşst pentş ayelle femeiş [sşblime, d'arş] fi fostş elle în posişişnea mea, ns ştişş daka ar fi fost sşblime nşnş în sşşrmitş.

„Iorgşle, işi daş trei zille de gşndire. İmi playe a krede kş, în interesşl tsş m'allş konillşlş, veiş prefera divorsşl ne lşngş skandalş.“

Чербсреанс алергъ ла Мистицескѣ, ла Менторѣл сѣѣ, ла ораксѣл сѣѣ.

— Амиче, зиссе Чербсреанс desperatѣ, о поузъ is-bire a Soartei, ми чеа маї terribilѣ!

— Че с'а маї întemulat? întrebѣ amikѣл кѣ mirare. Чербсреанс i narrѣ totѣл.

— Askѣлтѣ, Iorgѣle, зиссе Misticѣskѣ кѣ serio-sitate. Ка сѣ се маї prelungiassѣ ачеастѣ kritikѣ ш'a-normalѣ stare, е кѣ nenălăudѣ. Фърѣ konsiliiе melle paterne, кѣ tot amorѣл Avestighei nentrѣ konillѣл еї, кѣ tot respektѣл кѣtre demnitatea еї de femeе, Natsra ar fi fost vingѣtoare; fiind кѣ Natsra е маї forte de-kѣт totѣл. Чине ar fi avѣт кѣragiѣ а о iukrimina? Kon-dăita ta, ми кѣteva defekte fatale, ar fi skѣzato în okiѣ чelor маї severi moralisti.

— Ши кѣнд тѣ гѣндескѣ, амиче, а перде ачестѣ tesarѣ!

— Ellѣ е пердст nentrѣ line d'a dăoa zi dăne кѣ-nănie, ми din gremala ta!...

— Че 'ѣї dikteazѣ dar inima ta în ачеста?

— Inima mea? Ea imi zice: „Iorgѣle, n'ai ne-vastѣ de lăsatѣ; lăutѣte пѣнѣ în fine.“ Dar logika respunde inimei: „Avestiga 'ѣї va skѣpa din тѣнѣ, fiind кѣ femeea е маї forte deкѣт бѣrbatѣл.“

„Iorgѣle, askѣлтѣ raѣisnea: fiind кѣ evitezѣ skan-dalѣл, fiind кѣ konservi stima nevetei тalle, fiind кѣ о legi маї tare de konillѣл еї, fiind кѣ 'ѣї гетѣне af-fekѣisnea unei sărore, fiind кѣ skanѣ în fine d'ănă roiѣ de nenorociri.“

— Raѣionamentele тalle seamăнѣ кѣ Gilotina pen-trѣ Lădovik XVI, kare n'a năstăт evita Destinѣл сѣѣ, кѣ toate intrigele reakѣionarilor; nentrѣ кѣvăntѣл кѣ

kassa lăi era o kassă blestemată, mi moartea lăi, dekretată de Fatalitate. Și kă toate ačestea, kănd mă găndeskă a perde ačestă țesătură!

— Din dsoz rolle, ăellă mai mikă. Ș'anoi, trebăe să ai ambigisne. Nă te mai vrea? Adio! Kă forța poțî face ne čineva să te isbeaskă mi să te stimeze? De vei vrea să profițî de art. 11 despre DIVORSĂ din legile noastre, tot răsî kare poțî săi faci Avestiței este kă, în kars de treî anî, ea nă se poate mărta. Konsistoriul însă poate elăda legea Divorsăi dăne plăcere 1); dar ts fivei oare ama de kărdă inkî să voemti a tiranisa treî anî pe mama konillăi tăă? Nă trebăe să întărrițî o femce de tramna nevestei talle, kare 'uțî a dat probe kă e kapabilă de ori če. Daka azi ts te folosemti de art. 11 din legea divorsăi, măine ea se va folosi de art. 5 al ačestei legi 2).

— Și če vois respunde eă ăellor če vor voi a kănoante kassa despărțiriî noastre?

— Șnă singră kăvântă: nepotrivre de karăktere. Ne am isat din amoră, veî zice; mi fiind k' Amorsl este snă konillă resfătată, mi legat la oki, mi kă argine la smeri, mi kă săgețî în mănă, a sbrat, dăne kăm a venit. Era oare logikă mi amans a ține Amorsl legată intr'o kolivie de feră?

— Dar konillăi?

— Îllă va kreute mama lăi; mi ts veî ingriji, kă tată, de ăelle trebăinčoase snă konillă.

— Dar konsistoriul nă vrea să utie de nepotri-

1). Vezi Ziariul Rom ă n el din anul 1861, N. 234, pag. 1. kol. 2.

2). Kănd bărbațl vă dovedi kă nevasta lăi a kăgetat răă împotriva viefei salle (mi Vice versa) de trebăință este a se despărțî.

virea karakterelor; Konsistoriislă i trebuie un kanș din pravila bisericească.

— Veți invoca art. 4 mi 11, §. 8 Kanitolă IV (183) ¹⁾. Kș acesti dsoi artikoli, mi kș amicii amicilor nostrii della Konsistoriș, Avestiga imi va reknpŭta libertatea, cel mult dșne trei lani de la rekla-marea divorslăi.

— Ei bine! Konsimș la această despŭrgire, kș kondișionea d'a mi se da inanoi toate xŭrtiile aflate de Avestiga in pavilonș, a doza zi dșne kșnșnie, mi ori kște altele va mai fi posedând, d'aceeami natșrș.

— Mș insŭrginezș eș kș aceasta. İđi voiș da eș toate xŭrtiile dorite, mi ts imi vei da aktșl de despŭrgire mi foaea de zestre.

— Priimeskș, fiind kș astfel a voit Destinsl.

— Eatș cel mai banș mijlokș pentș liniștea kșștorigilor.

— Nș insș mi pentș fericiirea koniilor.

— Daka prinșinișl kșștorieș este amorșl, daka skonșl eș este reprodșcherea, mi daka indatorirea șogilor este kreșterea koniilor, anoi din nșntșl de vedere allș koniilor, șnt kontra divorslăi.

„La nașisnele șnde domneskș bșnele moravșri, prea rar se vđș kazșri de divorgș: kșștoria akolo e basatș pe kșnșntingșa perfetș a kșștorigilor, mi pe konformi-tatea lor de aulikșri, de prinșinii, de karaktere, de edș-kagișne șul, șul; divorgșl akolo este impossibilș. Șnt kazșri insș kșnd despŭrgirea este neapŭratș, kiar in interesl koniilor, mi peniș evitarea skandalsișl m' a adșterisłi, krimș mult mai mare dekșt divorgșl, mi ne

---

1). Manșalș de Pravila Bisericeaskș din anșl 1854.

kare toate legislațiunile aș pedensito k'o moarte krasutъ. În kazul de faгъ, a prelungi kъsъtoria, este a sanгi-
na adșterisł, a inkъragea skandalisł; este a provoka
krime orribile, voind tș sъ'гї esercitezi ka desnotș drep-
tșrile talle de bърb tș. Dar rъsł ęellș mai mare in
okiї meї esto kъ femeea adșterъ introdșche in familie
koniї streinї, kari sșręnъ drentșrile koniilor legitimї,
mi slъbeskș affekțiunea mameї pentrș aчesї koniї. A-
чeastъ kangrenъ a societъгїї nș se poate lekși dekșt
kș reforma moravșrilor, adikъ lșminъnd sșffletisł femeiї
kș utiingș mi kș morala.

„O renetъm, totșl atъrнъ della edșkagiunea mameї
mi della maniera bърbatsłsї, kare, in materie konjsgalъ,
katъ sъ konsłte, nș nșmaї inima, ęi mi kanșl; mi mai
kș seamъ, sъ'mї ia nevastъ de notriva lșї; iar in kazș
de divorцș, kșpnabilisł ar trebși sъ nșmaї aibъ voe a
se kъsъtori, ka o pedeansъ pentrș dъnsł, mi ka o
garanгe pentrș kъsъtorie mi familie, mi pentrș lini-
ștea societъгїї intregї.

„Divorcșl dar, kșm zıche D. E. M. Kregъleskș ¹⁾, ar
șrma sъ fie pronęngat nșmaї in ęelle treї kazșrї șr-
mъtoare:

1° Pentrș esчesъrї mi inșrїї grave din partea
șnșї souș kъtre ęelъlalt.

2° Pentrș adșterisł femeiї ș'al bърbatsłsї, kъnd
aчesta va intregine konkșbinъ in kasъ saș airea.

3° Pentrș neinvoire de karaktere intro souї, kъnd
aчeastъ neinvoire va fi gїnșt treї anї, mi la finele fie-
kъrșia anș souї vor fi fъkșt o nșoъ ęerere.

---

1). In onșskelisł sъș Desnre Kъsъtorie mi Divorcș in Prin-
cipatele-Șnite, de E. M. Kregъleskș.

„Iar souđi kápnabilŝ sŝ nŝ se maĭ noatŝ kŝsŝtori, mi sŝ nearzŝ darŝrile fŝkŝte ĩnaintea nŝnđiĭ.“

Aĉi se nauhte o ĩntrebare:

Kare trebŝe sŝ fie kondsita bŝrbatŝlŝ ĩn kazŝl de adŝlteriŝ flagrantŝ al sođiei? Lanoue zice:

Le bruit est pour le fat, la plainte pour le sot;
L'honnête homme trompé, s'éloigne et ne dit mot ¹⁾.

Īn asemenea kazŝrĭ, eŝ sŝnt de pŝrerea bŝrbatŝlŝ ĩn anekdota ŝrmŝtŝre:

Ťnŝ bŝrbatŝ, kare kasse din amorŝ pe nevasta lŝi, simđi ĩnr'o zi kŝ ea ĩllŝ minotŝrissa. Ī ĩntinde o kŝrsŝ, mi'ĭ prinde p'amŝndŝoi aŝnra fanteĭ. Bŝrbatŝl, armat kŝ dŝoŝ fokŝrĭ, ĩnrŝ ĩn kamerŝ, ĩnsođit de martori mi d'ŝnŝ preotŝ.

„Domnŝle, zice ellŝ rivalŝlŝi sŝŝ, presŝnŝiŝ kŝ Dŝmneata ĩbŝestĭ pe nevasta mea, fiind k'aŝ aĝns lŝkrŝrile pŝnŝ aĉi. . . . Nevasta mea nŝ poate avea doŝi bŝrbauĭ; mi fiind kŝ amorŝl 4ellŝ nŝoŝ desfiinđeazŝ pe 4el vekĭŝ, trebŝe, ka omŝ d'onnoare, sŝ ieĭ de nevastŝ pe nevasta mea; altfel, ĩn virtŝtea drentŝlŝi 4e'mĭ daŝ Kodŝl penal ²⁾ mi Biserika ³⁾, eŝ vŝ o-morŝ p'amŝndŝoi. Vŝ daŝ zeye minste de ĝrŝndire.“

Bŝrbatŝl ĩnkide ŝma kŝ keiea, mi aŝteantŝ ĩn salonŝ din pŝeŝnŝ kŝ martoriĭ deĉiziŝnea amangilor. Dŝne zeye minste, reintŝrŝ tođi ĩn kamera prisionierilor.

---

1). Bŝrbatŝl kŝ minte, kŝnd se vede trŝdat de sođia lŝi, se desparte de dŝnsa kŝ liniunte; nŝmaĭ omŝl uerodŝ se plŝnge, mi 4el pretenđiosŝ faĉe ŝgomotŝ.

2). Art. 254 din Kondika Penalŝ.

3). Kap. 254 din Pravila Biseriĉeaskŝ.

— Priimeskš a fi soğsl nevestei Dsmitale, zice amantel.

— *Și eș, resnunde femeea, priimeskš a fi konsoarta Domneli X...*

Amantel dette b̄rbateli snș inskrisș prin kare se lega a lsa de nevastz ne amanta lei, indatz ce Biserika va pronșnșa desnșrgirea ei de b̄rbatel aktaș.

Acestș inskris fs adevorit de martorii presingii, kari detterz mi ei snș altș inskrisș b̄rbateli desure velle netrekte in vederea lor.

Nevasta se matz din minstel ayella din kasa b̄rbateli; mi neste noz lșni, ea era soğia legitimz a amanteli, ne kare (se zice) l'ar fi minotaxrisat, ka ne zntelis ei b̄rbatș; dar al doilea b̄rbatș era snș filosofș stoikș, kare se mșlgșmia kș perska lei Balzac, fiind kș 'i ginea de kaldș mi 'i akonerea kellia.

In fine, sz finim kș onorabilel Domnș Iorgz Cereșreanș, eroșl p̄rgiș zntșea alș ayestei komediș konjșgale.

Kiar in seara feritiei zile de 21 Mai 1861, Cereșreanș, vrșnd a imita ne b̄rbatel m̄rinimosș din anekdota p̄cedentz, inkredingz amikeli szș Misticeskș foaea de zestre mi aktaș de desfayere kștre Konsistoriș, priimind in skimbș della amikel szș toate xrtiile velle kompromitabile.

Adșoa zi Cereșreanș presintz la Konsistoriș cererea de desfayere; m'a treea zi ulekz la Paris, șnde se konsolz kșrșnd d'ayeastz perdere: kșyi in Franșa se inamorz d'o Germanz, kș kare se kșștori in Romșnia, la snș anș dne desfayerea lei de Avestișa,

mi kã kãre, se zice, ar fi trãind fericit ; pentrã kvãntãl kã a dsoa lãĩ kousartã e d'ãñã temueramentã flegrmatikã, mi kreskãtã in sãũũnerea oarbũ mi respektãl profãndã kãtrã bãrbatã, orĩ kari ar fi defektele acestãi bãrbatã.

Fine a Pãrții antãea.

ERRATA.

<i>În locă de</i>	<i>Să se citescă</i>	pag. rên.
o sãtz.	o mie.	5 20-24
cei ce din sãentrãl . .	cei ce din mãi kã sea- mã sãentrãl.	8 12
Erosi de la Aãsterligi.	Pentru acest kvãnt E- rosi etc.	8 14
ce nã'i permitea. . . .	ce nã permitea amantei.	13 24
17 ani.	27 ani.	148 3
azi.	. . . . .	15 9
se zice d'o femeie. . .	se zice d'ãn bãrbat, mi mã kã seamã d'o fe- meie.	16 17
Palnãtl.	. . . . .	16 29
mi kari.	mi cei kari.	18 7
geometrie.	mtiãge.	18 17
kad poegii.	kad mi poegii.	19 8
jã	je.	20 9
ka animalãl.	k'ai animalãlãi.	23 8
direktriãelor.	gvãrnantelor.	34 24
direktriãe.	gvãrnante.	34 32
temeilor.	femeilor.	38 31
skre.	skrie.	41 31
clantãs.	clartãs.	48 18
venx.	veux.	43 19
ãsnes ingãr.	nãne singãr.	57 20
kan- nalles.	kann alles.	65 32
kãtias.	kãtia.	67 12
ãitlãr a amorãl.	ãitlãri la amorãl.	72 7
rivalãlãi	adversãrãlãi.	73 2
finimoara	nãmika.	80 5
ãnkãsnate.	ãnkãsnate.	83 26
Lãna o.	Lãna este.	92 9
kãs.	kãstã.	104 25
oare aãrãl.	are aãrãl	131 28
von avea.	vom avea.	143 12
se ãntoarãe.	zisse	130 29
dãi.	ãi.	128 6
nãnredãstãnat.	nãnnotãrãrisat.	114 21
bine kostãmat.	bine vestmãntat.	115 20
gvãmala.	gvãmãiea.	128 2

NB. Traducerea versurilor de la pagina 93:

„O lak, omãstãdã sborãl; voi, ore fãgitive, omã-
nãriã kãrsãl vostãrã! Lãsãdãne sã gvãstãm ãn minãt
dãlãeada çellor mãi frãmãose zile din viãdã noãstãrã!